

Jaarstukken 2023

Datum: 2-7-2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	1
Aanbiedingsbrief.....	2
1. Inleiding.....	4
2. Paragrafen:	
2.1 Bedrijfsvoering.....	6
2.2 Lokale heffingen.....	11
2.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	14
2.4 Financiering.....	21
2.5 Verbonden partijen.....	24
2.6 Onderhoud kapitaalgoederen.....	32
2.7 Grondbeleid.....	34
2.8 Openbaarheidsparaagraaf.....	39
3. Programma's:	
Programma 0. Bestuur en ondersteuning.....	43
Programma 1. Veiligheid.....	50
Programma 2. Verkeer en vervoer.....	53
Programma 3. Economie.....	57
Programma 4. Onderwijs.....	61
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie.....	65
Programma 6. Sociaal domein.....	72
Programma 7. Volksgezondheid en milieu.....	79
Programma 8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Stedelijke Vernieuwing (VHROSV).....	89
4. Balans met toelichting.....	96
5. Overzicht van baten en lasten.....	112
6. Rechtmatigheid.....	116
7. Verantwoording Wet Normering Topinkomens (WNT).....	118
8. Schatkistbankieren.....	120
9. Sisa-bijlage.....	122
10. Beleidsindicatoren.....	136

Met deze jaarstukken legt het college van burgemeester en wethouders inhoudelijk en financieel verantwoording af over het boekjaar 2023. Dat gebeurt elk jaar, dus wat dat betreft weinig nieuws. Maar toch is deze jaarrekening bijzonder. Het namelijk de eerste jaarrekening waarin het college zelf verantwoording aflegt over de rechtmatigheid van de verantwoorde baten en lasten en balansmutaties, in overeenstemming met het vastgestelde normenkader. De rechtmatigheidsverantwoording treft u aan in de paragraaf bedrijfsvoering.

Het jaar 2023 kan zeker weer gekenschetst worden als een jaar waarin we veel hebben gedaan en veel hebben bereikt, sámen met de creativiteit van en inzet door heel veel mensen. Maar 2023 was ook een jaar waarin de toenemende krapte op de arbeidsmarkt zich liet voelen.

De jaarstukken zijn ook aanleiding voor een zakelijke weerspiegeling, aan de hand van inhoud (daden en inspanningen, bereikte doelen e.d.) maar ook aan de hand van cijfers. En dan zien we dat veel zaken goed gingen: we hebben veel gedaan, veel bereikt en veel in gang gezet. Maar sommige zaken gingen minder goed of minder vlot dan we graag hadden gewild.

Bij jaarstukken vertaalt dat alles zich uiteindelijk in een jaarrekeningsaldo. Het jaar 2023 sluiten we af met een positief saldo van bijna € 9,1 miljoen. Dat is bijna € 6,8 miljoen meer dan we raamden in de laatste begrotingswijziging van 2023. Dat vraagt om een toelichting. Een meer uitgebreide verschillenanalyse treft u aan bij de staat van baten en lasten (blz. 112). Op hoofdlijnen liggen de volgende oorzaken ten grondslag aan het grotere saldo:

- Aangevraagde overhevelingen (resultaatbestemming) ad € 1,3 miljoen
- Ingeboekte winstuitkering Kempisch Bedrijven Park (KBP) ad € 2,5 miljoen
- Overschot op gelden opvang Oekraïners ad € 2,9 miljoen.

Bij het bedrag van € 2,9 miljoen met betrekking tot de opvang van Oekraïners moet aangetekend worden dat daarin óók het overschot ad € 1,3 miljoen uit het boekjaar 2022 is begrepen. Dat bedrag is in 2023 als budget beschikbaar gehouden, maar niet nodig gebleken, zodat het nu opnieuw in het jaarrekeningsaldo terecht komt. In het bij deze jaarstukken behorende raadsvoorstel doen wij een voorstel om hiervoor een bestemmingsreserve te vormen.

Het zal de gemiddelde burger wellicht vreemd overkomen dat er opnieuw een jaarrekening voorligt met een fors positief saldo, terwijl we bij de vaststelling van begrotingen ieder jaar opnieuw de tering naar de nering moeten zetten om een noodzakelijk acceptabel structureel begrotingssaldo te hebben.

Dat komt voor een belangrijk deel door incidentele zaken, welke pas laat in het jaar zichtbaar worden. Winstnemingen uit grondexploitaties zijn daar een voorbeeld van, maar ook bijvoorbeeld de Oekraïnegelden, toevoegingen aan en onttrekkingen aan voorzieningen, gelden uit de decembercirculaire welke niet meer in ramingen verwerkt kunnen worden. Voor zover nodig en mogelijk zoomen we op dit soort zaken in en houden we daar in begrotingen rekening mee. Maar dat kan zeker niet altijd.

Tot slot merken wij op dat veel gepresteerd is. En hoewel dat alles gebeurt onder de vlag van de “Gemeente Reusel-De Mierden”, zijn de prestaties zeker niet een verdienste van alléén de gemeente. De gemeente werkt voor haar taken veel samen met tal van partners en we kunnen steunen op actief meedenken en meedoen door inwoners en vertegenwoordigers van instellingen en verenigingen. “Samen Doen” noemen we dat, en ook het jaar 2023 toont aan dat deze wijze van werken steeds meer een basisvoorwaarde is om zo optimaal mogelijke resultaten te bereiken. We hebben dus niet alleen een gemeentebestuur nodig en een ambtelijke organisatie, maar vooral ook inwoners, verenigingen, bedrijven en allerlei maatschappelijke organisaties.

Het vervult ons met trots en grote dankbaarheid dat wij mogen rekenen op al die enthousiaste hulp en medewerking die we langs de weg van “Samen Doen” krijgen.

Burgemeester en wethouders van Reusel-De Mierden,
dhr. J.P.P.S. Ruyters, mw. A.J.M.H. van de Ven,
secretaris. burgemeester.

1. INLEIDING

1. Inleiding

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat de paragrafen, zoals die op basis van het Bbv voorgeschreven zijn. Deze paragrafen geven op een aantal belangrijke thema's een soort van dwarsdoorsnede. In deze jaarrekening is daar een nieuwe paragraaf toegevoegd, namelijk de Openbaarheidsparagraaf.

In hoofdstuk 3 wordt per programma de beleidsmatige programmaverantwoording gegeven (feitelijk het *jaarverslag*) met daarbij ook per programma de financiële analyse (de *jaarrekening*). Op deze wijze worden inhoud en financiën met elkaar verbonden en wordt per programma aangegeven wat we gedaan hebben met de voornemens zoals die in de programmabegroting 2023 waren aangekondigd en wat dat gekost heeft. In de financiële staatjes is getracht op een zo beknopt mogelijke wijze inzicht te bieden in de over- en onderschrijdingen. Tekstueel is daarbij nog een korte omschrijving gegeven ter verklaring van de verschillen. Wij merken op dat er vaak sprake is van een (beperkt) verschil tussen het totale verschil en de optelling van bedragen in de verklaring. In die gevallen is sprake van een samenstel van kleine verschillen, die verder niet toegelicht worden.

De jaarrekening moet de wettelijk voorgeschreven beleidsindicatoren bevatten, welke zijn vermeld op basis van de meest actueel beschikbare informatie. De gegevens voor deze indicatoren moeten geput worden uit beschikbare openbare bronnen (zoals de website www.waarsstaatjegemeente.nl). Die bronnen bieden in lang niet alle gevallen de informatie uit 2023, hetgeen jammer is omdat daardoor de waarde van de indicatoren afneemt. Het is niet de bedoeling dat gemeenten eigen gegevens in de plaats van de gegevens uit de openbare bronnen gaan zetten omdat dan de vergelijkbaarheid van de verplichte indicatoren niet meer geborgd is. De beleidsindicatoren zijn, voorzien van grafiekjes, opgenomen in bijlage 8 van deze jaarrekening.

Hoofdstuk 4 bevat de balans met de daarbij behorende toelichting.

In hoofdstuk 5 vindt u het overzicht van baten en lasten waaruit het rekeningresultaat voortvloeit. Bij de bepaling van het resultaat wordt onderscheid gemaakt in het resultaat uit de zuivere exploitatie en het resultaat na onttrekkingen uit of toevoegingen aan reserves. Natuurlijk is ook een verschillenanalyse op hoofdlijnen opgenomen.

In de hoofdstukken 6 t/m 10 zijn een aantal verplichte verantwoordingen opgenomen, te weten de rechtmatigheidsverantwoording, de verantwoording in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT), de verklaring op grond van de Wet schatkistbankieren, de verplichte beleidsindicatoren en de Sisa-verantwoording. Sisa staat voor Single Information Single Audit en via deze verantwoording wordt tevens verantwoording afgelegd over de besteding van een aantal specifieke uitkeringen die we ontvangen hebben van andere overheidsorganen (rijk, provincie, gemeenschappelijke regelingen).

Tot slot is het van belang te vermelden dat in de jaarrekening wordt gewerkt met afrondingen op meervouden van € 1.000. Daardoor kunnen er afwijkingen optreden in tellingen en vergelijkingen. Verschillen tot zo'n € 3.000 worden veelal door dit soort afrondingen veroorzaakt.

2. PARAGRAFEN

2.1. Bedrijfsvoering

2.1.1. Inleiding

Bedrijfsvoering heeft een belangrijke rol in de realisatie van de beleidsdoelen van de gemeente. Het ondersteunt de primaire processen, dienstverlening aan burgers en beleids- en bestuurlijke processen. Wij streven naar een bedrijfsvoering die zodanig is ingericht, dat de uitvoering van de programmabegroting door de ambtelijke organisatie op een zo efficiënt mogelijke wijze vorm krijgt. In deze paragraaf geven we inzicht in wat er in 2023 is gebeurd op het gebied van bedrijfsvoering.

Belangrijke ambities vanuit de raad en het college met betrekking tot de bedrijfsvoering zijn:

- Versterken van de bestuurskracht;
- Samen Doen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie;
- Verbeteren van de interne en externe communicatie;
- Adequate en zorgvuldige dienstverlening;
- Financiële huishouding gemeente op orde.

2.1.2. Versterken van de bestuurskracht

Als kleine maar ambitieuze gemeente blijft de zeggenschap in de regio en richting provincie en Rijk beperkt. Daarom is het voor Reusel-De Mierden belangrijk om de samenwerking met anderen op te zoeken om haar doelen te bereiken en onze inwoners beter te vertegenwoordigen in de regio, richting de provincie en het Rijk. Sinds 2022 nemen we deel aan de netwerkgroep K80 (een samenwerking van de 80 kleinste gemeenten) met als doel samen krachtiger te staan richting de landelijke politiek.

2.1.3. Samen Doen

Samen Doen is een belangrijk thema voor onze gemeente en heeft al veel mooie voorbeelden opgeleverd, waarbij inwoners en gemeente de handen ineen slaan. In het voorjaar van 2023 is een bijeenkomst voor alle medewerkers georganiseerd met als thema "verder ontwikkelen Samen doen". Tijdens deze bijeenkomst zijn medewerkers met aansprekende voorbeelden uit de dagelijkse praktijk meegenomen in hoe we nog beter kunnen werken vanuit de bedoeling.

2.1.4. Dienstverlening

We vragen voortdurend aandacht voor de dienstverlening naar onze inwoners. De servicenormen die we hanteren, zijn in 2023 opgenomen in onze interne huisregels en werkafspraken. Elke nieuwe medewerker krijgt hierover uitleg bij de introductie. Ook daarna schenken we hier op regelmatige basis aandacht aan in medewerkersbijeenkomsten.

2.1.5. Verbeteren van de zichtbaarheid

In 2023 is onze huisstijl opgefrist, waardoor we beter aansluiten bij deze tijd, onze inwoners en waar we als gemeente voor staan (onze kernwaarden). We communiceren actiever via onze social media kanalen (LinkedIn, Instagram en Facebook) en er is een korte visie opgesteld over welk nieuws (wat) we via welk medium (waar) communiceren en plaatsen. Hierdoor ontstaat er meer eenheid en herkenbaarheid bij nieuwsberichten. We blijven werken aan het verder verbeteren van onze gemeentelijke website. Hiervoor is in 2023 een onderzoek uitgevoerd over de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van onze website. Verder gebruiken we steeds vaker bewegend beeld om nieuws onder de aandacht te brengen.

2.1.6. Doorontwikkeling producten beleids-/ planningscyclus

In de overleggen met de auditcommissie is gesproken over de aanpassingen, voortkomend uit de behoefte van de raad, in de verschillende P&C producten. Dit heeft geleid tot verdere aanpassingen en verbeteringen zoals het enkel rapporteren van grote afwijkingen in de Berap (afwijkingen in tijd of inhoud die voor de raad belangrijk zijn of afwijkingen in geld van € 10.000 of meer, tenzij er andere bijzondere redenen zijn om te rapporteren). Door met elkaar hierover blijvend in gesprek te gaan werken we samen aan het continu verbeteren van de P&C producten.

2.1.7. Informatiebeveiliging en privacy

Onze gemeente werkt op het gebied van informatiebeveiliging nauw samen met de andere Kempengemeenten, de GRSK en Kempenplus. Samen zijn we ervoor verantwoordelijk dat de informatie die ons wordt toevertrouwd, veilig is. Om deze informatie zo goed mogelijk te beschermen, nemen we de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) als uitgangspunt. Dit is een normenset waar alle overheidsorganisaties aan moeten voldoen. Met het oog op de NIS richtlijn en de BIO 2.0, die naar

verwachting in 2024 van kracht zal worden, is in 2023 het bestaande informatiebeveiligingsbeleid Kempenbreed verlengd met één jaar.

Ook in 2023 heeft de jaarlijkse audit plaatsgevonden om te zien in hoeverre er wordt voldaan aan de BIO. Dit doen we aan de hand van ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Naast een audit, zijn er in ENSIA ook controles uitgevoerd op een aantal basisregistraties, de DigiD aansluitingen, SUWI (structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen) en reis- en waardedocumenten. Door deze verschillende audits en controles houden we inzicht in de stand van zaken voor wat betreft informatiebeveiliging. Tegen de voornemens in zijn we in 2023 niet verder gegaan met het vullen van het ISMS (Information Security Management System). De reden hiervoor is dat de tool die daarvoor Kempenbreed is aangeschaft, voor ons niet gebruiksvriendelijk genoeg is. Er wordt gekeken naar een andere oplossing.

Omdat de ontwikkelingen niet stil staan, wordt er continu gekeken naar verbeteringen die mogelijk zijn op het gebied van veilig wachtwoordgebruik. Dit in aanvulling op 2-factor-authenticatie. De wachtwoordenkluis die werd aangeboden om wachtwoorden in op te slaan, bleek in de praktijk door medewerkers erg weinig gebruikt te worden. Om die reden is in 2023 gekeken naar een alternatieve tool die helpt bij veilig wachtwoordgebruik. Naar verwachting zal deze tool in 2024 in gebruik genomen worden. Naast de technische maatregelen die er genomen worden, is het belangrijk dat medewerkers zich ook bewust zijn van hun handelen om zo beveiligingsincidenten te voorkomen. Alle nieuwe medewerkers van onze gemeente krijgen hier uitleg over. In 2023 is er een nieuw bewustwordingsplatform aanbesteed voor het trainen van medewerkers op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. Dit zal in 2024 in gebruik genomen worden.

Ook in 2023 is op diverse momenten extra aandacht geweest voor het belang van het melden van datalekken en beveiligingsincidenten door medewerkers. Door middel van het voeren van discussies, het geven van presentaties bij indiensttreding en door het plaatsen van berichten op het Intranet zorgen we ervoor dat de drempel zo laag mogelijk wordt gemaakt. Voor het snel en correct opvolgen van datalekken en beveiligingsincidenten zijn we namelijk afhankelijk van de meldingsbereidheid van onze collega's.

2.1.8. Personeel & Organisatie

We hebben als organisatie in toenemende mate last van de overspannen arbeidsmarkt. Dat vertaalt zich in een groter personeelsverloop en lastig in te vullen vacatures. En als vacatures al ingevuld zijn, is er de nodige tijd verstreken, terwijl nieuwe mensen ook weer een zekere tijd nodig hebben om zich in te werken en in te leven in de materie van onze gemeente.

Hieronder volgt een overzicht van de begrote en werkelijke kosten aan inhuur en salarissen in 2023.

Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Vershil
Salariskosten	€ 6.926.000	€ 6.696.000	€ 230.000
Inhuur	€ 1.696.000	€ 1.719.000	€ -23.000
Totaal	€ 8.622.000	€ 8.415.000	€ 207.000

2.1.9. Rechtmatigheidsverantwoording door college

In 2023 moet het college van Burgemeester en Wethouders voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels, die relevant zijn voor de financiële gang van zaken in de organisatie.

Gedurende het hele jaar is er landelijk nog discussie geweest hoe om te gaan met begrotingsrechtmatigheid. Om de rechtmatigheidsverantwoording mogelijk te maken zijn de volgende documenten vastgesteld;

- Financiële verordening
- Controleverordening
- Controle- en rechtmatigheidsprotocol

De spelregels omtrent het afleggen van verantwoording inzake de rechtmatigheid zijn uitgewerkt in hoofdstuk 3 van de financiële verordening. Hierin is onder andere de verantwoordingsgrens van 1% opgenomen. De totale lasten (inclusief dotatie reserves) over het boekjaar zijn € 45.599.000. Met een verantwoordingsgrens van 1% over de totale lasten komt dit neer op **€ 455.990**. De rapporteringsgrens voor afwijkingen is vastgesteld op € 50.000.

Door middel van doorlopende interne (verbijzonderde) controles worden eventuele onrechtmatigheden opgespoord. In het nieuwe interne controleplan 2023 zijn processen aangewezen waarop controles uitgevoerd worden. Deze controles worden door middel van een risicoanalyse per proces opgezet.

Om vast te stellen dat de financiële handelingen hebben plaatsgevonden binnen de kaders van wet- en regelgeving is binnen de gemeente, naast de Financiële verordening, getoetst op een drietal criteria. De grondslag en uitwerking daarvoor ligt vast in:

- Controleverordening;
- Controle- en rechtmatigheidsprotocol;
- Interne controleplan.

De rechtmatigheidsverantwoording van het college is opgenomen in de jaarrekening. De bevinding van het college is gebaseerd op de volgende 3 criteria. Hieronder wordt per criterium toegelicht welke maatregelen daarvoor genomen zijn. Daarnaast worden de bevindingen per criterium toegelicht.

Begrotingscriterium

Begrotingsrechtmatigheid heeft betrekking op het financiële handelen binnen het kader van de door de raad geautoriseerde begroting. Dit wordt in de financiële verordening als volgt omschreven:

“Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door de raad geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma’s, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen.”

Om onrechtmatigheden binnen het begrotingscriterium te voorkomen heeft de gemeente binnen haar eigen P&C-cyclus meetmomenten gedurende het boekjaar gecreëerd. De gemeenteraad ontvangt tweemaal per jaar een tussentijdse rapportage over de realisatie waarbij belangrijke afwijkingen worden toegelicht. De analyse op de begrotingsrechtmatigheid is hieronder opgenomen.

Hoewel een afwijking van de begroting in beginsel onrechtmatig is, is het niet verwijtbaar als we het tijdig gemeld hebben conform onze 'financiële verordening'. Dit doen we door middel van onze tussentijdse bestuursrapportages. Daarnaast hebben we in onze financiële verordening afgesproken dat afwijkingen acceptabel zijn wanneer er sprake is van

- een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
- een overschrijding op een open-einde regeling;
- de overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

Overschrijdingen die binnen de beleidskaders van de raad passen, worden in het rechtmatigheidsoordeel niet meegewogen.

In de raadsvergadering van april 2024 hebben we daarnaast afgesproken dat we aansluiten bij de brief “Hoe om te gaan met begrotingsonrechtmatigheid”, waarin is beschreven dat het vermelden van overschrijdingen van baten en / of onderschrijdingen van lasten en baten in de jaarrekening tijdig is en om deze reden niet onrechtmatig. In deze brief is ook onderstaande tabel gepresenteerd. Hieronder is deze tabel opgenomen met de cijfers van 2023. Onder de tabel worden deze cijfers toegelicht.

Begrotingscriterium	Bedrag
1A. Overschrijding lasten programma's	€ 156.844
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 71.773
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	€ 0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten	€ 0
<i>Subtotaal</i>	
4. Totaal van de afwijkingen (onderdeel 1 en 2) die passen binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel en niet onrechtmatig zijn geïdentificeerd	€ 84.844
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden, afgerond (inhoudelijk worden deze -indien nodig- toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering).	€ 144.000

1A. Overschrijdingen lasten programma's (exploitatie)

De toets op begrotingsrechtmatigheid richt zich op de beschikbaar gestelde uitgavenbudgetten en de in werkelijkheid besteedde bedragen. Uit het overzicht baten en lasten op de voorgaande pagina's, en hieronder gecomprimeerd weergegeven, blijkt dat er bij 1 programma een overschrijding op de lasten is.

LASTEN				
Programma	Raming	Werkelijk	Onderschrijding	Overschrijding
0 Bestuur en ondersteuning (excl. Jaarrekeningsaldo)	18.941.381	14.613.207	4.328.174	
1 Veiligheid	1.458.391	1.317.757	140.634	
2 Verkeer en vervoer	2.596.430	2.398.299	198.131	
3 Economie	3.411.217	677.285	2.733.932	
4 Onderwijs	922.136	825.239	96.897	
5 Sport, cultuur en recreatie	2.718.920	2.875.764		156.844
6 Sociaal domein	17.361.581	15.489.651	1.871.930	
7 Volksgezondheid en milieu	4.615.212	3.707.605	907.607	
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, stedelijke vernieuwing (VHROSV)	4.869.426	3.695.002	1.174.424	
	56.894.694	45.599.809	11.451.729	156.844

Programma 5 (€ 156.844)

Er is sprake van hogere uitgaven op de onderhoudskosten van gebouwen en terreinen op sportaccommodaties in verband met de BTW. Deze BTW wordt echter gecompenseerd door inkomsten uit de SPUK-sport (compensatie BTW), welke € 129.000 hoger zijn. Met deze compensatie en omdat sprake is van uitvoering binnen bestaande beleidskaders, wordt deze overschrijding als niet onrechtmatig beschouwd. Op openbaar groen is sprake van hogere lasten in verband met hogere tarieven van de uitvoering van het onderhoud door KempenPlus. Dit nadeel bedraagt € 72.000, welke niet in 2023 zijn bijgeraamd, waardoor we deze ook als onrechtmatig kwalificeren.

1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)

Bij een tweetal kredieten is sprake van een overschrijding. Het krediet "Vervanging riolering 2020" is overschreden met € 53.429. Dat is al gemeld in de 2^e Berap 2023 en heeft te maken met nog te verwachten inkomsten in verband met de kosten inzake (mogelijke) explosieven. Er heeft echter geen bijstelling van de raming plaatsgevonden. Daarom is deze overschrijding als onrechtmatig aangemerkt.

Verder is € 18.344 aan kosten gemaakt ter voorbereiding van een mogelijke toekomstige woningbouwlocatie. Normaliter worden deze kosten te zijner tijd opgenomen in een grondexploitatie. Voor dit project is echter nog geen voorbereidingskrediet aangevraagd, waardoor deze overschrijding als onrechtmatig moet worden gekenmerkt.

In de overzichten van kredieten zien we nog twee kredieten waarop een overschrijding zichtbaar is, te weten een overschrijding van € 210.000 op het Rehabilitatiekrediet wegen 2020 en € 150.000 op Rehabilitatiekrediet wegen 2021. Op beide kredieten hebben in 2023 echter geen mutaties plaatsgevonden. De overschrijdingen bestonden dus al in 2022, zodat deze voor de jaarrekening 2023 niet meer als onrechtmatig gelden.

2. Ongeautoriseerde reservemutaties

Er zijn geen ongeautoriseerde reservemutaties in 2023.

3. Overschrijding van baten en / of onderschrijding van baten en lasten

Zoals in de inleiding van de begrotingsrechtmatigheid vermeld hebben we afgesproken dat het vermelden van overschrijdingen van baten en / of onderschrijdingen van lasten en baten in de jaarrekening tijdig is en om deze reden niet onrechtmatig.

Voorwaardencriterium

Voldoen aan het voorwaardencriterium wil zeggen dat alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met (interne en externe) wet- en regelgeving.

Dit wordt in de financiële verordening als volgt omschreven:

"Het voorwaardencriterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur."

Het voorwaardencriterium heeft voor de gemeente vooral betrekking op de naleving van de aanbestedingswetgeving en uitgaande subsidies. De interne controlewerkzaamheden op inkopen en aanbestedingen zijn primair gericht op het voldoen aan de Europese aanbestedingswetgeving. Enkel constatering op het gebied van Europese aanbestedingswetgeving hebben een effect op het rechtmatigheidsoordeel.

Jaarlijks worden twee keer spendanalyses opgesteld over de inkooplasten van het jaar. De focus ligt hierbij op crediteuren met meerjarige lasten boven de Europese drempels waarbij geen Europese aanbesteding is doorlopen en op nieuwe crediteuren in 2023.

Voorwaardencriterium	
Aanbestedingsonrechtmatigheid	€ 125.000

Bij één crediteur is in 2023 sprake geweest van het niet correct naleven van de Europese aanbestedingsregels uit de Aanbestedingswet. Het gaat om een onrechtmatigheid in 2023 van € 125.000. Met de betreffende crediteur is een raamcontract afgesloten, maar doordat méér opdrachten zijn verstrekt dan was geraamd, wijken de werkelijke kosten teveel af van de contractwaarde die voorafgaande aan de aanbesteding is geraamd. Achteraf bezien had deze inkoop daarom Europees aanbesteed moeten worden, waardoor een deel van de inkoop als onrechtmatig moet worden beschouwd. We trachten dit soort onrechtmatigheden te voorkomen door een betere inschatting te maken van de inkoopwaarde en daar een zekerheidsmarge in aan te houden, waardoor het risico op overschrijding kleiner wordt.

Misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) criterium

In de financiële verordening wordt het M&O criterium als volgt omschreven;

“Het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.”

Onder misbruik wordt verstaan: het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van informatie, met als doel onterecht gemeentelijke subsidies of -uitkeringen krijgen, of niet/een te laag bedrag aan heffingen aan de gemeente betalen.

Bij oneigenlijk gebruik gaat het om burgers of organisaties die misbruik maken van gemeentelijke regelingen, doordat ze weliswaar handelen naar de letter van die regelgeving maar dat feitelijk doen in strijd met het doel en de strekking ervan.

Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium	
Uit de interne controles zijn geen bevindingen naar voren gekomen dat het M&O beleid niet is nageleefd.	€ 0

Totaal onrechtmatigheid 2023

Met een verantwoordingsgrens van **€ 455.990** (1% over de totale lasten) vallen bovenstaande onrechtmatigheden binnen de tolerantie. Hieronder is een tabel opgenomen met de totale onrechtmatigheden in de jaarrekening 2023.

TOTAAL ONRECHTMATIGHEID 2023	
Begrotingscriterium	
Saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	€ 144.000
Voorwaardencriterium	
Saldo aan Aanbestedingsonrechtmatigheden	€ 125.000
Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium	
Saldo aan M&O-onrechtmatigheden	€ 0
TOTAAL ONRECHTMATIGHEID 2023	€ 269.000

2.2 Lokale heffingen

2.2.1. Algemeen

De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. De uitvoering van het gemeentelijk beleid raakt daarmee elke burger, bedrijf of instelling direct in de portemonnee. Zij wensen -terecht- waar voor hun geld. Lokale belastingen en heffingen staan dan ook sterk in de belangstelling. Het doel van deze paragraaf is om integraal informatie te geven over alles wat met lokale heffingen te maken heeft.

2.2.2. Ontwikkelingen

Wet Waardering onroerende zaken (WOZ)

De WOZ-waarde wordt vastgesteld naar het waardepeil per 1 januari van het jaar voorafgaand aan het belastingjaar. In 2023 werd de waarde dus vastgesteld naar het peil van 1 januari 2022. Vanaf 2017 zitten de waarden in een stijgende lijn.

Inmiddels heeft voor alle woningen de omzetting van inhoud naar gebruiksoppervlakte plaatsgevonden.

Vanaf het belastingjaar 2022 zijn alle woningwaarderingen onderbouwd op basis van de

gebruiksoppervlakte. Het aantal bezwaarschriften is in 2023 wederom gestegen, dit vooral door de invloed van de ncp-bureaus (no cure no pay-bureaus). Het aantal formele bezwaarschriften is gestegen van 475 in 2022 naar 552 in 2023. Ook het aantal informele bezwaren is gestegen van 243 naar 312 stuks in 2023.

Deze trend is landelijk en zorgt ervoor dat een goede uitvoering van de Wet WOZ onder druk komt te staan. De Waarderingskamer heeft in 2023 weer een onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de uitvoering van de Wet WOZ in onze gemeente en heeft geconcludeerd dat deze de kwalificatie goed heeft.

Riolering

In december 2016 heeft de gemeenteraad het VGRP (Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2021) vastgesteld. In het VGRP zijn beleid en bijbehorende middelen opgenomen, waarmee we deze taak uitvoeren. In het VGRP is vanuit de benodigde middelen ook een voorspelling opgenomen ten aanzien van het tarief voor de rioolheffing, rekening houdend met een zoveel mogelijk gelijkmatig verloop c.q. aanpassing van de tarieven en egalisatie van meer- of minderopbrengsten via de egalisatievoorziening. Het VGRP is verlengd tot en met 2023.

In 2023 is het tarief verhoogd van € 1,92 per m³ naar € 1,98 per m³ waterverbruik. De tarieven voor riolering worden jaarlijks doorgerekend.

In 2023 is de opbrengst van de rioolheffing lager dan was geraamd. Dit wordt mede veroorzaakt doordat enkele grootverbruikers veel minder water zijn gaan gebruiken.

Daarentegen waren ook de lasten hoger (vooral energiekosten en onderhoudskosten). Per saldo wordt € 141.330 onttrokken aan de voorziening riolering, waardoor het saldo van die voorziening per 31-12-2022 € 462.998 bedraagt.

Afvalstoffenheffing

Bij de afvalstoffenheffing was de opbrengst in 2023 iets lager dan geraamd. Daarentegen was sprake van hogere kosten voor inzameling en verwerking van afval. Dat heeft alles te maken met hogere brandstof- en energiekosten en hogere loonkosten.

Inmiddels is er ook een definitieve uitspraak inzake de al jaren lopende procedure rondom de claim van Attero met betrekking tot in de jaren 2015-2017 te weinig geleverd restafval aan de verbrandingsovens van Attero. Voor de daarmee verband houdende kosten is in 2022 een voorziening gevormd, waaruit deze kosten zijn betaald.

Leges

De kostendekkendheid van de legestarieven wordt jaarlijks gevolgd. Tevens wordt er nadrukelijker gekeken of alles wat doorberekend kan worden ook daadwerkelijk via de leges wordt verhaald. Het is niet toegestaan dat de gemeente winst maakt op groepen van samenhangende legesopbrengsten. In de kosten, die ten grondslag liggen aan de legestarieven wordt rekening gehouden met de te betalen BTW én met de overheadkosten.

Vanwege uitstel van de invoering van de Omgevingswet is de nieuwe methode ter onderbouwing van de kostendekkendheid van de leges in 2023 nog niet doorgevoerd. Deze is voor de legesverordening 2024 wel zo veel mogelijk doorgevoerd.

2.2.3. Beleid en tariefstelling

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente.

Daarnaast zijn de gemeentelijke belastingen en heffingen de belangrijkste, door de gemeente te beïnvloeden, inkomstenbronnen. Bij de riool- en afvalstoffenheffing en de leges is 100% kostendekking het

uitgangspunt. De tarieven zijn dus bepaald door de raming van de kosten. De overige tarieven stijgen in beginsel met de inflatiecorrectie, waarmee ook in de algemene uitkering wordt gerekend. Door incidentele oorzaken kunnen de werkelijke lasten en baten afwijken, waardoor ook de kostendekking anders uitvalt.

2.2.4. Toeristenbelasting en woonforensenbelasting

De toeristenbelasting is in 2023 hetzelfde gebleven als in 2022, namelijk € 1,60 per persoon per nacht. Qua inkomsten zijn de gevolgen van de coronapandemie hier zichtbaar, evenals het grotendeels ontbreken van toeristen op een vakantiepark.

Voor de forensenbelasting hanteren we hetzelfde stijgingspercentage als bij de toeristenbelasting. Het tarief is vastgesteld op een percentage van de WOZ-waarde (in 2023 was dit 0,728%).

2.2.5. De belangrijkste tarieven

	2022	2023	Heffingsmaatstaf
OZB			
OZB woningen eigenaar	0,0941%	0,0846%	% van de WOZ-waarde
OZB niet-woning eigenaar	0,2450%	0,2476%	% van de WOZ-waarde
OZB niet-woning gebruiker	0,1477%	0,1442%	% van de WOZ-waarde
Afvalstoffenheffing			
▪ Vastrecht	€ 96,48	€ 96,24	per jaar
▪ 140 liter GFT	€ 2,25	€ 2,30	per lediging
▪ 240 liter GFT	€ 3,85	€ 3,95	per lediging
▪ 30 liter gemeentelijke tariefzak	€ 3,10	€ 3,10	per zak
Rioolheffing	€ 1,92	€ 1,98	per m ³
Toeristenbelasting	€ 1,60	€ 1,60	per persoon per nacht
Woonforensenbelasting	0,711%	0,728%	% van de WOZ-waarde met een maximum van €1.360,-

2.2.6. Belastingdruk

Lokale lastendruk 2023 per huishouden

In de begroting of in het raadsvoorstel inzake de belastingtarieven wordt op basis van aannames een berekening gemaakt van de gemiddelde lokale lastendruk per huishouden. In de jaarrekening kan dat nu afgezet worden tegen werkelijke aantallen.

In het raadsvoorstel RA22.088 (d.d. 18-12-2022) met betrekking tot de belastingtarieven 2023 is gerekend met de volgende gegevens:

- OZB: gemiddelde woningwaarde € 377.000, tarief eigenaren 0,0846%;
- Afval: 7,34 GFT-ledigingen à € 2,30 + 3 restafvalzakken à € 3,10 + vastrecht € 96,24;
- Riool: 133 m³ waterverbruik à € 1,98 (op basis van VGRP).

De werkelijke gegevens over 2023 zijn:

- OZB: gemiddelde woningwaarde € 396.000, tarief eigenaren 0,0846%;
- Afval: 7,55 GFT ledigingen à € 2,30 + 2,91 restafvalzakken à € 3,10 + vastrecht € 96,24;
- Riool: 124,6 m³ waterverbruik à € 1,98

Dat alles geeft het volgende beeld van de gemiddelde belastingdruk per huishouden:

Gemiddelde belastingdruk per huishouden <i>Bedragen in €</i>	Raming 2023	Werkelijk 2023
Onroerende zaakbelastingen eigenarengedeelte	€ 318,95	€ 335,01
Afvalstoffenheffing	€ 122,42	€ 122,80
Rioolheffing	€ 263,34	€ 246,71
Totaal per huishouden	€ 704,71	€ 704,52

2.2.7. Kwijtschelding

Als de belastingplichtige en eventuele partner samen een netto besteedbaar inkomen hebben op bijstandsniveau en er weinig vermogen is, komt deze mogelijk in aanmerking voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.

Voor de bepaling van inkomen en vermogen is wettelijk bepaald wat meegenomen moet worden. Of men daadwerkelijk in aanmerking komt voor (gedeeltelijke) kwijtschelding hangt dus af van de persoonlijke situatie. Het netto besteedbaar inkomen mag niet meer bedragen dan de kosten van bestaan.

De volgende beleidskeuzes zijn gemaakt voor het beoordelen van kwijtscheldingsverzoeken:

- Alleen kwijtschelding te verlenen voor onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing aan natuurlijke personen. De kwijtschelding voor de kosten van het ledigen van GFT-containers is gemaximeerd op 5 ledigingen per jaar;
- De kosten van bestaan voor AOW-gerechtigden zijn gesteld op 100% van de netto AOW-bedragen;
- De kosten van bestaan van niet-AOW-gerechtigden zijn gesteld op het maximum, te weten: 100% van de bijstandsnorm;
- Extra toegestane financiële middelen op vermogensnorm;
- De netto kosten kinderopvang worden meegenomen als uitgaven voor de bepaling van het netto-bestedbaar inkomen;
- Kwijtschelding mogelijk voor ondernemers die een Bbz-uitkering ontvangen.

2.2.8. Inkomsten uit belastingen en heffingen

De inkomsten uit gemeentelijke belastingen en heffingen in 2023 zijn weergegeven in onderstaande tabel. Als vergelijkingscijfer staat ook de opbrengst in 2022 vermeld. Verschillen tussen ramingen en werkelijke opbrengsten zijn in de programma's toegelicht.

Belastingsoort	Bedragen in €		
	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Onroerende zaakbelastingen	2.918.000	3.012.000	3.001.000
Toeristenbelasting	139.000	355.000	306.000
Woonforensenbelasting	29.000	27.000	45.000
Leges omgevingsvergunningen	883.000	605.000	462.000
Leges bestemmingsplannen	24.000	73.000	23.000
Overige leges (burgerzaken, rijbewijzen, reisdocumenten, bijzondere wetten enz.)	326.000	176.000	212.000
Afvalstoffenheffing	769.000	780.000	765.000
Rioolheffing	1.381.000	1.503.000	1.374.000
Marktgeden	33.000	38.000	32.000
Totaal	6.502.000	6.569.000	6.220.000

2.3. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.3.1. Algemeen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit (de middelen waarover de gemeente beschikt / kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en het totaal aan gekwantificeerde risico's, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen, verzekeringen zijn afgesloten of waar ook anderszins geen beheersmaatregelen tegenover staan.

Voor de raad is het weerstandsvermogen van belang omdat er nooit een situatie zal zijn, waarin geen risico's meer bestaan. De raad moet vanuit de kaderstellende en controlerende taak inzicht hebben in de ruimte die er is om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Als die ruimte onvoldoende groot is, moeten aanvullende maatregelen genomen worden.

2.3.2. Beleid

Bij raadsbesluit van 7 juli 2020 is de nota 'Reserves, voorzieningen & afschrijvingsbeleid' herzien. Hierin zijn onder andere regels opgenomen over hoe om te gaan met reserves en voorzieningen en op welke wijze afschrijving plaatsvindt op activa. In het kader van deze paragraaf is van belang dat in het beleid is bepaald dat de algemene reserve bestaat uit 2 delen:

- Een niet besteedbaar deel wat nodig is ter dekking van de gekwantificeerde risico's, vermenigvuldigd met de vastgestelde ratio (1,8);
- Een vrij besteedbaar deel.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende onderdelen:

- a. Algemene reserve
- b. Post onvoorzien
- c. Onbenutte belastingcapaciteit
- d. Begrotingsruimte

Ad a. Algemene reserve

De stand van de algemene reserve per 31-12-2023 is (inclusief het saldo van deze jaarrekening en rekening houdend met de voorgestelde resultaatbestemming):

▪ Niet besteedbaar ter afdekking van risico's (incl. ratio)	€ 3.710.000
▪ Vrij besteedbaar	€ 13.090.000

Voor de bepaling van het niet besteedbare deel van de algemene reserve zijn de regels toegepast uit het in juli 2020 vastgestelde beleid op dit gebied. Daarom zijn de gekwantificeerde risico's ad € 2.061.000 vermenigvuldigd met een factor 1,8, hetgeen tot een bedrag leidt van afgerond € 3.710.000.

De bestemmingsreserves laten we buiten de berekening van de weerstandscapaciteit.

Bestemmingsreserves moeten min of meer gezien worden als verplichtingen (er staat een bestedingsdoel tegenover). Daarom nemen we die niet mee in de berekening. De raad is overigens te allen tijde bevoegd om de bestemming van reserves aan te passen.

Ad b. Post onvoorzien

Jaarlijks wordt in de begroting een post onvoorzien opgenomen ter grootte van € 1,- per inwoner, bedoeld voor bijzondere, niet voorziene kosten (€ 13.000).

Ad c. Onbenutte belastingcapaciteit

De omvang van de belastingcapaciteit is de ruimte tussen de feitelijk te verwachten opbrengst en de opbrengst die de gemeente zou moeten realiseren wanneer zij een beroep doet op artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (de zogenaamde artikel 12-norm). Volgens die norm moet de afvalstoffenheffing en het rioolrecht kostendekkend zijn. Dat uitgangspunt hanteren wij ook. Dan blijft de onbenutte capaciteit van de onroerende zaakbelasting over. De meest recente factor daarvoor bedraagt 0,1614% van de totale WOZ-waarde, hetgeen resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit voor Reusel-De Mierden van afgerond € 1,64 miljoen.

Ad d. Begrotingsruimte

Niet van toepassing bij de jaarrekening. Het jaarrekeningsaldo is meegerekend bij de algemene reserve.

Stille reserves

Stille reserves zijn activa die te laag of tegen nul zijn gewaardeerd, maar die in principe direct verkoopbaar zijn. Van de omvang van de stille reserves is de volgende indicatie te geven:

Object	Oppervlak	Boekwaarde	Aanduiding boekwaarde	Waarde	Basis waardeberekening	Vershil
Landbouwgrond, geliberaliseerde pacht	40,1016 ha	€ -		€ 3.709.398	401.016m ² x € 9,25	€ 3.709.398
Landbouwgrond, vaste pacht	103,25 ha	€ -		€ 5.241.397	1.030.250 m ² x € 9,25 x 0,55	€ 5.241.397
Bossen, visvijver, landschapelementen	950 ha	€ -		€ 9.500.000	9.500.000 m ² x 1,00	€ 9.500.000
Gemeentehuis/bibliotheek		€ 1.827.156	Boekwaarde 31-12-2023	€ 2.949.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 1.121.844
Gemeentewerf		€ -	Boekwaarde 31-12-2023	€ 494.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 494.000
Sportzaal Den Houtert Lage Mierde		€ -	Boekwaarde 31-12-2023	€ 727.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 727.000
Sporthuis Reusel		€ 1.905.738	Boekwaarde 31-12-2023	€ 2.495.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 589.262
Brede School Plus Lage Mierde (Opstap+Ster)		€ 2.153.726	Boekwaarde 31-12-2023	€ 3.007.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 853.274
Basisschool De Akkerwinde Hooge Mierde		€ 441.012	Boekwaarde 31-12-2023	€ 1.421.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 979.988
Basisschool St. Clemens Hulsel		€ 562	Boekwaarde 31-12-2023	€ 591.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 590.438
Basisschool De Torelaar Reusel		€ 226.216	Boekwaarde 31-12-2023	€ 1.304.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 1.077.784
Basisschool De Leilinde Reusel		€ 1.403.980	Boekwaarde 31-12-2023	€ 3.223.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 1.819.020
Basisschool De Klimop Reusel		€ 1.086.945	Boekwaarde 31-12-2023	€ 1.486.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 399.055
CC De Kei Reusel		€ 37.253	Boekwaarde 31-12-2023	€ 529.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 491.747
Brandweerkazerne Reusel		€ 116.839	Boekwaarde 31-12-2023	€ 362.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 245.161
Sportpark Den Hoek Reusel		€ 473.867	Boekwaarde 31-12-2023	€ 2.581.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 2.107.133
Sportpark De Leeuwerik Hooge Mierde		€ 178.768	Boekwaarde 31-12-2023	€ 362.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 183.232
Sportpark D'n Daalacker Lage Mierde		€ 20.737	Boekwaarde 31-12-2023	€ 682.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 661.263
Sportpark 't Kantje Hulsel		€ 59.036	Boekwaarde 31-12-2023	€ 113.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 53.964
Gildeterrein Broekkant Lage Mierde		€ -	Boekwaarde 31-12-2023	€ 186.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 186.000
Woning Sportpark 1 Reusel		€ -	Boekwaarde 31-12-2023	€ 433.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 433.000
Kinderdagverblijf Dooleg Reusel		€ 118.297	Boekwaarde 31-12-2023	€ 313.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 194.703
Terrein voormalige werf Denestraat		€ -	Boekwaarde 31-12-2023	€ 25.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 25.000
Gronden Kleine Hoeven voormalige fase 2		€ 850.000	Boekwaarde 31-12-2023	€ 850.000	taxatie 2017	€ -
Willibrordlaan 13, Hulsel		€ 470.000	Aankoopbedrag	€ 457.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ -13.000
		€ 11.370.132		€ 43.040.795		€ 31.670.663

De stille reserves hebben dus een omvang van € 31,7 miljoen. Het is op basis van het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) niet toegestaan om een waarde aan stille reserves toe te kennen en die waarde vervolgens mee te rekenen in de reservepositie. De reservepositie kan vanuit de stille reserves dus alleen toenemen door deze stille reserves om te zetten in geld (te gelde maken middels verkoop). Dat neemt niet weg dat in relatie tot de capaciteit om onverhoopte tegenvallers op te vangen de stille reserve wel een betekenis hebben.

2.3.3. Risico's

De samenloop van risico's is een ander aspect van het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen (=weerstandvermogen). Inventariseren van risico's, een inschatting maken van de kans op deze risico's en het beheersen en managen van risico's is hierbij van wezenlijk belang.

Hierna wordt een overzicht gegeven van de risico's in het licht van het weerstandvermogen. De weerstandscapaciteit kan dan afgezet worden tegen de samenloop van de geïnventariseerde risico's, zodat 'beoordeeld' kan worden of het weerstandvermogen afdoende is. De vertaling van deze risico's in bedragen is gebaseerd op inschattingen. Indien er sprake is van nauwkeurige berekeningen van concrete verplichtingen is vorming van voorzieningen nodig.

Deze paragraaf geeft dan ook geen raming van budgetten die worden aangehouden om tegenvallers op te vangen, maar slechts een indicatie van het vermogen om tegenvallers op te kunnen vangen. Dat vermogen zit dan vooral in de reserves.

De gemeente Reusel-De Mierden raamt altijd zo reëel mogelijk. Het blijven echter ramingen, zodat er altijd een risico is, dat de werkelijkheid anders is dan de ramingen. Wij achten dat risico niet dusdanig dat daarmee in de sfeer van weerstandvermogen rekening moeten worden gehouden.

Reëel ramen betekent echter ook dat er geen 'lucht' in de ramingen zit 'voor het geval dat'. Als bepaalde risico's, zoals bijvoorbeeld inbraakschade, verzekerd zijn, dan ramen wij geen kosten voor die schade, óók niet voor een eventueel (beperkt) eigen risico. Mochten zich dan onverhoopt toch schades voordoen, dan kunnen ramingen dus tekort schieten. Daarover wordt dan gerapporteerd via bestuursrapportages. Hetzelfde geldt voor bijzondere omstandigheden. Zo kunnen extreme weersomstandigheden tot extra kosten leiden (extra gladheidbestrijding, stormschades enz.). Gelet op de ervaringen ter zake achten wij het niet nodig om op dit gebied in het kader van het weerstandvermogen met bijzondere risico's rekening te houden.

Grondexploitatie / Bestemmingsplannen

De mogelijkheid bestaat dat onevenredige schade als gevolg van bestemmingswijziging moet worden vergoed. Hiervoor zijn geen specifieke middelen gereserveerd. In principe worden eventuele claims op de

ontwikkelaars van een plan afgewenteld. Indien de gemeente de planschade moet vergoeden, wordt deze opgevangen binnen de grondexploitatie.

Daarnaast vormt de grondexploitatie zelf, als gemeentelijke activiteit, een voortdurend risico (economische ontwikkelingen, kredietbeleid van banken, stagnerende markten, veranderende wetgeving, fluctuerende rentes en dergelijke). Het feit dat deze activiteit in principe in vier kernen en op een kleinschalige wijze wordt uitgevoerd, versterkt dit risico. De markt is voor zowel woningbouwgrond als bedrijfsgrond op dit moment gunstig, hetgeen zich uit in een toegenomen vraag.

De grondexploitaties worden jaarlijks opnieuw berekend, waarbij ook een inventarisatie plaatsvindt van risico's dan wel te optimistische inschattingen. Op basis van de meest recente berekeningen zijn voorzieningen gevormd voor de gecalculeerde nadelige saldi.

In rapportages, zoals die voor alle grondexploitaties zijn opgesteld, is een risicoanalyse en risicoberekening opgenomen. Het gaat dan om risico's als extra hoge kostenstijgingen, grondprijzverlaging, rentestijgingen e.d.. Voor zover risico's binnen de (positieve) resultaten van de grondexploitatie kunnen worden opgevangen, is geen aanvullend weerstandsvermogen nodig. Bij de plannen voor De Leeuwerik, Kleine Hoeven en Hart van Reusel is dat niet het geval. De risico's voor die plannen zijn berekend op:

De Leeuwerik	€	26.000
Hart van Reusel	€	214.000
Kleine Hoeven	€	469.000
<u>Totaal</u>	€	<u>709.000</u>

Doordat jaarlijks een actualisatie van de grondexploitatieprojecten plaatsvindt, inclusief een analyse van risico's en kansen, zijn risico's goed in beeld en kan tijdig gestuurd worden op risicobeperking. De meeste grondexploitaties zijn ook zover gevorderd dat de risico's kleiner worden. Immers aan het begin van een grondexploitatieproject moeten gronden nog verworven worden, kunnen planschades optreden, kunnen er tegenvallers zijn in kosten van bouwrijp maken enz. De risico's zijn dan groter. De nu actieve grondexploitaties zijn zover gevorderd dat daarin geen grondverwerving meer hoeft plaats te vinden, bouwrijp maken al achter de rug is en zelfs woonrijp maken deels al heeft plaatsgevonden. Daardoor zijn de risico's afgenomen. Bij het opstarten van nieuwe grondexploitatieprojecten kunnen de risico's weer toenemen.

Intergemeentelijke samenwerking

Onze gemeente neemt deel in een aantal verbonden partijen. Voor deze paragraaf zijn de belangrijkste:

- GGD Brabant-Zuidoost
- GRSK (Samenwerking Kempengemeenten)
- MRE (Metropoolregio Eindhoven)
- VRBZO (Veiligheidsregio Brabant Zuidoost)
- KempenPlus
- ODZOB (Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant)
- KBP (Kempisch Bedrijven Park)
- Stichting Bizob (Bureau inkoop en aanbestedingen zuidoost Brabant)
- BeNeGo (Belgisch Nederlands Grensoverleg)
- Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost

In de paragraaf verbonden partijen treft u meer gegevens aan over de gemeenschappelijke regelingen. Het betreft deels verplichte samenwerkingen (VRBZO, ODZOB), deels samenwerkingen die weliswaar vrijwillig zijn, maar waar nauwelijks een reëel alternatief voor bestaat (GGD, MRE), maar ook deels volledig vrijwillige samenwerkingsvormen (GRSK, KempenPlus, KBP enz.). Ook al zijn samenwerkingen vrijwillig, kunnen er wel ingrijpende gevolgen kleven aan uittreding uit de betreffende partij.

Samenwerking binnen gemeenschappelijke regelingen geeft een risico in de vorm van beheersbaarheid van de eigen organisatie. Door deelname in de verschillende bestuurslagen van gemeenschappelijke regelingen heeft onze gemeente invloed op die organen, maar de gemeente moet zich aansluiten bij besluiten die in gezamenlijkheid genomen worden. Minderheidsstandpunten kunnen, hoe belangrijk deze voor individuele gemeenten ook mogen zijn, in het grote geheel te licht bevonden worden. Samenwerken is daarmee altijd een stukje inleveren van invloed. Overigens leert de ervaring dat de 'winst' van het samen optrekken vooral zit in de toename van professionaliteit en kwaliteit die wordt bereikt en in het borgen van de continuïteit op vitale bedrijfsprocessen.

Net als bij gemeenten worden ook door besturen van Gemeenschappelijke Regelingen besluiten genomen inzake wijzigingen in ambitieniveaus op basis van allerlei ontwikkelingen. Daardoor bestaat het risico, dat gemeentelijke bijdragen aan Gemeenschappelijke Regelingen (GR) sterker dan trendmatig gaan stijgen. Voor zover die ontwikkelingen meelopen in het begrotingsproces van de betreffende GR zijn deze tijdig in

beeld. In die gevallen moeten de financiële gevolgen worden opgenomen in de gemeentebegroting. Er is dan dus geen sprake meer van risico.

Daarnaast houden sommige verbonden partijen zelf een vorm van weerstandsvermogen aan. De vier grootste Gemeenschappelijke Regelingen (GGD, VRBZO, MRE en ODZOB) hebben samen afspraken gemaakt over het aan te houden weerstandsvermogen. Een verbonden partij als de GRSK houdt echter zelf helemaal geen weerstandsvermogen aan, maar KempenPlus doet dat wel. En de ene verbonden partij legt in haar stukken een relatie tussen (gekwantificeerde) risico's en de ander doet dat niet of slechts in beperkte mate. Dit is van belang voor de inschatting van de gemeentelijke risico's. Immers als een verbonden partij haar risico's zelf op kan vangen, is er geen risico voor de gemeente. Heeft een verbonden partij slechts deels of geen weerstandsvermogen, dan ontstaat er een risico voor de gemeente naar rato van haar deelname in die partij (bijvoorbeeld naar rato van inwonertal).

Het risicobedrag waarmee de gemeente rekening moet houden, is dus afhankelijk van de mate waarin verbonden partijen zelf weerstandsvermogen aanhouden. Dat is per partij verschillend. Om toch een inschatting te doen van risico's voor de gemeente, gaan we uit van de jaarbijdrage van onze gemeente aan de diverse verbonden partijen. De meest recente gegevens (begrotingen 2024, jaarschijf 2025, afgerond op € 1.000) wat dat betreft zijn:

• GGD Brabant-zuidoost	€ 592.000
• GRSK (Samenwerking Kempengemeenten)	€ 3.475.000
• MRE (Metropoolregio Eindhoven)	€ 203.000
• VRBZO (Veiligheidsregio Brabant Zuidoost)	€ 928.000
• KempenPlus	€ 4.280.000
• ODZOB (Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant)	€ 499.000
• KBP (Kempisch Bedrijven Park)	€ 0
• Stichting Bizob (Bureau inkoop en aanbestedingen zuidoost Brabant)	€ 104.000
• BeNeGo (Belgisch Nederlands Grensoverleg)	€ 1.000
• Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	€ 5.000
TOTAAL	<u>€ 10.087.000</u>

We schatten het algemene risico in op kostenoverschrijdingen tot 10% met een kans op voordoen van 25%, hetgeen het risico bepaalt op $25\% \times 10\% \times € 10.087.000 = € 252.000$ (afgerond).

Informatiebeveiliging en privacy

Het aantal cyberaanvallen op Nederlandse gemeenten is het afgelopen jaar sterk toegenomen. De afgelopen twee jaar waren er vijf grote cyberincidenten. Ook zijn er twee keer zo veel risicovolle, zwakke plekken in de software van gemeenten opgespoord. Dat blijkt uit het recente Dreigingsbeeld 2023-2024 van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).

Het aantal incidenten neemt dus toe, het wordt steeds complexer om ze het hoofd te bieden en de impact is steeds ernstiger. Criminelen aarzelen niet om privacygevoelige gegevens van inwoners, bedrijven en medewerkers online te publiceren. Zo werd de gemeente Buren in 2022 getroffen door een ransomware aanval. Bij de hack zijn gegevens van de gemeente gestolen. Vervolgens is een grote hoeveelheid privacygevoelige data gepubliceerd op het darkweb.

Cyberdreigingen komen op gemeenten af in een tijd waarin ze voor steeds meer taken verantwoordelijk zijn en dus ook steeds meer data in hun beheer hebben. Gemeenten werken met grote hoeveelheden persoonsgegevens die ook regelmatig worden uitgewisseld met andere partijen. Dat vergroot de kwetsbaarheid. Tegelijkertijd is het beveiligen van de systemen een grote kostenpost geworden die niet iedere gemeente even makkelijk kan betalen. De rekening van preventie staat echter niet in verhouding tot de kosten van een incident. Het gaat in deze criminaliteit al snel om tonnen tot miljoenen euro's, waarschuwt de IBD. Naast de impact van een incident op medewerkers is een getroffen organisatie vaak weken of maanden bezig om de ICT en de bedrijfsprocessen weer aan de praat te krijgen. Verder schaden beveiligings- en privacy-incidenten het vertrouwen van inwoners in de overheid en de reputatie van de gemeente en haar bestuurders.

Om risico's in te perken en in geval van een cybercrisis snel te kunnen handelen, is in 2023 Kempenbreed een crisisplan cyberincidenten opgesteld. Gezien de gezamenlijke infrastructuur en de mogelijkheid om procedures en techniek parallel met elkaar te kunnen laten lopen, was het verstandig hierin gezamenlijk op te trekken. Eén Kempenorganisatie gehackt betekent namelijk dat we allemaal gehackt zijn. Door het nemen van passende beveiligingsmaatregelen proberen we het risico op beveiligingsincidenten te verlagen en beperken we de mogelijke negatieve impact van dergelijke incidenten op privacy en de gemeentelijke informatievoorziening en daarmee ook het risico op imago- en financiële schade.

Het afgelopen jaar zijn er binnen onze gemeente verschillende beveiligingsmaatregelen uitgevoerd. Omdat menselijk handelen een van de grootste risico's blijft, zijn naast technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen verschillende acties opgepakt om ook de bewustwording op het gebied van informatiebeveiliging en privacybescherming te vergroten. Dit onderwerp heeft voortdurend de aandacht binnen onze organisatie, door uitleg en training, nieuwsbrieven, berichten op intranet en het elkaar aanspreken op onveilig gedrag. Vooral het laagdrempelig melden en bespreken van incidenten en datalekken wordt gestimuleerd, zodat er ook zo snel als mogelijk actie kan worden ondernomen.

Gegarandeerde geldleningen

De gemeente staat garant voor de betaling van rente en aflossing over een aantal door derden aangegane geldleningen. Daarbij is een onderscheid te maken tussen garantstellingen aan woningcorporaties op basis van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en overige garantstellingen.

Voor geldleningen onder het regime van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw geldt dat bij problemen eerst het WSW aangesproken wordt en pas als deze niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, staan Rijk en gemeenten ieder voor 50% garant. Het totaalbedrag waarvoor onze gemeente onder het regime van het WSW een afgeleide garantstelling heeft afgegeven bedroeg per 31 december 2023 € 31,8 miljoen.

De totale marktwaarde van de onroerende zaken waarop de garantie betrekking heeft, bedroeg in 2023 € 128,3 miljoen. Wij hebben geen signalen, die zouden kunnen duiden op een concreet risico dat wij binnen afzienbare termijn aangesproken worden op onze waarborgverplichtingen.

In het kader van het WSW is de verhouding tussen afgegeven garanties in relatie tot de waarde van het daar tegenover staande woningbezit nog dermate gunstig, dat de risico's in de praktijk erg klein zijn. Daarom is het niet nodig hiermee in de berekening van de weerstandscapaciteit rekening mee te houden.

Er is geen sprake meer van overige garantstellingen. De gemeente is terughoudend in het afgeven van garanties.

Sociaal domein

Binnen het sociaal domein is vrijwel altijd sprake van open-eind regelingen. De kosten voor de gemeente hangen enerzijds af van de prijs zorgproducten en anderzijds van de vraag naar die producten. Getracht wordt om de ontwikkelingen in de vraagzijde zo goed mogelijk in te schatten en op basis daarvan zo realistisch mogelijk te ramen. Maar sommige zorgtrajecten zijn erg duur, soms wel € 100.000 per persoon per jaar. Als een relatief kleine gemeente dan geconfronteerd wordt met een afwijkend vraagpatroon, is de impact op de ramingen meteen aanzienlijk.

Heel actueel is tegenwoordig de indexering van de kostprijs, welke door loon- en prijsontwikkelingen veel hoger is dan we gewend zijn. Ook hiervoor maken we gebruik van de reguliere methodieken om dit soort indexeringen in te schatten. Het is echter niet uit te sluiten dat kosten zich toch in korte tijd anders ontwikkelen dan was ingeschat (bijvoorbeeld als gevolg van CAO-afspraken). Gemeenten hebben de plicht om realistische tarieven te betalen voor afgenomen zorg. Het kan dan ook voorkomen dat zorgaanbieders een beroep doen op aanvullende indexering van tarieven omdat zij anders hun financiën niet meer rond krijgen en daardoor de noodzakelijke zorg niet meer kunnen verlenen. Zeker bij zeer specialistische zorg is er dan al snel een probleem, waarvan de zorgvrager de dupe wordt als gemeenten niet bijspringen. In hoeverre de reguliere en extra indexeringen gecompenseerd worden door hogere uitkeringen van het Rijk is op voorhand niet te zeggen. Er is dus sprake van een risico op kostenoverschrijdingen.

Wij ramen 50% kans op € 500.000 aan extra kosten, hetgeen neerkomt op € 250.000.

Claims intensieve dierhouderij

Rondom de intensieve dierhouderij spelen al geruime tijd tal van ontwikkelingen, welke doorwerken in regelgeving vanuit de landelijke en provinciale overheid, maar ook in gemeentelijk beleid, zoals omgevingsvisie, bestemmingsplannen en dergelijke. Al deze ontwikkelingen kunnen wellicht beperkingen inhouden voor de ontwikkeling van een aantal bedrijven in die sector. Daarbij zullen sommige ondernemers zich benadeeld voelen door de nieuwe regelgeving en proberen dat nadeel gecompenseerd te krijgen door daartoe claims in te dienen. Het is op dit moment geenszins in te schatten wat de slagingskans voor dat soort claims zal zijn en om hoeveel gevallen het zou kunnen gaan. Desalniettemin moeten we rekening houden met de kosten van afhandeling van eventuele claims en bestaat altijd het risico dat claims toegewezen worden. Op basis van min of meer vergelijkbare toegekende schadevergoedingen kan een gemiddelde schade van circa € 65.000 per casus berekend worden.

Vooralsnog maken wij een inschatting op 2 casussen per jaar, waarvoor naast de schadevergoedingen ook afhandelingskosten worden gemaakt. Wij houden daarom rekening met een risico van in totaal € 150.000. Er is op dit moment sprake van een (mogelijke) claim van een dierhouderij. Dat er sprake is van een nadeel voor betrokkene is inmiddels in een procedure bevestigd. Hoe groot die schade is, moet nog worden bepaald. Betrokkene moet daarvoor gegevens aanleveren, hetgeen tot nu toe niet is gebeurd. In welke orde van grootte gedacht moet worden is op dit moment niet te zeggen. Voor zover deze procedure daadwerkelijk eindigt in een te betalen bedrag voor de gemeente, zal dat dus volledig voor rekening van de gemeente

komen. Vooralsnog is geen risicobedrag te bepalen. Zodra daarover meer bekend wordt, zal daarvoor wellicht een voorziening moeten worden gevormd.

Voorzieningen

De voorzieningen worden bij de opstelling van de jaarrekening herrekend op basis van de dan bekende, meest recente informatie. Dat zijn echter altijd momentopnamen, zodat er altijd een risico bestaat dat voorzieningen onvoldoende hoog zijn. De onzekerheid over het al dan niet toereikend zijn van voorzieningen kan toe- of afnemen door tijdsverloop of door de aard van de voorziening.

De voorzieningen voor wegen en gebouwen en riolering worden eens in de 4 à 5 jaar geactualiseerd. Voor wegen en riolering is dat recent gebeurd. De actualisering van de onderhoudsvoorziening gebouwen heeft in 2019 plaatsgevonden.

Voorzieningen voor wachtgeld- en Appa-verplichtingen worden jaarlijks geactualiseerd voorafgaand aan de samenstelling van de jaarrekening. De voorziening wachtgeld is gebaseerd op inschattingen ten aanzien van met name de duur van de wachtgeldverplichting. Die duur is meestal redelijk nauwkeurig te bepalen, maar kan onzeker worden als zich zaken voordoen als arbeidsongeschiktheid tijdens de wachtgeldperiode. Daardoor kan de wachtgeldverplichting langer doorlopen, terwijl de tijd dan moeilijk in te schatten is. De gemeente Reusel-De Mierden heeft één doorlopende wachtgeldverplichting vanwege arbeidsongeschiktheid. Op basis van nu bekende gegevens is de duur ingeschat.

Omdat alle voorzieningen op basis van de meest recente gegevens zijn berekend, achten wij het niet nodig om hiervoor een aanvullend risicokapitaal aan te houden.

Krapte arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt laat zich in toenemende mate voelen, ook in onze organisatie. Mensen maken in deze tijden eerder een overstap maken naar een nieuwe functie, zodat er meer vacatures ontstaan. Afgelopen jaar hebben we een bijna 25% aan personeelsverloop gekend. Dat betekent niet alleen dat we nieuwe mensen moeten werven en inleren, maar ook een bedreiging voor de voortgang van het werk. Daarom moet er meer ingehuurd worden en dat kost geld. Het is de verwachting dat er voorlopig geen verbetering in de arbeidsmarktsituatie op zal treden. Daarom achten wij het wijs om in de bepaling van het weerstandsvermogen rekening te houden met extra lasten ter grootte van 10% van de totale salarissom., derhalve afgerond € 700.000.

2.3.4. Resumé risicobedragen

Samenvatting beschreven risico (Bedragen in €)	Benodigde weerstand
Grondexploitatie	709.000
Intergemeentelijke samenwerking	252.000
Sociaal domein	250.000
Intensieve dierhouderij	150.000
Krapte arbeidsmarkt	700.000
Totaal	2.061.000

Zoals eerder in deze paragraaf (onder 2.3.2) is aangegeven is voor dit risico een deel van de algemene reserve afgezonderd. Voor dat afgezonderde deel worden de gekwantificeerde risico's ad € 2.061.000 vermenigvuldigd met een factor 1,8. Buiten het op deze wijze berekende afgezonderde deel van (afgerond) € 3.710.000 bedraagt het vrij besteedbare deel van de algemene reserve per 31-12-2023 bijna € 13,09 miljoen (inclusief resultaat 2023 en rekening houdend met de voorgestelde resultaatbestemming).

2.3.5. Kengetallen

Op basis van artikel 11 van het Bbv moet de begroting en ook de jaarrekening in de risicoparagraaf een tabel met een aantal kengetallen bevatten. De volgende cijfers kunnen gegeven worden:

Kengetal	Rekening 2021	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Netto schuldquote	15,7%	15,0%	69,1%	18,7%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	15,2%	14,5%	69,1%	18,2%
Solvabiliteit	43,5%	49,4%	26,2%	54,1%
Grondexploitatie	33,9%	37,5%	46,0%	44,0%
Structurele exploitatieruimte	n.v.t.	n.v.t.	2,4%	n.v.t.
Belastingcapaciteit	77,7%	77,7%	88,6%	74,6%

Enige uitleg over de betekenis van deze kengetallen is nodig.

De netto schuldquote en de netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen, weerspiegelen het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. Omdat onze gemeente nauwelijks gelden heeft uitgeleend, zijn de beide percentages nagenoeg gelijk. In beginsel is een zo laag mogelijke quote het meest gunstig.

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Een hoge schuld hoeft bijvoorbeeld geen probleem te zijn als er ook sprake is van veel eigen vermogen. De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen. Hoe hoger deze quote, hoe beter de gemeente er voorstaat.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond in exploitatie) is ten opzichte van de totale geraamde baten. Aan deze quote is eigenlijk geen kwalificatie goed of slecht te hangen. Wel is een hoge quote een teken van grotere voorraad nog uit te geven grond, waardoor het risico op dat gebied groter is. Een lagere quote voor grondexploitatie betekent dus in het algemeen dat de gemeente minder risico's loopt op dat gebied.

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken (begrotingsoverschot). Uiteraard is hier een hogere quote altijd gunstiger.

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in de gemeentelijke woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Hierbij zijn de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met eigen woning leidend. De kwalificatie van deze quote is afhankelijk van politieke keuzes c.q. voorkeuren. Het hoeft geen doel te zijn om een lager belastingniveau te hebben dan het landelijk gemiddelde. Een score van 100% zou betekenen dat de gemeente precies op het landelijk gemiddelde zit.

Als we de kengetallen bezien, dan zien we bij alle kengetallen dat deze in de lijn liggen met de scores in 2021 en 2022. Enkele kengetallen zijn verbeterd, hetgeen verklaarbaar is door vooral de gestegen reservepositie (inclusief het saldo van deze jaarrekening). Er zitten bij schuldquote en solvabiliteit wel aanmerkelijke verschillen tussen begroting 2023 en rekening 2023. Daarbij moet opgemerkt worden dat de ramingen van de kengetallen 2023 gebaseerd zijn op gegevens van medio 2022, terwijl we nu gegevens hebben van ruim 1½ jaar later. De stijging van de reservepositie heeft echter een behoorlijke invloed. Het kengetal voor de grondexploitaties vertoont niet zoveel afwijking ten opzichte van de begroting.

2.4. Financiering

2.4.1. Algemeen

De treasuryfunctie van de gemeente dient tot:

- het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- het beschermen van gemeentelijke vermogens- en renteresultaten tegen ongewenste financiële risico's, zoals renterisico, koersrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico;
- het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) respectievelijk de limieten en richtlijnen volgens het Treasurystatuut.

2.4.2. Treasury en renteontwikkeling

De tijd van extreem lage rentepercentages op aan te trekken financieringsmiddelen is voorbij. Er is sprake van een stijgende tendens. Dat geldt zowel voor de langlopende geldleningen als voor kort geld. Met behulp van een prognose van onze geldstromen kunnen we onze behoefte aan geld of kapitaal zo slim mogelijk afdekken, waardoor we proberen onze leningenportefeuille zo optimaal mogelijk te houden. Onder meer de momenten waarop leningen vervallen, proberen we te spreiden in de tijd om niet teveel afhankelijk te zijn van de rentestand op één of slechts enkele momenten.

Het Bbv maakt onderscheid tussen de rente die aan de grondexploitatie mag worden toegerekend en de rente die aan producten wordt toegerekend (middels de kapitaallasten). Dat onderscheid heeft te maken met het feit dat de gemeente gebruik maakt van totaalfinanciering, dus alle investeringen worden gefinancierd met een mix van eigen vermogen en vreemd vermogen.

Voor de kapitaallasten moet gerekend worden met de reële rente (omslagrente). Die rente wordt berekend aan de hand van de te betalen rente in en de boekwaarde van de investeringen. In 2023 bedroeg de omslagrente 0,5%.

Voor de grondexploitatie is het hiervoor berekende percentage het uitgangspunt, maar dan moet nog wel correctie plaatsvinden voor de verhouding vreemd vermogen – eigen vermogen. In de grondexploitaties zoals die recent opnieuw zijn berekend, is een rente van 0,35% aangehouden.

Renteresultaat

Aan investeringen en aan de grondexploitaties wordt een fictieve rente (rekenrente) toegerekend. Die rekenrente is niet gelijk aan de werkelijke rente die de gemeente betaalt op de opgenomen geldleningen. Het voor- of nadeel dat we hierdoor hebben is het renteresultaat.

Over 2023 is het renteresultaat als volgt:

Schema renteberekening 2023			
a	Externe rentelasten		€ 63.627
b	Externe rentebaten		-/- € 72.823
			-/- € 9.196
c	Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	€ 98.303	
			-/- € 98.303
	Aan taakvelden toe te rekenen rente		-/- € 107.499
d1	Rente over eigen vermogen		€ 0
d2	Rente over voorzieningen		€ 0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		-/- € 107.499
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	€ 183.387	
			-/- € 183.387
f	Renteresultaat		-/- € 290.886

Het verschil tussen het begrote renteresultaat (na wijziging bij 2^e Berap 2023 ad -/- € 231.250 en het gerealiseerde werkelijke renteresultaat ad € 290.886 komt door de hogere ontvangen rente (vanwege rentevergoeding over schatkistbankieren).

2.4.3. Leningenportefeuille

Onze gemeente heeft per 31 december 2023 voor een bedrag van € 13,5 miljoen aan opgenomen langlopende geldleningen. De leningenportefeuille per 31 december 2023 is daarmee ongeveer gelijk gebleven met de restant schuld per 31 december 2022. In 2023 is één nieuwe lening aangetrokken voor een bedrag van in totaal € 5,0 miljoen, terwijl er ruim € 5,1 miljoen is afgelost op leningen.

2.4.4. Kasgeldlimiet

Onder kasgeldlimiet wordt verstaan het maximale bedrag dat een gemeente met kortlopend krediet mag financieren. Dit kan bijvoorbeeld door 'rood' staan bij de bank of door het aangaan van kasgeldleningen. Wettelijk is vastgesteld dat de kasgeldlimiet 8,5% van de jaarbegroting (exclusief BTW) is. De gemeente is verplicht om per kwartaal de kasgeldlimiet te toetsen en de provincie hiervan verslag te doen. In het jaarverslag wordt verantwoord of de geraamde kasgeldlimiet is overschreden.

Kasgeldlimiet op basis van begroting 2023

Omvang begroting	€ 38.239.000
Toegestane limiet	8,50%
Ruimte kasgeldlimiet	€ 3.250.315

In 2023 is de kasgeldlimiet niet overschreden, hetgeen betekent dat het totaal aan korte schulden (kwartaalgemiddelde) niet groter was dan € 3.250.315. De kwartaalsaldi bedroegen: -/- € 1.891.271 (1^e kwartaal), -/- € 2.113.461 (2^e kwartaal), -/- € 1.995.058 (3^e kwartaal) en -/- € 2.432.698 (4^e kwartaal).

2.4.5. Renterisiconorm

De renterisiconorm op basis van de Wet FIDO heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Dit is vooral van belang bij stijgende rentepercentages omdat dan de rentekosten bij herfinanciering stijgen. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Er mag dus maximaal 1/5^e deel van de langlopende schulden aan rentegevoeligheid onderhevig zijn. In 2023 is de renterisiconorm niet overschreden.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)		Begroting 2023 (primitieve begr.)	Rekening 2023
1	Renteherzieningen	0	0
2	Aflossingen	5.136	5.136
3	Renterisico (1+2)	5.136	5.136
4a	Begrotingstotaal	38.239	45.567
4b	Percentage regeling	20%	20%
4	Renterisiconorm (20% van het begrotingstotaal)	7.648	9.113
5a	Ruimte onder de renterisiconorm (4>3)	2.512	3.977
5b	Overschrijding van de renterisiconorm (3>4)		

EMU-saldo

Het Economische en Monetaire Unie (EMU)- saldo is het vorderingensaldo van de totale overheid (Rijk, decentrale overheden en premie gefinancierde sectoren zoals zorg en sociale zekerheid). Het EMU-tekort mag maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) bedragen. Hiermee wil men voorkomen dat de overheidsfinanciën van de EMU-landen ontsporen. Zolang de uitkomst van onderstaand overzicht positief is, levert de gemeente geen bijdrage aan een (te) hoog Europees overheidstekort.

Voor gemeenten worden op basis van begrotingstotalen individuele EMU-referentiewaarden berekend. Voor Reusel-De Mierden is de laatst bekende referentiewaarde (bron: decembercirculaire 2023) berekend op € 1.938.000,-. In deze referentiewaarde is tevens het gemeentelijke aandeel in het EMU-saldo van gemeenschappelijke regelingen verdisconteerd. De referentiewaarde is dan ook geen norm, maar meer een indicator. Pas als nationaal blijkt dat gemeenten het plafond van het EMU-tekort gaan overschrijden, kan van gemeenten worden gevraagd het individuele EMU-tekort van de lopende begroting te verminderen.

EMU-saldo		Begroting 2023	Jaarrekening 2023
Omschrijving		x € 1.000	x € 1.000
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie Bbv art. 17c)	-171	6.315
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	1.359	5.537
3.	Mutatie voorzieningen	0	-807
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	358	960
5.	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0
Berekend EMU-saldo (= 1-2+3-4-5)		-1.888	-989

2.5. Verbonden partijen

2.5.1. Algemeen

Een verbonden partij is een instelling, buiten de eigen organisatie, waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft (Bbv, art. 1b).

Met een zetel in het bestuur van een instelling of met stemrecht heeft de gemeente een 'bestuurlijk belang'. Onder een 'financieel belang' wordt verstaan het ter beschikking stellen van middelen die de gemeente kwijtraakt bij faillissement van de verbonden partij of die bij financiële problemen van de verbonden partij op de gemeente verhaald kunnen worden.

We kunnen een verbonden partij zien als één van de drie vormen waarmee gemeenten hun taken (laten) uitvoeren: door een eigen dienst, een commerciële partij of door een verbonden partij. Er kan een aantal redenen zijn, waarom een gemeente samenwerkt met een verbonden partij. Bijvoorbeeld vanwege de mogelijkheden van spreiding van risico's over de verschillende deelnemers of om een efficiëntere uitoefening van een wettelijke taak te realiseren.

De gemeente blijft verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen in de programma's. De raad dient hiervoor kaders te stellen en de verbonden partijen te controleren op de realisatie van de doelstellingen. Naast bovengenoemde taken is deze paragraaf belangrijk voor de raad vanwege de kosten en de financiële risico's die de gemeente kan lopen met verbonden partijen.

De wijze waarop de raad in voldoende mate invloed kan hebben op verbonden partijen is onderwerp van voortdurende aandacht. Mogelijke verbeteracties vinden mede plaats op basis van rekenkameronderzoek en landelijke ontwikkelingen.

2.5.2. Onderscheid gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en privaatrechtelijke verbondenheden

Op een aantal gebieden is binnen de gemeente sprake van verbonden partijen. Het belangrijkste onderscheid dat daarbij gemaakt kan worden, is dat in gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en andere privaatrechtelijke verbondenheden.

Bij gemeenschappelijke regelingen betaalt onze gemeente jaarlijks een bedrag voor exploitatiekosten van die gemeenschappelijke regeling naar rato van deelname in de regeling. Evenals bij stichtingen is bij de oprichting bijgedragen in de oprichtingskosten. Naar rato van de bijdragen loopt onze gemeente risico in een eventueel liquidatiesaldo van een gemeenschappelijke regeling/stichting. Verder lopen wij het risico dat een andere partij, die deelneemt in een gemeenschappelijke regeling/stichting, uittreedt. Op dat moment zal die partij uittredekosten moeten betalen, die meestal bestaan uit kosten in de vorm van wachtgelden aan personeel. Voor de achterblijvende deelnemende partijen zal de bijdrage in de exploitatiekosten dan veelal stijgen, doordat algemene kosten, bijvoorbeeld overheadkosten, over minder deelnemers omgeslagen kunnen worden. Ook kan het draagvlak van een gemeenschappelijke regeling/stichting verminderen bij uittreding van een partner. Een volgend risico is er voor ons wanneer wij zelf uit een gemeenschappelijke regeling stappen. Op dat moment zijn wij ook verplicht tot het betalen van de eerder genoemde kosten.

Via de afvaardiging van leden in besturen van gemeenschappelijke regelingen kunnen risico's beïnvloed worden. De stem van de gemeente is meestal naar rato van de verhouding ten opzichte van het totaal aantal bestuursleden.

Naast gemeenschappelijke regelingen/stichtingen heeft onze gemeente ook belangen in partijen op privaatrechtelijke grondslag. Het financiële risico van dit soort belangen is beperkt tot de waarde van de effecten c.q. de geaccepteerde verantwoordelijkheid.

2.5.3. Overzicht verbonden partijen

Hieronder volgt een overzicht van de verbonden partijen van onze gemeente. Naast het openbaar belang worden ook de relevante ontwikkelingen toegelicht.

Naam:	GGD Brabant-Zuidoost	
Vestigingsplaats:	Eindhoven	
Relatie programma:	Programma 6: Sociaal Domein	
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.	
Openbaar belang:	Belangenbehartiging op het gebied van gezondheidszorg.	
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 555.000
	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 5.465.000 € 6.980.000
	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 29.778.000 € 34.315.000
	*Geprognosticeerde balans Ingeschat resultaat 2023: € 1.290.000	
Ontwikkelingen:	<p>De belangrijkste ontwikkelingen waarmee de GGD te maken heeft gekregen in 2023 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Covid-19 bestrijding (testen, vaccineren, informeren). ▪ HPV vaccinatiecampagne voor 18-26 jarigen. ▪ Voorbereiding op de implementatie van de Omgevingswet. ▪ Ondersteuning van onze gemeenten bij de regionale en lokale planvorming in het kader van GALA en IZA. ▪ Uitbreiding van contracttaken zoals Wvvgz-taken en de Wijk GGD'er. ▪ Vernieuwing van de Jeugdgezondheidszorg (gestart met het vernieuwingsprogramma Generatie Gezond). ▪ Opstellen van een nieuw regionaal spreidingsplan voor de ambulanceposten. ▪ Implementatie van intelligente software voor planning en spreiding van ambulances. ▪ Verbetering van de informatieveiligheid en de informatiehuishouding (archiefbeheer). ▪ Intensivering van de samenwerking met GGD Hart voor Brabant bij Forensische Geneeskunde (invulling van de centrumfunctie die de GGD BZO heeft voor de regio Oost-Brabant). ▪ Tekorten op de arbeidsmarkt van verpleegkundigen en artsen i.c.m. een personeelsverloop van 10% (extra inzet op werving en aantrekkelijk werkgeverschap). ▪ Implementatie van het Lean gedachtengoed (continu verbeteren). ▪ Implementeren van zelforganisatie. ▪ Evaluatie en afronding van de bestuursopdracht. 	
Risico's:	<p>Jaarlijks wordt voor het bestuur, bij het aanbieden van de programmabegroting, een actuele financiële risico-inventarisatie opgesteld. Eerder is besloten dat, gegeven de financieringsstructuur, voor de beide programma's PG (Publieke Gezondheidszorg) en AZ (Ambulancezorg) afzonderlijke algemene reserves worden aangehouden. Het bestuur heeft eerder vastgesteld dat het weerstandsvermogen niet direct tot het niveau van de risico-inventarisatie hoeft te worden aangevuld, maar dat de kaders en staffels zoals vastgesteld in de beleidsnotitie Kaders P&C-documenten 4GR-deel 2 hiervoor leidend zijn.</p> <p>Het wordt hierbij echter aan het Algemeen Bestuur van de Verbonden Partij overgelaten of die bandbreedte volledig wordt ingevuld, aangezien dit organisatie-specifiek is en wordt bepaald door de aard van de baten en lasten. Een laag weerstandsvermogen betekent wel dat financiële tegenvallers van een hogere omvang niet uit de algemene reserve kunnen worden opgevangen. Gegeven de omzet 2023 (exclusief crises-financieringen) is dan voor PG een kaderstellende bandbreedte van toepassing van minimaal € 2.000.000 en maximaal € 2.400.000 en voor AZ van minimaal € 1.500.000 en maximaal € 2.000.000. De Algemene Reserve werd/wordt hoofdzakelijk gevuld door middel van eventuele voordelige exploitatieresultaten.</p> <p>De risico-inventarisatie van begin 2024 resulteert voor PG in een benodigde weerstandscapaciteit van ca. € 2.600.000. De Algemene Reserve PG bedraagt na resultaatbestemming 2022 ca € 1.700.000. Voor een bedrag van € 2.600.000 -/ - € 1.700.000 = € 900.000 lopen de gezamenlijke gemeenten dus een risico.</p> <p>De risico-inventarisatie resulteert voor AZ in een benodigde weerstandscapaciteit van ca. € 2.800.000. De Algemene Reserve AZ bedraagt na resultaatbestemming 2022 ca. € 1.350.000. Voor een bedrag van € 2.800.000 -/ - € 1.350.000 = ca. € 1.450.000 lopen de gezamenlijke gemeenten dus een risico.</p>	

Naam:	Kempisch Bedrijvenpark (KBP)		
Vestigingsplaats:	Bladel		
Relatie programma:	Programma 3: Economie		
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging in dagelijks en algemeen bestuur.		
Openbaar belang:	Het ontwikkelen en realiseren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt aanvaardbaar bedrijvenpark gelegen binnen het rechtsgebied, binnen de door het bevoegd gezag te stellen ruimtelijke en andere publiekrechtelijke randvoorwaarden. Bovenstaande met inachtneming van de nader te formuleren sectorale doelstellingen en uitgangspunten.		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2023:		€ 0
	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 14.043.000	€ 892.000
	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 3.500.000	€ 0
	Resultaat 2023:		€ 4.347.000
	<i>*Geprognosticeerde balans</i>		
	De betrokkenen participeren risicodragend in de realisatie van het plan. Eventuele verliezen of winsten worden gelijkelijk door de gemeenten gedragen of over de deelnemende gemeenten verdeeld. Actuele grondexploitatieberekeningen tonen aan dat exploitatie sluitende is. Er wordt geen voorziening voor negatieve exploitatie nodig geacht.		
Ontwikkelingen:	<p>Het Algemeen Bestuur KBP heeft 8 december 2023 besloten in te stemmen met het liquidatieplan en de Gemeenschappelijke Regeling KBP te liquideren. Dit betekent dat de GR KBP per 1 januari 2024 in liquidatie is. De volledige openbare ruimte is overgedragen aan de gemeente Bladel per 1 januari 2024. Een gedeelte (2000m²) van een kavel aan de Smaragdweg is inmiddels nog in 2024 geleverd.</p> <p>De nog uit te voeren activiteiten bestaan uit het opstellen van de jaarrekening 2023, de archivering en de laatste financieel-administratieve handelingen. Er volgen nog uitkeringen aan de deelnemende gemeentes.</p> <p>In de pijplijn zit nu nog € 10 miljoen (dat is € 2,5 miljoen per gemeente) die in onze boeken is verwerkt in 2023. Met de afwikkeling medio 2024 wordt er nog een beperkte restant-winst uitgekeerd.</p>		
Risico's:	Er zijn geen risico's.		

Naam:	Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)		
Vestigingsplaats:	Reusel		
Relatie programma:	Programma 0: Bestuur en ondersteuning / diversen voor programmakosten.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.		
Openbaar belang:	Het, met behoud van de huidige bestuurlijke schaal, vergroten van de bestuurskracht door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau, met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2023:		€ 3.356.318
	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 856.952	€ 19.814
	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 12.379.599	€ 14.891.889
	Resultaat 2023:		-/- € 100.608
Ontwikkelingen:	Vanaf 1 januari zijn een aantal werkzaamheden (deels VTH, volledig P&O) vanuit de samenwerking GRSK ondergebracht bij de eigen gemeente. Tegelijkertijd continueren we alle overige vormen van samenwerking waarbij we in we blijvend in gesprek over de mate van samenwerken binnen zowel de GRSK als de Kempengemeenten vanuit de gedachte dat we elkaar op een aantal thema's/onderwerpen nodig hebben.		
Risico's:	Voor zover bekend zijn er geen risico's.		

Naam:	Metropoolregio Eindhoven (MRE)		
Vestigingsplaats:	Eindhoven		
Relatie programma:	Programma 0: Bestuur en ondersteuning Programma 3: Economie Programma 5: Sport, cultuur en recreatie (RhCE)		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Openbaar belang:	Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven. Strategische bestuurlijke samenwerking op de thema's Economie (inclusief uitvoering Stimuleringsfonds en betaalautoriteit Brainport Development NV), Landelijk gebied, Energietransitie, Mobiliteit (incl. GGA) en Ruimte en wonen. Het fungeren als archiefbewaarplaats van de overgebrachte archieven van de overheidsorganen binnen de regio Zuidoost-Brabant, met uitzondering van de gemeente Gemert-Bakel. Nazorg van de voormalige stortplaats Gulbergen en ontwikkeling van het Landgoed.		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2023 (incl. Brainport en stimuleringsfonds)		€ 148.000

	Gemeentelijke bijdrage 2023 RhcE	€ 56.000
	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 14.294.000 € 13.903.000
	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 20.546.000 € 21.147.000
	*Geprognosticeerde balans Ingeschat resultaat 2023: € 834.000.	
Ontwikkelingen:	<p>Algemeen</p> <ul style="list-style-type: none"> Op 1 maart 2023 heeft het Algemeen Bestuur besloten de werkorganisaties MRE en RHCe niet te ontvlechten. Het dienstverband met de directeur/secretaris is per 1 januari 2024 beëindigd. Inmiddels is een nieuwe directeur gestart. <p>Dienst Metropoolregio Eindhoven</p> <ul style="list-style-type: none"> Het Samenwerkingsakkoord 2023-2026 is op 1 maart 2023 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Het Werkprogramma 2023 is volgens planning uitgevoerd waarbij geen significante afwijkingen plaats hebben gevonden welke de beleidsmatige uitvoering en daaraan gekoppelde budgetten in gevaar hebben gebracht. Na vaststelling van het Werkprogramma 2023-2024 door het Algemeen Bestuur op 5 juli 2023, is gestart met de invulling van de capaciteitsuitbreiding zoals opgenomen in dit werkprogramma. Medio december 2023 zijn enkele functies ingevuld, het proces loopt verder in 2024. De Hoge Raad heeft uitspraak gedaan in de zaak Attero over de minderlevering van brandbaar restafval over de periode 2015-januari 2017. Op basis van de uitspraak is de Metropoolregio Eindhoven gehouden een naheffing te betalen van ruim € 6,5 miljoen. Het vonnis is definitief, de Metropoolregio Eindhoven heeft hierop als contractpartner namens de 21 gemeenten de naheffing voldaan. Het Algemeen Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven heeft op 20 december 2023 de verdeelsleutel voor de verdeling van de naheffing over de gemeenten vastgesteld. Alle betreffende gemeenten hebben de vordering voldaan, het dossier is daarmee afgesloten. <p>Dienst Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCe)</p> <ul style="list-style-type: none"> Het Programma 2023 is beleidsmatig uitgevoerd volgens planning. <p>Gulbergen</p> <ul style="list-style-type: none"> Een Ontwikkelvisie voor het Landgoed waarin de gewenste ontwikkeling van het gebied is aangegeven, is via een breed participatietraject vastgesteld. Deze visie wordt verder uitgewerkt, inclusief de financiële haalbaarheid. Met de Belastingdienst zijn afspraken gemaakt over de Btw-positie van Landgoed Gulbergen. Dit heeft geleid tot een naheffing over de periode 2013-2022. 	
Risico's:	Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven (vastgesteld AB juli 2018) wordt bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geïnclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld. De huidige stand van de algemene reserves is voldoende om deze risico's af te dekken.	

Naam:	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)	
Vestigingsplaats:	Eindhoven	
Relatie programma:	Programma 1: Veiligheid	
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.	
Openbaar belang:	<p>Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.</p> <p>Taken op het terrein van brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Het wettelijk kader wordt gevormd door de Wet veiligheidsregio's.</p>	
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 919.000
	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 2.251.000 € 4.049.000
	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 37.894.000 € 28.272.000
	*Geprognosticeerde balans Ingeschat resultaat 2023: € 1.798.000.	

Ontwikkelingen:	<p>Belangrijkste ontwikkelingen 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> De crisisnoodopvang van asielzoekers (CNO) en eerste opvang van Oekraïense vluchtelingen waren belangrijke crisistaken voor VRBZO in 2023. De CNO stopte in maart, eind 2023 hebben we onze taken voor de eerste opvang van Oekraïense vluchtelingen overgedragen aan de gemeente Eindhoven. Eind 2022 gaf het Rijk aan dat zij extra BDuR gelden beschikbaar stellen voor veiligheidsregio voor de versterking van het domein van crisisbeheersing en informatiemanagement. Voor VRBZO was dat een extra structureel bedrag van € 1,4 miljoen in 2023. We zijn aan de slag gegaan met plannen voor besteding, voornamelijk door uitbreiding van de formatie. De werving van nieuwe collega's in de huidige arbeidsmarkt is moeilijk. Toch hebben we gedurende het jaar diverse nieuwe collega's welkom geheten. In 2024 bouwen we verder aan de versteviging van crisisbeheersing en informatiemanagement. In 2023 ontving VRBZO een extra gemeentelijke bijdrage om de achterstand in de uitvoering van de visie (ontstaan door corona) in te lopen. Vooral op het domein van crisisbeheersing zijn hierdoor flinke stappen gezet in 2023. Zo is vorig jaar onder andere een nieuw crisisplan vastgesteld (in samenwerking met Veiligheidsregio Brabant-Noord), is VRBZO bezig met een nieuw regionaal risicoprofiel en is een planningsstaf ingericht waarin permanente risicomonitoring en de eerste regie op de aanpak van risico's en dreigingen is geborgd. In 2023 is de Handcrew Zuid Nederland opgericht door de 6 zuidelijke veiligheidsregio's. dit specialistische brandweerteam wordt inzetbaar bij natuurbrandbestrijding. Directeur Petra de Kam vond een nieuwe uitdaging en nam afscheid. Zij wordt tijdelijk vervangen door Aart Schoenmaker. Vooruitkijkend naar 2024 moeten we vooral stappen zetten in het op orde brengen van bedrijfsvoering. De afgelopen jaren zijn er diverse taken bijgekomen. Enerzijds vanuit wet- en regelgeving, anderzijds vanuit maatschappelijke ontwikkelingen. Denk hierbij aan de Woo, informatiebeveiliging (BIO, NIS2), rechtmatigheidsverklaring en diverse HR-ontwikkelingen op het gebied van arbeidsveiligheid en duurzaam personeelsbeleid (diversiteit, inclusiviteit, verlof etc).
Risico's:	In de paragraaf Risicobeheersing en weerstandsvermogen van de Begroting 2023 van de VRBZO zijn de risico's en de bijbehorende weerstandcapaciteit benoemd. In de jaarstukken 2023 VRBZO is deze paragraaf geactualiseerd.

Naam:	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)		
Vestigingsplaats:	Eindhoven		
Relatie programma:	Programma 7: Volksgezondheid en milieu Programma 8: VHROSV		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur		
Openbaar belang:	<p>Belangenbehartiging op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren verplichte taken uit het landelijke basistakenpakket op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving; Advisering over verzoektaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. 		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2023:		€ 571.000
	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 1.012.000	€ 2.433.000
	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 6.637.000	€ 7.755.000
	<i>*Geprognosticeerde balans</i>		
	<i>Ingeschat resultaat 2023: € 484.000</i>		
Ontwikkelingen:	<p>In maart 2023 heeft het algemeen bestuur de meerjarenvisie vastgesteld. Deze is gestoeld op de missie en visie van de ODZOB. In tijden van grote transitie en opgaven zijn richting, focus en keuzes nodig bij de inzet van de ODZOB voor vier jaar. Door meer richting en focus als collectief te bepalen, kan de ODZOB beter zijn inzet bepalen bij de huidige grote transitie en opgaven. Daarmee ook een betere bijdrage leveren aan een veilige, gezonde en duurzame fysieke leefomgeving. In de meerjarenvisie zijn de pijlers veilig, gezond, duurzaam en omgeving verder uitgewerkt. Een belangrijk uitgangspunt bij de meerjarenvisie is het "fundamenteel op orde". Alleen aanvullende inzet op de niveaus in samenhang en regionaal platform, daar waar urgentie of bestaande afspraken er specifiek om vragen.</p> <p>De adviescommissie VTH (voorheen: commissie Van Aartsen) heeft geconstateerd dat er sprake is van vermijdbare milieuschade doordat het VTH-stelsel niet overal afdoende functioneert. Dit heeft geleid tot het Programma Versterking VTH-stelsel). Hierin werken gemeenten, provincies, omgevingsdiensten, Unie van Waterschappen en diverse ministeries samen aan de versterking van het VTH-stelsel. Eén van de oorzaken is dat niet alle omgevingsdiensten robuust genoeg zijn en daarmee ook niet kunnen voldoen aan de kwaliteitseisen. Het IBP VTH heeft daarom robuustheidscriteria met kritische prestatie-indicatoren (kpi's) vastgesteld. Aan de</p>		

	<p>omgevingsdiensten is verzocht om uiterlijk 1 oktober met behulp van een toetsingskader te bepalen of de diensten aan deze kpi's voldoet. De ODZOB is tot de conclusie gekomen dat nog niet aan alle kpi's (volledig) wordt voldaan. Hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld.</p> <p>In juli 2023 is de Ontwerpregeling Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2024 aan het algemeen bestuur voorgelegd. Er heeft hierbij zoveel als mogelijk afstemming plaatsgevonden met de GGD, Metropoolregio Eindhoven, Veiligheidsregio en de twee andere Brabantse omgevingsdiensten. De ontwerpregeling is toegezonden aan de colleges van de deelnemers met het verzoek een voorgenomen besluit te nemen tot vaststelling van de regeling en dit voorgenomen besluit voor een zienswijzeprocedure aan te bieden aan de raden en Provinciale Staten. In 2024 zal de regeling voor vaststelling worden aangeboden aan de deelnemers.</p> <p>In 2023 is gestart met het Programma voor- en nazorg Omgevingswet; een nieuwe fase in de voorbereiding op de Omgevingswet. Het staat in het teken van de overdracht van programma naar de lijn. Het oefenen en inregelen heeft als resultaat opgeleverd dat de systemen getest zijn en dat er regionaal ketentesten zijn uitgevoerd, op basis waarvan de samenwerkingsafspraken nader zijn gedetailleerd. In het najaar is vervolgens in samenwerking met deelnemers geoefend met echte (Wabo-)aanvragen.</p> <p>Het stikstofdossier kende, net als de voorgaande jaren, ook in 2023 vele uitdagingen met nieuwe voornemens en regelgeving vanuit Rijk en provincie. Er zijn zeer veel onduidelijkheden en rechtbanken in Nederland deden uitspraken in veel zaken die rechtstreeks de Wnb-vergunningverlening raakt. Indirect is er in veel gevallen ook impact op de Wabo-vergunningverlening en toezicht en handhavingstaken. De nieuwe jurisprudentie zorgt voor veel onzekerheid in de uitvoeringspraktijk. Samen met de andere Brabantse Omgevingsdiensten is er een handelingsperspectief opgesteld dat moet dienen als leidraad voor de uitvoering.</p>
Risico's:	De algemene reserve van de ODZOB bedraagt per ultimo 2023 € 1.200.000. Dat is meer dan de verwachtingswaarde van € 1,1 miljoen van de risico's. Vandaar dat de deelnemers geen ODZOB-risico's in hun eigen financiële buffers hoeven af te dekken.

Naam:	KempenPlus								
Vestigingsplaats:	Bladel								
Relatie programma:	Programma 6: Sociaal domein								
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het bestuur.								
Openbaar belang:	Uitvoering van taken op het gebied van sociale werkvoorziening ingevolge de Wsw, Werk en Inkomen (m.u.v. bijzondere bijstand) ingevolge de Participatiewet, loaw, loaz en Bbz.								
Financieel belang:	<table border="0"> <tr> <td>Gemeentelijke bijdrage 2023:</td> <td style="text-align: right;">€ 4.167.158</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*</td> <td style="text-align: right;">€ 6.803.000 € 8.378.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*</td> <td style="text-align: right;">€ 8.081.000 € 12.362.000</td> </tr> <tr> <td colspan="2"><i>Geraamd resultaat 2023: € 1,84 miljoen</i></td> </tr> </table>	Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 4.167.158	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 6.803.000 € 8.378.000	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 8.081.000 € 12.362.000	<i>Geraamd resultaat 2023: € 1,84 miljoen</i>	
Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 4.167.158								
Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 6.803.000 € 8.378.000								
Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 8.081.000 € 12.362.000								
<i>Geraamd resultaat 2023: € 1,84 miljoen</i>									
Ontwikkelingen:	In 2023 is er gestart met de voorverkenning van een toekomstbestendig KempensPlus.								
Risico's:	Doordat de doelgroep (met name Wsw-ers) afneemt, wordt de organisatie van KempensPlus kwetsbaarder. Hiervoor is aandacht in het lopende traject om KempensPlus toekomstbestendig te maken								

Naam:	Stichting Regionaal Bureau Inkoop en aanbestedingen Zuidoost Brabant (Bizob)
Vestigingsplaats:	Oirschot
Relatie programma:	Programma 0: Bestuur en ondersteuning
Bestuurlijk belang:	Bizob is een stichting en wordt aangestuurd door de gemeenten en aangesloten organisaties. Het bestuur wordt gevormd door een afvaardiging van twee bestuurders per regio. De zittingsduur voor bestuurders is vier jaar. De voorzitter van het bestuur is een burgemeester en heeft een zittingsduur van zes jaar. Daarnaast worden twee secretarissen toegevoegd aan het bestuur. Tevens neemt vanuit elke aangesloten gemeente één bestuurder deel in de Vergadering van Aangeslotenen.
Openbaar belang:	Bizob zet zich in voor ruim 35 gemeenten en publieke organisaties als strategisch partner voor inkoop en aanbestedingen. In nauwe samenwerking met de gemeente Reusel-De Mierden regelt Bizob inkoop, aanbestedingen, contractmanagement en contractbeheer voor het sociaal domein, openbare ruimte, bedrijfsvoering en ICT. Het doel is het behalen van voordeel voor alle bij Bizob aangesloten organisaties. De inkoop samenwerking gaat verder dan het bundelen van inkoopvolumes. Door

	samenwerking wordt kennis opgebouwd van producten, markten en bedrijven, waardoor transactiekosten en inkooprisico's verminderen en de professionaliteit van de inkoopfunctie toeneemt.	
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 95.000
	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):	€ 363.000 € 359.000
	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):	€ 0 € 0
	Resultaat 2023:	€ 944.000
Ontwikkelingen:	<ul style="list-style-type: none"> Jubileum. In 2023 vierde Bizob het 20-jarig bestaan. Wat begon als een initiatief van 10 gemeenten, is uitgegroeid tot een krachtige alliantie van meer dan 35 publieke organisaties. De gezamenlijke aanpak heeft geleid tot winst op alle vlakken. Het bundelen van inkoopvolumes was slechts het begin; we hebben expertise gedeeld en kennis opgebouwd over producten, markten en bedrijven. Het resultaat van deze synergie is duidelijk zichtbaar: lagere kosten, verminderde risico's, verhoogde kwaliteit en betere voorwaarden voor al onze deelnemende organisaties. De groei van Bizob is niet alleen in omvang, maar ook in invloed. We zijn stevig verankerd in het regionale, nationale en zelfs Europese landschap, met sterke vertegenwoordiging bij de Europese Commissie, VNG, het ministerie van Economische Zaken, NEVI, Bouwend Nederland en MKB-infra. MVOI. In 2023 werkte Bizob, samen met onze aangesloten organisaties, aan ruim 1.560 aan-bestedingstrajecten. MVOI (Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen) staat bij Bizob, net als in vele coalitieakkoorden hoog op de ambitieladder. In 2023 werd in 80% van de aanbestedingen rekening gehouden met het milieu (o.a. circulaire inkoop) en bij 50% van de aanbestedingen werd social return toegepast. Om duurzaamheid nog beter te kunnen borgen in het inkoopproces heeft Bizob sinds 2023 een duurzaamheidsadviseur in dienst, die zich volledig richt op het versnellen van het verduurzamingsproces. Nieuw inkoopbeleid. Het huidige model Inkoopbeleid dateert uit 2016 en is toe aan een update. Bizob heeft in samenwerking met VNG en juristen vanuit verschillende publieke organisaties een nieuw model Inkoopbeleid opgesteld, waarin alle actuele ontwikkelingen op het gebied van inkoop, wetgeving en jurisprudentie zijn meegenomen. Het taalgebruik is modern en er is ruimte voor lokaal beleid en MVOI doelstellingen. Onze aangesloten gemeenten en publieke organisaties maken zelf een keuze tussen vier inkoop ambitieniveaus waarmee zij de komende jaren hun beleidsdoelen gaan realiseren. MKB ondernemersbijeenkomsten. Om de positie van het lokale en regionale MKB te verbeteren heeft Bizob in 2023 verschillende ondernemersbijeenkomsten georganiseerd waarin er aandacht wordt besteed aan de mogelijkheden voor lokale ondernemers om zaken te doen met de gemeente. Daarnaast organiseerde Bizob kwartaalsessies met Bouwend Nederland om een verder invulling te geven aan de 18 punten uit de intentieverklaring: "Samenwerking bouw en gemeenten: ieder draagt zijn steentje bij", in navolging op de landelijke actieagenda Beter Aanbesteden. In 2023 werd 79% van de aanbestedingen die door Bizob zijn begeleid, gegund aan het MKB en 63% aan lokale of regionale bedrijven. 	
Risico's:	De aangesloten gemeenten zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatie tekorten.	

Naam:	NV Bank Nederlandsche Gemeenten (BNG)	
Vestigingsplaats:	Den Haag	
Relatie programma:	Programma 0: Bestuur en ondersteuning	
Bestuurlijk belang:	Aandeelhouder (zeer beperkt aandeel)	
Openbaar belang:	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 0
	Eigen vermogen (1-1-2021 / 31-12-2021):	€ 4.615 mln € 4.721 mln
	Vreemd vermogen (1-1-2021 / 31-12-2021):	€ 107.459 mln € 110.819 mln
	Resultaat 2023:	€ 254 mln.

Naam:	NV Brabant Water	
Vestigingsplaats:	's-Hertogenbosch	
Relatie programma:	Raakt diverse programma's.	
Bestuurlijk belang:	Aandeelhouder (zeer beperkt aandeel)	
Openbaar belang:	Het leveren van water en het in stand houden van de benodigde infrastructuur om water te distribueren.	
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 0
	Eigen vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):*	€ 685 mln € 690 mln
	Vreemd vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):*	€ 534 mln € 575 mln
	*Jaarrekening 2022	

Naam:	Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost
Vestigingsplaats:	Helmond
Relatie programma:	Programma 1. Veiligheid
Bestuurlijk belang:	
Openbaar belang:	Het ondersteunen van de gemeenten bij zeer complexe zorg-/veiligheidskasussen en het bevorderen van de integrale samenwerking tussen partners.
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2023: € 4.000
	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023): € nnb € nnb
	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023): € nnb € nnb
	Geraamd resultaat 2023:*
Ontwikkelingen:	<p>De landelijke Meerjarenagenda Zorg- en Veiligheidshuizen 2021-2024 beschrijft de essentie van de aanpak in ieder zorg- en veiligheidshuis. In de vastgestelde 'Verkenning taken en activiteiten 2023 e.v.' hebben de regionale partners deze landelijke lijn vertaald naar de opdracht voor het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost.</p> <p>In de kern richt het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost zich op de complexe, domein overstijgende casussen waarin de samenwerking tussen partners vastloopt (AVE 3 en 4; AVE is Aanpak Voorkoming Escalatie). Deze taken worden als volgt omschreven:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het faciliteren en regisseren van casus overleggen waar complexe domein overstijgende casuïstiek wordt besproken (ketenregie); zowel geëscaleerde casuïstiek in de vorm van 'Casus op Maat' (COM) alsook middels de Persoonsgerichte Aanpak (PGA). 2. Expertisecentrum voor multidisciplinaire problematiek en vraagbaak; het Zorg- en Veiligheidshuis gaat in Zuidoost Brabant informatie ontsluiten over organisaties en werkprocessen op het gebied van zorg en veiligheid. Hiermee wordt ingezet op het versterken en ondersteunen van de lokale teams én de ketensamenwerking voor de geëscaleerde (domein overstijgende) casuïstiek. 3. Het signaleren van relevante trends en ontwikkelingen en (strategisch) adviseren van bestuurders en sleutelpartners. <p>In 2023 zijn vanuit de regio Zuidoost-Brabant 138 complexe zaken aangemeld voor behandeling door het ZVHBZO. Dat betekende een stijging van 20% t.o.v. het voorgaande jaar.</p> <p>In de PGA Radicalisering zijn regionaal 8 nieuwe zaken opgepakt en liepen er 25 door uit voorgaande jaren. Ook is ingezet op de geactualiseerde PGA Jeugd (totaal 36 nieuwe en 62 doorlopende zaken) en de PGA Personen met onbegrepen gedrag (in totaal 19 nieuwe en 5 doorlopende zaken). In de nieuwe regionale aanpak MDA++ gericht op huiselijk geweld en kindermishandeling zijn 4 zaken opgepakt.</p> <p>Om kennis en expertise te delen zijn een eerste training voor procesregisseurs en een werkbezoek aan de jeugdgevangenis georganiseerd. Daarnaast is samen met het Regiobureau Integrale Veiligheid ingezet op het versterken van de samenwerking op het gebied van radicalisering. En verder zijn 2 projecten opgestart om initiatieven op het snijvlak van zorg & veiligheid te ondersteunen en vereenvoudigen.</p> <p>In 2023 is, na gedegen onderzoek, bestuurlijk besloten tot herinrichting van het werkgeverschap waarbij Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost zelfstandig personeel in dienst kan nemen.</p>
Risico's:	Door eerdere wisselingen in de organisatie en krapte op de arbeidsmarkt bestaat het risico dat de bezetting van het Zorg- & Veiligheidshuis niet snel genoeg op sterkte komt óf dat het langere tijd gaat duren om nieuwe medewerkers op te leiden en in te werken.

2.6. Onderhoud kapitaalgoederen

2.6.1. Algemeen

Onderhoudslasten worden gemaakt om een kapitaalgoed in goede, oorspronkelijke staat te houden, zodat het naar behoren kan functioneren. Onderhoudslasten zijn dus niet van invloed op de vastgestelde gebruiksduur of afschrijvingstermijn. Het is van belang om inzicht te hebben in de beleidskaders omtrent dat onderhoud. Die beleidskaders zijn er zowel inhoudelijk als financieel-administratief. Inhoudelijk gaat het dan bijvoorbeeld om het vastgestelde onderhoudsniveau. Dit is het eindresultaat van enerzijds de kwaliteit die we voor ogen hebben en anderzijds de budgettaire mogelijkheden.

Er is ook een financieel beleidskader. Dat gaat over de mate waarin financiële ruimte wordt gecreëerd voor onderhoud en vervanging van kapitaalgoederen. Hiervoor gelden de volgende 'spelregels'. Alle vaste activa worden tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs geactiveerd met uitzondering van investeringen in de openbare ruimte die via de grondexploitatie worden verhaald.

Op vaste activa met een beperkte levensduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de toekomstige gebruiksduur. Een uitzondering hierop is de afschrijvingsduur van immateriële vaste activa (bijvoorbeeld een bestemmingsplan). Deze worden incidenteel ten laste gebracht van de exploitatie. Het beleid rond afschrijving is vastgelegd in een beleidsnota.

In de Nota reserves, voorzieningen en afschrijvingsbeleid 2020 zijn de afschrijvingstermijnen opgenomen. Deze zijn in 2021 aangevuld met vastgesteld afschrijvingstermijnen voor groen.

Soort investering	Termijn in jaren	Soort investering	Termijn in jaren
Gebouwen (permanent)	40	Riolering (excl. pompen/gemalen/drukriool)	50
Gebouwen (semipermanent)	15	Technisch installaties (w.o. pompen enz.)	15
Inrichting	15	Wegen (aanleg, reconstructie) en waterkunde	40
Groen (korte levensduur)	40	Straatmeubilair	25
Groen (lange levensduur)	80	Straatverlichting (masten)	40
Hardware	4	Straatverlichting (armaturen)	20
Software	6	Speeltoestellen / sportattributen	15
Kunststof (gras)velden/banen: ondergrond	40	Vervoermiddelen	10
Kunststof (gras)velden/banen: toplaag	20	Machines	10

2.6.2. Wegen en verkeer

In 2017 is door de raad het 'Wegenbeleidsplan 2018-2027' vastgesteld. Onze gemeente hanteert in lijn met de wettelijke en maatschappelijke verplichtingen een sobere doch doelmatige kwaliteitsnorm voor haar wegbeheer met een gezonde balans in kwaliteit en kosten. De kwaliteitsnorm van de gemeente sluit hierbij 1 op 1 aan op kwaliteitsniveau C van de CROW publicatie 288. Daarbij sturen we op het beheersen van risico's (veiligheid en kapitaalvernietiging) van het gehele wegenareaal en maken geen differentiatie in wegtypen of gebieden.

Het wegenbeheerplan bevat de onderhoudscijfers voor een looptijd van 10 jaren, waarbij de eerste 5 jaren meer gespecificeerd zijn berekend. Voor de dotatie aan de onderhoudsvoorziening wegen hebben we ons gebaseerd op de ramingen voor de eerste 5 jaren van het plan (t/m 2022), hetgeen neerkomt op een dotatie van € 345.000 (excl. Inflatiecorrectie). Voor laatste 5 jaren (2023 t/m 2027) van het plan is de dotatie berekend op € 472.500 per jaar, maar daar moet bij worden aangetekend dat voor 2023 een actualisatie van het onderhoudsplan is voorzien, waarop de dotaties aangepast moeten worden. De gekozen werkwijze heeft geleid tot een opmerking van de provincie bij de toetsing van de begroting 2020-2023 omdat daarin voor het jaar 2023 een dotatie aan de onderhoudsvoorziening is opgenomen die niet in overeenstemming is met het onderhoudsplan. De accountant moet zich bij de controle van de jaarrekening een oordeel vormen over de toereikendheid van de onderhoudsvoorziening. Kijkend naar de looptijd van het onderhoudsplan zou dat niet het geval zijn. Echter op basis van een letterlijke interpretatie van de Notitie materiële vaste activa van de commissie Bbv van december 2017, hoeft de scope niet verder te gaan dan de 4 jaren van de meerjarenbegroting. Inmiddels kan uit de begroting opgemaakt worden dat vanaf 2023 de verhoogde dotaties aan de voorziening structureel zijn geraamd. Op basis van de stand van de voorziening is er geen aanleiding te veronderstellen dat de voorziening op basis van het bestaande wegenplan de komende jaren ontoereikend zal zijn. Mocht uit de actualisatie een andere conclusie volgen, dan zullen deze consequenties worden verwerkt.

De actualisatie van het wegenbeheerplan die aanvankelijk in 2023 was voorzien, heeft in 2023 nog niet plaats kunnen vinden vanwege personele wisselingen en periode die nodig was om vacatures opgevuld te krijgen. Inmiddels is een aanvang gemaakt met de actualisatie, welke in 2024 verder zijn beslag moet krijgen.

Het gemeentelijk Verkeers en Vervoersplan (GVVP) vormt het vaste bestuurlijk vastgestelde kader voor het uitvoeren van de verkeersprojecten. Het GVVP geeft alle verbindingen weer voor zwaar verkeer in de gemeente. Het GVVP loopt tot en met eind 2025.

2.6.3. Gebouwen

Op 5 november 2019 is het beheerplan gebouwen 2019-2022 vastgesteld en zijn de onderhoudsbudgetten in overeenstemming gebracht met dat beheerplan. Conform de aangepaste eis van de provincie zou het beheerplan uiterlijk in 2023 geactualiseerd worden. Actualisering heeft in 2023 niet plaats kunnen vinden vanwege het ontbreken van de daarvoor benodigde personele capaciteit. Vanaf 2014 wordt gewerkt met een onderhoudsvoorziening voor gebouwen, waarin de stortingen plaatsvinden op basis van het vastgestelde beheerplan. Deze werkwijze wordt gecontinueerd.

Naast de onderhoudsvoorziening is er – op basis van het Bbv – ook een voorziening voor achterstallig onderhoud gevormd. Onder deze voorziening vallen alle elementen die in de meerjarenonderhoudsplaning 2019-2033 als “achterstallig onderhoud” zijn aangemerkt. Het achterstallig onderhoud moet binnen 4 jaren worden ingelopen, dus uiterlijk in 2023. Als gevolg van het besluit van de Raad op 16 november 2021 is de voorziening voor achterstallig onderhoud aangevuld met achterstallig onderhoud aan de beheerderswoning op het sportpark in Reusel. Voor de instandhouding van de beheerderswoning vindt tevens jaarlijks een dotatie plaats voor regulier onderhoud (in de voorziening onderhoud gebouwen). Daarnaast is er een krediet beschikbaar gesteld voor “een levensduur verlengende investering” ten behoeve van deze beheerderswoning. Het achterstallig onderhoud is ingelopen. Een deel van de voorziening achterstallig onderhoud is overgezet naar de voorziening (regulier) onderhoud omdat een aantal activiteiten is meegenomen als achterstallig onderhoud, terwijl dat achteraf gezien geen achterstallig onderhoud betreft.

2.6.4. Riolering en watertaken

In november 2023 heeft de gemeenteraad het Programma Water en Riolering vastgesteld. Het Programma Water en Riolering verving het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) wat destijds afliep. De looptijd van het Programma Water en Riolering is tot en met eind 2028. Dit beleidsplan heeft als speerpunten dat de gemeente handelt volgens het principe van water- en bodemsturend. Door de watergangen en riolering van de gemeente kwalitatief op orde te brengen en klimaatadaptief onze gemeente in te richten hebben we concrete middelen aan onze ambities voor de komende periode gekoppeld.

Concrete acties die in dit programma benoemd zijn, behelzen risicogestuurd werken aan de riolering, intensiveren van het toezicht op zogenaamde ‘foutaansluitingen, werken volgens principe ‘besparen, vasthouden, bergen en (dan pas) afvoeren van hemelwater’, intensiveren van het afkoppelen van particuliere woningen en bedrijven qua neerslag en het verhogen van de gemeentelijke eis voor waterbuffering van 20 naar 40 mm per m² verhard oppervlakte zonder compensatie van gesloopte verharding.’

2.6.5. Openbare verlichting

In 2018 is het beleidsplan Openbare Verlichting 2018-2030 vastgesteld. Uitgangspunt voor de openbare verlichting is behoud van kwaliteit en waar mogelijk verbetering. De gemeente brengt haar energiehuishouding met 50% omlaag (ten opzichte van 2013) en heeft in 2030 de installatieverantwoordelijkheid voor lichtmasten geïmplementeerd. Bij herinrichting, reconstructie en nieuwe ontwikkelingen worden oude lichtmasten en armaturen vervangen als de levensduur daar aanleiding toe geeft. Verder worden nieuwe lichtmasten binnen de looptijd van het beleidsplan geplaatst volgens de Nederlandse verlichtingsrichtlijnen en vormt een integrale aanpak de basis voor (gemeentelijke) de uitvoeringsplannen.

2.6.6. Groenvoorziening

In november 2021 is het Beleidsplan Openbaar Groen 2022-2031 vastgesteld en daarmee zijn de visie en kaders bepaald. De bijbehorende middelen voor een kwaliteitsgericht en consistent groenonderhoud (volgens de onderhoudsniveaus A, B en C) zijn destijds beschikbaar gesteld. Daarnaast is er sprake van jaarlijkse vervangingsinvesteringen van totaal € 310.000 om het kapitaalgoed groen duurzaam in stand te houden, waarbij sprake is van de gewogen afschrijftermijnen van 40 en 80 jaar.

2.7. Grondbeleid

2.7.1. Algemeen

Het grondbeleid heeft invloed op en samenhang met de realisatie van beleidsvoornemens op het terrein van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, verkeer en vervoer en de economische structuur. Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.

Grondbeleid richt zich op exploitatiegebieden voor het bouwen van woningen en bedrijven.

Deze paragraaf geeft hoofdzakelijk de stand van zaken en (toekomstige) ontwikkelingen weer van de bouwgrondexploitaties.

In 2021 is er een geactualiseerde nota Grondbeleid vastgesteld. Daarin zijn de beleidsuitgangspunten voor het te voeren grondbeleid binnen de gemeente Reusel-De Mierden geformuleerd. Deze uitgangspunten vormen samen een integraal beleidskader voor een verbetering van de beheersing en onderlinge afstemming van de verschillende binnen het grondexploitatieproces te onderkennen uitvoeringstrajecten. De gemeente bepaalt middels haar beleid wat, wanneer en waar gebouwd kan worden. De gemeente wil regie op ontwikkeling voeren om haar ruimtelijke doelstellingen te realiseren. De gemeente kan op verschillende manieren invulling geven aan deze rol. Denk hierbij aan actief grondbeleid, passief grondbeleid en vele tussenvormen. Afhankelijk van de economische uitvoerbaarheid van een ontwikkeling en de mogelijke risico's, maakt de gemeente per locatie / deelgebied een keuze voor het type grondbeleid.

De gemeente heeft diverse uitbreidingslocaties voor woningbouw. Deze grondexploitaties betreffen Molen Akkers en het Centrumplan in Reusel, De Leeuwerik in Hooge Mierde, De Hasselt-II in Lage Mierde en 't Kantje te Hulsel. In deze grondexploitaties zijn nagenoeg alle gronden verkocht. Als gemeente zijn we daarom op zoek naar nieuwe locaties waar woningbouw kan gaan plaatsvinden. In Lage Mierde zijn inmiddels gronden in het bezit van de gemeente om Hasselt-III mogelijk te gaan maken. In Reusel vinden gesprekken plaats met grondeigenaren voor nieuwe ontwikkelingen. In Hulsel en Hooge Mierde hebben projectontwikkelaars zich gemeld die nieuwe plannen willen realiseren. Daar zijn we als gemeente inmiddels mee in gesprek om te komen tot afspraken, welke worden vastgelegd in een anterieure overeenkomst.

Voor bedrijven kennen we lokaal het exploitatieplan Kleine Hoeven in Reusel en regionaal het Kempisch Bedrijven Park (KBP). Ook hier zijn bijna alle gronden verkocht. Voorbereidingen voor de realisatie van Kleine Hoeven fase II zijn al geruime tijd gaande.

Ook het KBP is nagenoeg volledig vol. Voor zowel kleinere bedrijven als voor grotere bedrijfsvestigingen vinden onderzoeken plaats naar locaties welke in de toekomst kunnen gaan dienen als locatie voor bedrijfsterreinen.

2.7.2. Beleidskaders grondbeleid

De ruimte voor het voeren van een daar waar mogelijk actief grondbeleid werden voor het jaar 2023 bepaald door een aantal wetten en beleidskaders. De belangrijkste wetten waren:

- de Wet ruimtelijke ordening (Deze wet is per Wro);
- de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg);
- de Onteigeningswet;
- de Pachtwet.

Al deze wetten maken vanaf 1 januari 2024 onderdeel uit van de Omgevingswet.

De belangrijkste beleidskaders worden gevormd door:

- Interim omgevingsverordening Noord-Brabant (per 1 januari 2024 Omgevingsverordening Noord-Brabant);
- De Brabantse omgevingsvisie 2018;
- het regionaal Woningbouwprogramma;
- de gemeentelijke omgevingsvisie;
- Kempische visie op wonen 2019-2023 vastgesteld op 12 maart 2019;
- de Nota Grondbeleid vastgesteld door de raad op 20 april 2021;

2.7.3. Financieel kader

Het financiële kader wordt gevormd door de richtlijnen die door het Rijk en de provincie zijn opgelegd en de eigen kaders van de gemeente. De door het Rijk opgelegde richtlijnen zijn gebaseerd op het Bbv. Het Bbv kent een driedeling als het gaat om de rubricering van gronden. Deze driedeling bestaat uit:

1. bouwgronden in exploitatie;
2. materiële vaste activa;
3. faciliterend grondbeleid.

ad. 1: Bouwgronden in exploitatie (BIE)

Het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie op de balans.

ad. 2: Materiële vaste activa

Gronden die in de toekomst getransformeerd gaan worden naar bouwrijpe grond maar waarvoor nog geen grondexploitatiebegroting is vastgesteld, worden als materieel vast actief aangemerkt en verantwoord.

ad. 3: Faciliterend grondbeleid

Bij gronden die in bezit zijn van een private partij waarbij deze grond wordt ontwikkeld door deze private partij is er sprake van faciliterend grondbeleid. De gemeente treedt in deze gevallen op als overheid die de plannen van private partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is.

Bouwgrondexploitaties

Jaarlijks geven wij in het kader van de jaarrekening een toelichting op de financiële positie van de “bouwgronden in exploitatie” oftewel de grondexploitaties per 31 december van het afgesloten boekjaar. Dit gebeurt op basis van de meest actuele grondexploitatieberekeningen van de complexen en de tot deze datum gerealiseerde inkomsten en uitgaven. Het financiële kader is van belang voor:

- jaarlijkse prognoses grondexploitatie;
- winstnemingen grondexploitaties;
- het afdekken van de financiële risico's.

In de paragraaf grondbeleid wordt niet gerapporteerd over de materiële vaste activa of over het faciliterend grondbeleid. Deze onderdelen staan op andere plaatsen in de jaarrekening.

Tussentijdse winstneming

Bij het stelsel van baten en lasten zoals geformuleerd in het Bbv zijn het toerekeningbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel essentiële uitgangspunten. Baten en lasten -en het daaruit vloeiende resultaat- moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd maar dat deze naar rato van de voortgang van het project tussentijds moet worden genomen. Voor de projecten Molenakkers, 't Kantje en het plan Hasselt hebben we in 2023 tussentijd winst kunnen nemen.

Voor de geactualiseerde grondexploitaties zijn de volgende parameters gehanteerd:

Parameter	Gehanteerd
Inflatiecorrectie	Voor de kosten hanteren we een inflatiecorrectie van 2% per jaar. Voor de opbrengsten hanteren we voor Kleine Hoeven, vanuit het voorzichtigheidsprincipe, geen inflatiecorrectie. Voor de woningbouwlocaties hanteren we een inflatiecorrectie van 1% voor de opbrengsten (vanaf het boekjaar 2024) tenzij er contractuele afspraken liggen onder de opbrengsten. In dat geval wordt de contractwaarde opgenomen in de grondexploitatie.
Rente	Voor 2023 en verder 0,35% van de boekwaarde.
Fasering	Er is rekening gehouden met een reële fasering in tijd op basis van de woningbouwbehoefte per kern.
Resultaat	Gebaseerd op eindwaarde.
Kosten	Alle kosten zijn gebaseerd op geactualiseerde kostenramingen per maart 2024 met als prijspeil 1-1-2024. Voor het bepalen van de kosten in de grondexploitatie zijn er door een civieltechnisch bureau kostenramingen gemaakt. Deze kostenramingen zijn gebaseerd op de hoeveelheden die voortvloeien uit inrichtingstekeningen behorende bij de desbetreffende grondexploitatie. De fasering van de werkzaamheden en de kosten in de verschillende jaarschijven zijn gekoppeld aan de verwachte uitgifte van grond per fase.
Opbrengsten gronduitgifte woningbouw	Ten aanzien van de geraamde nog te realiseren opbrengsten heeft het college op basis van de nota Grondbeleid de volgende uitgangspunten gehanteerd: De basisgrondprijs bedraagt € 325,- per m ² voor de kern Reusel, €310 voor de kernen Hooge- en Lage Mierde en € 290,- per m ² voor de kern Hulsel. De uitgifte in de verschillende jaarschijven vloeit voort uit het woningbouwprogramma welke

	door het college is vastgesteld. Hierbij wordt ook rekening gehouden met afspraken welke voortvloeien uit uitgiftecontracten. Voor woningbouwkavels wordt een trapsgewijze relatieve afname per 500 m ² gehanteerd, waarbij van elke daaropvolgende 500 m ² de prijs wordt gehalveerd. Uitzondering hierop vormen kavels met zeer ruime bebouwingmogelijkheden. Dit heeft betrekking op woningen met een inhoud van meer dan 750m ³ en/of een kavel met een bouwvlak groter dan 150 m ² . Hiervoor geldt dat de eerste 750 m ² een grondprijs van 100% kennen, waarna vervolgens dezelfde trapsgewijze afname per 500 m ² wordt gehanteerd.
Opbrengsten bedrijventerrein	Voor de opbrengst van de gronden voor het bedrijventerrein Kleine Hoeven zijn de volgende grondprijzen aangehouden: <ul style="list-style-type: none"> • € 202,50 per m² voor de kavels aan de rotonde; • € 180,- per m² voor de percelen aan de Hoeven; • € 162,- per m² voor de percelen aan de Hamelendijk; • € 157,50 per m² voor percelen die grenzen aan de percelen op de zichtlocaties aan de Hamelendijk en de Hoeven; • € 148,50 per m² voor percelen die aan bovenstaande percelen grenzen; • € 135,- per m² voor percelen gelegen in het meest oostelijke gelegen deel.
Disconteringsvoet	De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van het Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2023: 2,0%).
Afronding	Alle bedragen in deze paragraaf worden afgerond op €1.000

Vennootschapsbelasting voor grondexploitatie

Voor het onderdeel grondexploitatie is bij de uitwerking van de Vennootschapsbelasting (Vpb)-plicht voor gemeenten de afbakening van het begrip grondexploitaties en de kosten die hieraan worden toegerekend lang onduidelijk geweest. Op basis van de huidige gegevens is voor onze gemeente op dit moment geen sprake van winstverwachting voor de totale grondexploitaties, waardoor er voor de grondexploitaties geen Vpb afgedragen behoeft te worden. Dit is afgestemd met de Belastingdienst. De winstgevendheid van de grondexploitaties als geheel zal voortdurend moeten worden bezien, want de kans bestaat dat parameters dusdanig veranderen (in positieve zin) dat daarmee wel Vpb-plicht kan gaan ontstaan. In april 2024 is nog een externe scan uitgevoerd op de actuele situatie inzake de Vpb-plicht op de grondexploitaties. Onze positie is daarin bevestigd.

2.7.4. Bedrijventerreinen

Bedrijventerrein Kleine Hoeven Reusel

In 2023 hebben we geen grondopbrengsten ontvangen op Kleine Hoeven. De laatste 3 kavels zijn verkocht en de opbrengsten van de verkoop van deze gronden gaan we in 2024 realiseren. In 2023 hebben we nog een bedrag van €295.000 aan kosten gehad voor woonrijpmaken, rente en plankosten. De totale verliesvoorziening komt uit op een bedrag van € 13,78 miljoen. Dat is €42.000 hoger dan in het boekjaar 2022.

Kempisch Bedrijven Park

De voorbereidingen om te komen tot liquidatie van de gemeenschappelijke regeling KBP zijn in gang gezet. Liquidatie vindt plaats in 2024 omdat het KBP zover gereed is dat op grond van de gemeenschappelijke regeling tot liquidatie kan worden overgegaan. In de jaarstukken 2023 van het KBP is inzichtelijk gemaakt welke kosten en opbrengsten er nog te verwachten zijn. In 2022 hebben we een winstuitkering ontvangen van € 925.000 en een 2^e uitkering ad € 1.875.000 is in 2023 ontvangen. In de jaarstukken 2023 van het KBP is een inschatting gemaakt van een 3^e winstuitkering ad € 10 miljoen (voor 4 gemeenten, dus € 2,5 miljoen per gemeente). Na 1-1-2024 zal sprake zijn van een "KBP in liquidatie" waarin nog die handelingen worden verricht om de laatste rechten en verplichtingen nog uit te voeren. Daarvoor blijft nog een beperkt budget achter.

2.7.5. Woningbouw

Hart van Reusel

In 2021 is het bestemmingsplan Centrum Reusel vastgesteld. Het bestemmingsplan maakt nieuwbouw van appartementen mogelijk aan de Groeneweg, in de voormalige Jozefschool en bovenop de nieuwe supermarktllocatie. In totaal gaat het om toevoeging van 40 woningen in het centrum. Tegen het plan was beroep ingesteld waardoor niet gestart kon worden met de werkzaamheden. Inmiddels is er een uitspraak

gedaan waardoor het plan onherroepelijk is geworden. Dat betekent dat de werkzaamheden nu in voorbereiding zijn.

De verliesvoorziening voor Hart van Reusel moet worden verhoogd met een bedrag van € 505.000. Dit komt door de bijstelling van de plankosten. De afgelopen jaren blijken de plankosten steeds hoger dan begroot. Deze trend hebben we nu verwerkt in de grondexploitatie waardoor de plankosten naar boven toe zijn bijgesteld. De totale verliesvoorziening komt daarmee op € 3.132.000.

De Hasselt-II Lage Mierde

In 2023 zijn er geen kavels verkocht. Er is nu nog 1 kavel te koop. De bijgestelde kostenramingen laten zien dat er nog € 27.000 aan kosten gemaakt moet worden. Aan grondopbrengsten verwachten we in 2024 nog een bedrag van € 108.000 te ontvangen. Volgens de methode van tussentijds winstnemen moeten we in 2023 een winst nemen van € 67.000. Het totaal aan tussentijds genomen winst komt daarmee uit op een bedrag van € 448.000. Het totale verwachte resultaat einde looptijd is begroot op € 476.000.

De Leeuwerik Hooge Mierde

In het plan De Leeuwerik is het afgelopen jaar 778 m² grond verkocht voor in totaal 4 woningen. Er is nog 1.811m² grond te verkopen voor een totaalbedrag van € 281.000 (dit is uitsluitend het gemeentelijke aandeel in de verkoopopbrengst; de ontwikkelende partij die net als de gemeente 50% participeert in het plan Leeuwerik ontvangt zijn aandeel in de opbrengst rechtstreeks). De nog te maken kosten komen uit op een bedrag van € 44.000. De verliesvoorziening komt uit op een bedrag van € 513.000 op basis van netto contante waarde (€ 126.000 lager dan vorig jaar).

Molen Akkers Reusel

Inmiddels zijn in het plan Molen Akkers alle kavels verkocht. In 2024 gaan we nog een klein gedeelte woonrijpmaken. De kosten die we nog gaan maken in 2024 komen uit op een bedrag van € 37.000. Daarna sluiten we het plan af in 2024. Volgens de methode van tussentijds winstnemen kunnen we in 2023 een tussentijdse winst nemen van € 45.000. Het totaal aan tussentijds genomen winst komt daarmee uit op een bedrag van € 4.373.000. Het totale verwachte resultaat einde looptijd is begroot op € 4.406.000.

't Kantje Hulsel

In 2023 zijn de opbrengsten ontvangen van de verkoop van 10 kavels welke gelegen zijn in het noordelijke deel van het plan. Het gaat om een bedrag van € 271.000. Het betreft hier de grondopbrengsten voor de verkoop van grond aan het CPO project in 't Kantje. Voor het noordelijke gedeelte maakt het bestemmingsplan de bouw van 10 woningen mogelijk. De opbrengsten van de grondverkoop voor de laatste 10 woningen wordt in 2024 verwacht. In 2023 hebben we in totaal € 381.000 aan kosten gemaakt. Het betreft plankosten en de kosten voor het bouw- en woonrijpmaken. De totale nog te maken kosten komen uit op een bedrag van € 258.000. De nog te ontvangen opbrengsten zijn begroot op € 697.000. De tussentijdse winst die we hebben moeten nemen in 2023 komt uit op een bedrag van € 281.000. Het verwachte resultaat op einde looptijd komt daarmee uit op een bedrag van € 706.000.

2.7.6. Exploitatie en ontwikkelingen

Ten behoeve van deze jaarrekening zijn nieuwe calculaties gemaakt voor de grondexploitaties. De desbetreffende rapportages liggen onder geheimhouding voor uw raad ter inzage. In de calculaties wordt een prognose gemaakt van de te verwachten kosten, opbrengsten en resultaten.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de boekwaarde van de diverse plannen per 31 december 2023, de gecalculeerde resultaten (in netto contante waarde) van de diverse plannen die door de gemeente worden ontwikkeld (op basis van de meest recent geactualiseerde calculaties).

Complex	Boekwaarde per 31-12-2023 voor winstneming (- = batig saldo)	Winstneming boekjaar 2023	Boekwaarde per 31-12-2023 (- = batig saldo)	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Verwachte beschikking over voorziening verlieslatend complex (eindwaarde)	Verwacht resultaat resterende periode (nominale waarde)	Verwacht resultaat resterende periode (contante waarde) 31-12-2023	Totale winst (reeds genomen winst plus nog te realiseren winst)
Molen Akkers Reusel	-116.166	44.960	-71.206	37.356	0	0	-33.850	-33.185	-4.406.444
Bedrijventerrein Kleine Hoeven	16.380.822	0	16.380.822	389.235	1.849.390	14.920.667	0	13.784.389	0
De Leeuwerik Hooge Mierde	914.704	0	914.704	43.641	424.565	533.780	0	513.053	0
Hart van Reusel	2.520.525	0	2.520.525	3.575.913	2.638.538	3.457.900	0	3.131.927	0
De Hasselt-II Lage Mierde	-13.853	67.322	53.469	26.638	108.500	0	-28.393	-27.765	-476.067
't Kantje Hulsel	-193.849	281.305	87.456	257.505	697.480	0	-352.519	-342.538	-705.945
TOTAAL	19.492.183	393.587	19.885.770	4.330.288	5.718.473	18.912.347	-414.762	17.025.881	-5.588.456

2.7.7. Reserves en voorzieningen

Ten aanzien van het weerstandsvermogen voor grondexploitaties in de nota Grondbeleid het volgende geschreven:

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- 1. De weerstandscapaciteit: de middelen en mogelijkheden waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet begrote kosten te dekken.*
- 2. Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.*

We moeten de mogelijke financiële gevolgen van de ruimtelijke ontwikkelingen opvangen. Dit doen we door de risico's af te dekken (post onvoorzien) binnen de grondexploitatie. Andere risico's nemen we op in de calculaties. Als de risico's groter zijn dan de te verwachten winst, houden we de weerstandscapaciteit aan. De (financiële) risico's van ruimtelijke ontwikkelingen moeten we in relatie brengen met de beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente. De relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's is bepalend voor het weerstandsvermogen van de gemeente. We moeten daarom een financieel weerstandsvermogen in stand houden. Daarmee dekken we de risico's binnen de grondexploitaties af. Het benodigde weerstandsvermogen is een minimaal noodzakelijke buffer binnen het de bedrijfsvoering van de gemeente. De aanwezigheid van weerstandsvermogen maakt het voor ons mogelijk om in moeilijke tijden de geplande bedrijfsprocessen voort te zetten.

Zowel ten aanzien van het bedrag, als ten aanzien van de kans op voordoen, zijn inschattingen gemaakte voor:

- mogelijke renteverhogingen;
- verlaging van de gronduitgifteprijs;
- verhoging van de inflatie.

Daarbij zijn kleine risico's (grens € 50.000,-) niet meegenomen omdat deze wegvallen binnen normaal te achten schommelingen in het resultaat (zowel positief als negatief).

Op basis van deze inschattingen is het weerstandsvermogen bepaald, dat deze risico's moet afdekken. De bedragen voor de geraamde risico's zijn in bijna alle gevallen lager dan het resultaat van het plan. Bij het optreden van deze risico's kunnen deze binnen het resultaat van het project worden opgevangen.

Dat geldt niet voor de plannen De Leeuwerik, Hart van Reusel en Kleine Hoeven. Door de negatieve resultaten van deze plannen kunnen geen risico's binnen de exploitatie worden opgevangen.

Op grond van de 'Methode bepalen weerstandsvermogen grondexploitaties gemeente Reusel-De Mierden', moet een weerstandsvermogen worden aangehouden voor de grondexploitaties. De hoogte hiervan is op basis van de actuele calculaties bepaald op:

De Leeuwerik	€	26.000
Hart van Reusel	€	214.000
Kleine Hoeven	€	469.000
<u>Totaal</u>	€	<u>709.000</u>

2.8. Openbaarheidsparagraaf

Sinds 2023 is voor het eerst een paragraaf Openbaarheid opgenomen. In deze paragraaf beschrijven we wat we in 2023 met betrekking tot de Wet open overheid (Woo) hebben gedaan. De Woo is bedoeld om besluitvorming door bestuursorganen transparanter te maken en zo het belang van openbaarheid van publieke informatie beter te dienen. Om tot deze transparantie te komen dient informatie beter vindbaar en uitwisselbaar te worden.

Om de transparantie te bevorderen worden op drie thema's acties uitgevoerd (actieve openbaarmaking, passieve openbaarmaking en de verbetering van de informatiehuishouding). Onderstaand worden deze acties nader beschreven.

Actieve openbaarmaking

De Woo noemt 11 categorieën die wij actief openbaar moeten maken. Het overgangsrecht van de Woo regelt dat de start van de actieve openbaarmaking van deze 11 categorieën wordt geregeld in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Daarin zal naar verwachting naast de datum ook bekend worden gemaakt dat de 11 categorieën niet allemaal tegelijk openbaar gemaakt moeten worden, maar dat daar een fasering in wordt aangebracht. Op dit moment is het project 'Openbaarmaking en informatiehuishouding' samen met het BZK-programma Open Overheid ¹ bezig met het uitwerken van de informatiecategorieën (zoals convenanten, onderzoeksrapporten en klachtenoordelen) die bestuursorganen op termijn actief openbaar moeten gaan maken. Het implementatietraject is dus in volle gang. Voorlopig is er nog geen duidelijkheid vanaf wanneer wij moeten starten met actieve openbaarmaking.

Overigens maken wij al diverse zaken uit de genoemde categorieën actief openbaar. Denk aan de raadsstukken, vastgestelde verordeningen, beleidsregels, organisatiegegevens, jaarverslagen en dergelijke. Het staat ons vrij om al meer documenten actief openbaar te maken.

Het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) zou de voorziening worden voor bestuursorganen om Woo-documenten actief openbaar te maken door deze online te publiceren. Het platform werd opgezet door het agentschap KOOP (Kennis- en Exploitatiecentrum voor Officiële Overheidspublicaties). Begin 2023 heeft de Adviescommissie ICT-toetsing echter geadviseerd om het huidige ontwerp van PLOOI fundamenteel te herzien en de doorontwikkeling van het platform per direct stop te zetten omdat de gekozen oplossingsrichting onvoldoende passend is, er onvoldoende grip is op het programma en de ontwikkelaanpak onvoldoende gedegen is.

Als alternatief is ervoor gekozen om te starten met een andere oplossing. Daarbij wordt ingezet op totstandkoming van een eenvoudige verwijzindex en een aanvullende zoekfunctie: de Woo-index en toekomstige Woo-harvester.

De Woo-index verwijst naar documenten die door gemeenten raadpleegbaar worden gemaakt. Kortom: De Woo-index kan alleen verwijzen naar informatie die al op internet gepubliceerd is. De aanvullende zoekfunctie moet deze documenten centraal doorzoekbaar maken voor iedereen die op zoek is naar publieke informatie. De Woo-index is vanaf 19 juni 2023 operationeel.

Woo-index

De Woo-index verwijst naar de publicatielocaties van gemeenten en intergemeentelijke organisaties. Om aansluiting te vinden op de index dient de gemeente over een eigen publicatieplatform te beschikken. De aansluiting verloopt via het Register van Overheidsorganisaties (ROO). In de redactieomgeving van het ROO kunnen de internetlocaties (URL's) waar de documenten publiek toegankelijk zijn, worden geregistreerd. Het doel van de aanvullende zoekfunctionaliteit is om vanaf een centrale plek de geregistreerde decentrale documentverzamelingen (waar bestuursorganen naar verwijzen in de Woo-index) doorzoekbaar te maken voor de eindgebruiker en rechtstreeks te verwijzen naar afzonderlijke documenten.

Alhoewel de verplichting tot actieve openbaarheid, zoals net omschreven, nog niet rond is, staat het ons vrij om enkele van deze stukken aan de Woo-index van de gemeente Reusel-De Mierden te linken. Dit hebben

¹ Het Programma Open Overheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is opgesteld om de veranderingen n.a.v. de actieve openbaarmaking richting te geven en te begeleiden. Het programma focust zich op het 'wat': een uitleg en interpretatie van de Woo.

wij gedaan met o.a. de jaarverslagen Commissie Bezwaarschriften en Klachten. Beschikkingen, wetten, algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking worden automatisch gelinkt aan de Woo-index en moeten door ons alleen gecontroleerd worden.

Opname van documenten en metadata in de zoekfunctie gaat door middel van de Woo-harvester. Deze is nog volop in ontwikkeling en wordt op dit moment getest door middel van een referentietraject.

Om met de aanvullende zoekfunctie van de Woo-index vindbaar en doorzoekbaar te zijn moet de publicatielocatie aan bepaalde eisen voldoen. Vanuit het programma "Grip op informatie" wordt een aanpak ontwikkeld om gemeenten bij het voldoen aan deze eisen te ondersteunen. Onze gemeente volgt deze ontwikkeling op de voet en sluit zich bij deze aanpak aan.

Passieve openbaarmaking

Onder passieve openbaarmaking verstaan we het openbaar maken van informatie naar aanleiding van een Woo-verzoek. De Woo is hierin de opvolger van de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). Ook bij openbaarmaking op verzoek gaat de Woo ervan uit dat het belang van openbaarheid altijd geldt en dat alleen in uitzonderingsgevallen een bijzonder belang vóór openbaarmaking kan gaan. Concreet betekent dit dat een Woo-verzoek (of onderdelen daarvan) alleen kan (of kunnen) worden geweigerd wanneer een beschermd belang in het geding is.

Onze gemeente heeft een Woo-contactpersoon en plaatsvervanger aangewezen. Deze contactpersoon is het eerste aanspreekpunt voor burgers en beantwoordt vragen over de beschikbaarheid van informatie en kan burgers helpen te overzien welke informatie aanwezig is bij de gemeente. Met verzoekers wordt persoonlijk contact opgenomen en besproken om welke informatie concreet wordt verzocht zodat op de beste manier tegemoet kan worden gekomen aan het verzoek, gelet op informatie die beschikbaar is. Op deze manier proberen we in de meeste gevallen om Woo-verzoeken informeel af te handelen zodat geen formeel Woo-besluit hoeft te worden genomen en de verzoeker wel goed geholpen is.

Ontvangen Woo-verzoeken

In 2023 heeft onze gemeente in totaal 19 Woo-verzoeken binnengekregen. Daarvan zijn 12 verzoeken formeel afgehandeld, 5 verzoeken informeel en 2 verzoeken niet als Woo-verzoek behandeld. De 12 Woo-verzoeken die formeel zijn afgehandeld, zijn allemaal binnen de wettelijke termijn behandeld. Communicatie met de verzoeker verliep grotendeels per mail, maar ook per post en telefonisch contact. In de maand oktober zijn de meeste Woo-verzoeken ontvangen (figuur 1).

	Datum Woo-verzoek binnengekomen	Formeel afgehandeld	Informeel afgehandeld	Binnen wettelijke termijn?	Communicatie verzoeker
1	6-2-2023		x		Per mail/post
2	2-3-2023	x (niet in behandeling genomen)		Ja	Per mail
3	20-3-2023	x		Ja	Per mail/post
4	10-5-2023		x		Per mail/telefoon
5	5-6-2023	x		Ja	Per mail/post
6	10-6-2023	x		Ja, na verlengen beslistermijn	Per mail/post
7	1-7-2023		x		Per mail/telefoon
8	25-7-2023	x		Ja	Per post
9	26-7-2023		x		Per mail
10	3-8-2023		x		Per mail
11	27-9-2023	X (niet in behandeling genomen)		Ja, na verzoek precisering	Per mail/post/telefoon
12	29-9-2023	x		Ja	Per post/mail
13	2-10-2023	X (niet in behandeling genomen)		Ja, na verzoek precisering	Per mail/post/telefoon

14	2-10-2023	X (niet in behandeling genomen)		Ja, na verzoek precisering	Per mail/post/telefoon
15	3-10-2023	x		Ja, na verzoek precisering	Per post/mail
16	10-10-2023			Nee*	Per mail
17	14-10-2023			Nee*	Per mail/telefoon
18	15-11-2023	X (verzoek ingetrokken door verzoeker)		Ja	Per mail/in persoon
19	22-12-2023	x		Ja	Per mail/post

Figuur 1. Tabel overzicht ontvangen Woo-verzoeken in 2023 en wijze van afhandeling.

* verzoeken die als Woo-verzoek zijn binnengekomen, maar niet als Woo-verzoek zijn behandeld.

Verbetering van de informatiehuishouding

De gemeente Reusel-De Mierden heeft op de website een pagina voor inkomende Woo-verzoeken². Op deze pagina is meer informatie terug te vinden over het Woo-verzoek en hoe een Woo-verzoek kan worden ingediend. Op de pagina is ook terug te vinden wie de Woo-contactpersonen van de gemeente zijn.

Een van de uitgangspunten van de Woo is dat de informatiehuishouding op orde is. De verbetering van de informatiehuishouding is bij ons niet nieuw maar een onderwerp dat voortdurend onze aandacht heeft. Ook in 2023 zijn daarin weer de nodige stappen gezet qua uitleg aan medewerkers over goed gebruik van het documentmanagementsysteem voor het registreren van zaken, registreren van e-mailberichten in zaakgericht archiveren, het regelen van een beveiligde toegang tot specifieke mappen op de centrale schijf en het tijdig opschonen van bestanden, gelet op de eisen in het kader van de Archiefwet, informatieveiligheid en privacy.

Door de informatiehuishouding op orde te brengen wordt niet alleen het actief openbaar maken overzichtelijker en beter uitvoerbaar, maar kunnen we ook sneller en beter voldoen aan de afhandeling van Woo-verzoeken. Hierdoor wordt de ambtelijke organisatie minder belast, omdat informatie rechtstreeks vanuit de bron beter gearchiveerd en geordend wordt en beschikbaar is.

² <https://www.reuseldemierden.nl/informatie-opvragen-woo-verzoek>.

3. PROGRAMMA'S

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Portefeuillehouder	Thema
Burgemeester Van de Ven	Bestuur en organisatie, Samen Doen
Wethouder Rombouts	Belastingen, Planning en Controlcyclus, Financiën

Wat hebben we gedaan?

0.1 Bestuur			
Ambities: Samenwerken met andere gemeenten als het meerwaarde heeft.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Meerwaarde bereiken door samenwerking met andere Kempengemeenten.	A.1	Als Kempengemeenten trekken we, ambtelijk en bestuurlijk, vaak samen op, soms in wisselende samenstellingen. Mochten uit het Kempencongres in het najaar actiepunten voortkomen dan worden die komend jaar opgepakt.
		A.1	<i>In 2023 zijn een tweetal Kempencongressen georganiseerd. De daar behandelde onderwerpen zijn de Ontwikkelstrategie en de Kempische Woonvisie. Actiepunten zijn/ worden meegenomen binnen de reguliere werkzaamheden.</i>
B	Op thema's die zich daarvoor lenen samenwerken met andere gemeenten.	B.1	We plannen thematisch bij gezamenlijke projecten en voor wat betreft de hulpdiensten bestuurlijke overleggen in met gemeente Hilvarenbeek en de aangrenzende buurgemeenten in België. We blijven deelnemen aan BeNeGo (Belgisch Nederlands Grensoverleg). In 2022 zijn we toegetreden tot de K80, een netwerk van kleine gemeenten in Nederland. Dit was in eerste instantie om de belangen van kleinere gemeenten op financieel gebied beter te waarborgen, maar ook op andere thema's kunnen deze, met name plattelandsgemeenten, elkaar vinden en versterken zodat een gezamenlijke lobby in Den Haag meer kracht kan worden bijgezet. Na de eerste aftrap in 2022 wordt dit voortgezet in 2023.
		B.1	<i>In 2023 hebben we deelgenomen aan bijeenkomsten georganiseerd door de K80. Steeds meer kleine gemeenten sluiten zich hierbij aan. Daarnaast zijn we blijvend in contact geweest met onze aangrenzende gemeenten, onder andere op het gebied van hulpdiensten.</i>
Ambities: Inwoners betrekken bij de lokale politiek.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
C	De politiek dichterbij de inwoners brengen.	C.1	We maken een presentatie/communicatieplan voor de raad en nemen dit op in een jaarplanning om vaker op locatie iets te organiseren om in gesprek te gaan (commissie op locatie, bustour en bezoek op locatie).
		C.1	<i>Dit wordt in 2024 verder opgepakt. De raads- en commissieleden gaan jaarlijks tijdens het raadsuitstapje op werkbezoek. In 2023 is een bezoek gebracht aan de brandweerkazerne en aan een horecagelegenheid. Het geplande bezoek aan lokaal bedrijf kon vanwege omstandigheden helaas niet doorgaan.</i>
D	Jongeren dichterbij de politiek brengen.	D.1	Raadsleden moeten dit zelf gaan trekken en organiseren (jongerenraad). Daarnaast zullen we jongeren betrekken bij onderwerpen waarop het van toepassing is (bijv. middels een jongerenpanel).

		D.1	<i>Dit is in 2023 in het presidium besproken en het voorstel hierover is in de raad van 5 maart 2024 behandeld.</i>
Ambities: Samen Doen continueren.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
E	Een vervolg geven aan Samen Doen.	E.1	Na de afgelopen coronaperiode is het goed om de bedoeling van 'Samen Doen' weer opnieuw onder de aandacht te brengen, zowel intern binnen onze gemeentelijke organisatie, als extern naar onze inwoners toe. In 2023 geven we hier een vervolg aan.
		E.1	<i>In maart 2023 hebben we een bijeenkomst voor alle medewerkers gehouden met als thema "verder ontwikkelen Samen doen". Een ingehuurd professionele gespreksleider nam de medewerkers met aansprekende voorbeelden uit de dagelijkse praktijk mee in hoe we beter kunnen werken vanuit de bedoeling. In het voortraject op besluitvorming van college- en/of raadsvoorstellen wordt in het kader van Samen Doen diverse betrokkenen geconsulteerd.</i>
0.2 Burgerzaken			
Ambitie: Dienstverlening loket Burgerzaken laten aansluiten bij behoeften inwoners			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Onderzoeken of de dienstverlening van het loket Burgerzaken op dit moment aansluit bij de behoeften van onze inwoners.	A.1	Via een vragenformulier vragen we aan inwoners of er behoefte is aan verruiming van de openingstijden. Vervolgens wordt financieel in kaart gebracht wat de extra kosten zijn van een eventuele verruiming van de openingstijden en zal hierover een besluit worden genomen.
		A.1	<i>Er is besloten geen onderzoek uit te voeren omdat heel veel producten digitaal kunnen worden aangevraagd. Hiervoor hoeven inwoners geen afspraak in te plannen bij het loket Burgerzaken. En als er wel een afspraak ingepland moet worden, dan is het altijd mogelijk om maatwerk te leveren, mocht een inwoner echt niet tijdens openingstijden langs kunnen komen. De medewerkers Burgerzaken hebben bovendien geen signalen van inwoners ontvangen dat de openingstijden niet aan de behoeften voldoen. Er is wel afgesproken dat we meer gaan communiceren over de dienstverlening van team Burgerzaken.</i>
			<i>Overige noemenswaardige inspanningen in 2023: Er zijn drie verkiezingen geweest: op 15 maart 2023 voor Provinciale Staten en het Waterschap en op 22 november 2023 voor de Tweede Kamer. Alle verkiezingen zijn goed verlopen.</i>
0.4 Overhead			
Ambities: Actieve communicatie in begrijpelijke, toegankelijke taal.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Onze inwoners actief informeren en daarbij communiceren in heldere, begrijpelijke taal.	A.1	We communiceren, waar mogelijk, op een begrijpelijk taalniveau (B1 eenvoudig Nederlands) met onze inwoners.
		A.1	<i>In 2023 zijn we verder gegaan met het verbeteren van onze communicatie. Wat betreft heldere begrijpelijke taal hebben we onze medewerkers afgelopen jaar getraind en geïnformeerd over onze schrijfstijl, zodat we met z'n allen op een consistente en heldere manier communiceren met onze inwoners.</i>

			<i>Daarnaast is een korte visie opgesteld over welk nieuws (wat) we via welk medium (waar) communiceren en plaatsen. Er is hierdoor meer eenheid in ons beleid.</i>
B	Als gemeentelijke organisatie laten zien wie we zijn, waar we voor staan en waar we mee bezig zijn.	B.1	We blijven meerdere online en offline communicatiekanalen gebruiken en richten ons daarbij ook op nieuwe vormen van communicatie, zoals bewegend beeld.
		B.1	<i>We maken gebruik van veel verschillende media, zoals de website, onze sociale mediakanalen en D'n Uitkijk en we proberen steeds vaker bewegend beeld te gebruiken (denk aan dronebeelden van De Kei en de campagne over ondermijning). Verder zijn we gestart met de opnames van een reeks podcasts, welke nu nog verder uitgewerkt worden. We hebben een nieuwe huisstijl ontwikkeld, waardoor we beter aansluiten bij deze tijd, onze inwoners en waar we als gemeente voor staan (onze kernwaarden).</i>
C	Toegankelijke communicatievormen voor alle inwoners.	C.1	We gebruiken een begrijpelijk taalniveau en volgen de landelijke eisen en afspraken om onze website en sociale media voor iedereen (digi)toegankelijk te houden.
		C.1	<i>We hebben voorleessoftware toegevoegd aan onze website. Hierdoor wordt de website toegankelijker voor o.a. mensen met een visuele beperking of concentratieproblemen. Ook biedt deze software een vertaalfunctie in diverse talen, zoals Engels, Duits, Oekraïens en Arabisch. We hebben alle 19 websites waarvoor wij (mede) verantwoordelijk zijn geregistreerd in het Dashboard Digitoegankelijkheid. Daarmee voldoen we aan de wettelijke verplichting. We hebben een breed onderzoek uitgevoerd onder inwoners en collega's over de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van onze website en zijn begonnen met het uitvoeren van de actiepunten die uit dit onderzoek naar voren kwamen ter verbetering van de website.</i>
Ambities: Dienstverlening op niveau.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
D	We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen en managen daarbij de verwachtingen van onze inwoners.	D.1	Na de afgelopen coronaperiode is het goed om onze Servicenormen weer opnieuw onder de aandacht te brengen, zowel intern binnen onze gemeentelijke organisatie, als extern naar onze inwoners toe. In 2023 geven we hier een vervolg aan.
		D.1	<i>De servicenormen zijn in 2023 opgenomen in onze interne huisregels en werkafspraken. Elke nieuwe medewerker krijgt hierover uitleg bij de introductie.</i>
Ambities: Informatiehuishouding op orde.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
E	Onze informatiehuishouding is op orde, daarbij beschermen we de informatie zo goed als mogelijk en hebben aandacht voor de dienstverlening naar onze inwoners.	E.1	We stellen een visie op informatiemanagement op en leggen deze vast in een informatiebeheerplan. Aangezien dit een veelomvattend en doorlopend proces is en niet alles in 2023 kan worden gerealiseerd, omdat er steeds nieuwe aandachtspunten bij komen, wordt hiervoor een prioritering opgesteld. Daarnaast blijven we zo goed als mogelijk voldoen aan de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en richten hiervoor een ISMS (Information Security Management System) in zodat inzichtelijk gemaakt wordt welke risico's we lopen en verbeterplannen kunnen worden opgesteld.

		E.1	<i>In 2023 is een nieuwe Archiefverordening en Beheerregeling informatiebeheer vastgesteld en is het Strategisch Informatie Overleg (SIO) ingesteld. Er is een start gemaakt met het in kaart brengen van de decentrale archiefbescheiden binnen de organisatie en een opzet gemaakt voor de visie op informatiemanagement en het kwaliteitssysteem informatiebeheer; deze moeten nog verder uitgewerkt en geïmplementeerd worden. Het kwaliteitssysteem kan ook gebruikt om het ISMS (Information Security Management System) in te richten en de privacy- en informatiebeveiligingsaspecten van het informatiebeheer mee te nemen in de planning en prioritering. Om te voldoen aan de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) is het Informatiebeveiligingsbeleid Kempense breed met één jaar verlengd. Verder is er ook Kempense breed een Calamiteitenplan crisisincidenten vastgesteld.</i>
F	Inzetten op deregulering van regels en vereenvoudiging van processen.	F.1	We actualiseren de Verordening commissie bezwaarschriften en het klachtenprotocol. Daarbij kijken we naar wat in de praktijk nodig is en schrappen we overbodige regels.
		F.1	<i>Het klachtenprotocol is ingetrokken omdat dit protocol niet meer aansloot bij de huidige organisatiestructuur en een klachtenprotocol geen vereiste is volgens de wet. Om de klachtbehandeling binnen de organisatie te bestendigen, zijn de werkafspraken voortaan opgenomen in een werkinstructie interne klachtbehandeling. De actualisatie van de Verordening commissie bezwaarschriften loopt nog. Check op overbodige regels blijft een aandachtspunt voor de organisatie. Hoe minder overbodige regels, hoe overzichtelijker.</i>
0.6 OZB			
Ambitie: OZB-verhogingen beperken			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Belastingopbrengsten op peil houden.	A.1	Verhoging van tarieven met het inflatiepercentage is noodzakelijk om in de pas te blijven met de lastenontwikkeling.
		A.1	<i>Dit is uitgevoerd.</i>
0.8 Overige baten en lasten			
Ambitie: Sluitende begroting en kosten beheersbaar houden			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Een structureel sluitende begroting.	A.1	We stellen zo nodig de ambities bij op basis van de beschikbare middelen.
		A.1	<i>We hebben voor 2023 een primaire begroting kunnen presenteren met een positief structureel saldo voor 3 achtereenvolgende jaren</i>
B	Gebruik maken van subsidie-mogelijkheden om eigen gestelde doelen te realiseren.	B.1	Via onder meer het subsidie adviesbureau zoeken we permanent naar mogelijkheden om subsidie te krijgen in relatie tot onze plannen. Op die wijze proberen we de beschikbare middelen te vergroten.
		B.1	<i>Er is periodiek overleg met het adviesbureau om de subsidiemogelijkheden in beeld te brengen en waar mogelijk te benutten.</i>

Majeure thema's

Er zijn geen majeure thema's.

Wat heeft het gekost?

Overzicht per product:

Totaal per product <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 (incl. begrotingswijzigingen)			Rekening 2023			Begroot vs. werkelijk Saldo
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	
0.1 Bestuur	-1.673	-1.108	1	-1.107	-1.227	104	-1.123	-16
0.2 Burgerzaken	-140	-270	133	-137	-309	151	-158	-21
0.3 Beheer overige gebouw en en gronden	21	0	22	22	0	27	27	5
0.4 Overhead	-4.756	-6.514	116	-6.398	-6.170	158	-6.012	386
0.5 Treasury	231	231	26	257	215	99	314	57
0.6 OZB	2.706	-220	3.019	2.799	-331	3.019	2.688	-111
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	24.763	-73	24.778	24.704	-103	25.549	25.445	741
0.8 Overige baten en lasten	0	-163	0	-163	0	0	0	163
0.9 Vennootschapsbelasting	0	-1	0	-1	0	0	0	1
Totaal	21.151	-8.119	28.096	19.977	-7.926	29.107	21.181	1.203
0.10 Mutatie reserves	1.331	-8.501	11.856	3.355	-6.687	9.488	2.801	-554
Saldo programma na bestemming	22.482	-16.620	39.951	23.332	-14.613	38.594	23.981	649

Programma 0 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 649.000. Hieronder volgt een korte toelichting per product op de verschillen in kolom "begroot versus werkelijk" van bovenstaande tabel.

0.1 Bestuur (€ 16.000 nadeel)

Het nadeel wordt veroorzaakt door een overschrijding van salariskosten van de leden van het college. De hoogte daarvan wordt landelijk bepaald.

In 2023 valt een bedrag ad € 102.500 vrij vanuit de voorziening wachtgeld, terwijl de voorziening voor Appa-pensioen met € 106.000 moet worden opgehoogd op basis van de actuele berekening van de verplichtingen.

0.2 Burgerzaken (€ 21.000 nadeel)

Er is sprake van diverse kleine verschillen in de kosten en opbrengsten van de afgifte van documenten van burgerzaken (reisdocumenten, rijbewijzen, burgerlijke stand etc).

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden (€ 5.000 voordeel)

Geen noemenswaardige verschillen.

0.4 Overhead (€ 386.000 voordeel)

Op dit taakveld worden alle kosten geboekt die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Het taakveld bestaat uit veel verschillende kostenplaatsen. Verschillen groter dan € 25.000 per kostenplaats worden hieronder toegelicht.

Hoofd bedrijfsvoering (€ 79.000 voordeel)

Middels nieuw beleid 2022 is in 2023 € 100.000 beschikbaar gesteld voor het toekomstbestendig maken van team Bedrijfsvoering. In 2023 is dit budget grotendeels niet ingezet, maar is een en ander meegenomen in het robuust maken van de organisatie.

De advieskosten van inkoopbureau BIZOB zijn in 2023 € 10.000 hoger uitgevallen dan geraamd. Er is vaker een beroep gedaan op het inkoopbureau dan vooraf was verwacht.

Automatisering (€ 143.000 voordeel)

De bijdrage aan de GRSK onderdeel SSC is in 2023 € 62.000 lager uitgevallen dan geraamd. Als gevolg van het traject "opnieuw verbinden" hebben verschuivingen plaatsgevonden in de verdeling van kosten, waardoor hier en daar voor- en nadelen optreden.

In 2023 was € 50.000 gereserveerd voor implementatie nieuwe wetgeving in het kader van een transparante en digitale overheid. Deze zijn via het SSC uitgegeven en ons kostenaandeel wordt via de algehele SSC-kosten aan ons doorberekend.

De kapitaallasten zijn € 17.000 lager dan was geraamd omdat het investeringsniveau achter is gebleven bij de raming.

P&O (€ 51.000 voordeel)

Er is ongeveer € 51.000 overgebleven op de post P&O. Dit komt doordat de salariskosten lager waren dan geraamd. Oorzaak daarvan is dat niet de volledige formatie bij P&O ingevuld kon worden. Tevens was de inhuur te hoog bijgeraamd in de 2^e Bestuursrapportage 2023. We zien dat er minder inhuur is ingezet in de laatste maanden van het jaar waardoor deze plus is ontstaan. Hier staat tegenover dat er meer kosten zijn gemaakt voor de implementatie van het nieuwe P&O softwaresysteem.

Concern en Control (€ 48.000 voordeel)

Het voordeel zit voornamelijk op salariskosten. Verder is € 38.000 gedoteerd aan de verplicht te vormen voorziening spaarverlof. Deze last was niet geraamd.

Maatschappelijke en Ruimtelijke Ontwikkeling (MRO) (€ 261.000 voordeel)

Het verschil zit voornamelijk op salariskosten (€ 242.000). Middels nieuw beleid 2023 is budget beschikbaar gesteld voor uitbreiding personeel team RO en team MO. De invulling van vacatures is niet altijd gelukt. Tevens is er budget overgehouden met betrekking tot de achterstanden bestemmingsplannen (€ 31.000), waarvoor is voorgesteld om het over te hevelen naar 2024.

Overhead (€ 108.000 nadeel)

Door afgesloten grondexploitatieprojecten en -mede daardoor- een geringere tijdsbesteding aan lopende grondexploitaties, is ook de overhead die doorberekend wordt aan grondexploitaties lager dan was geraamd. De inkomsten uit de doorberekening komen op deze post terecht en zijn dus lager dan was geraamd. De lasten op grondexploitaties zijn dus lager en daartegenover staat hier lagere baten.

0.5 Treasury (€ 57.000 voordeel)

De rentebaten zijn hoger, vooral omdat tegenwoordig ook rente wordt uitgekeerd op de gelden die de gemeente verplicht aan moet houden in de Rijkschatkist (chatkistbankieren).

0.6 OZB (€ 111.000 nadeel)

De kosten van de Wet WOZ zijn door de grote hoeveelheid bezwaren en beroepen, vooral ingesteld door de ncnp- bureaus, uit de hand gelopen. In het nieuwe contract met het taxatiebureau zitten nog maar een beperkt aantal bezwaren en beroepen. Voor het aantal dat dit overstijgt, zijn kosten in rekening gebracht. Ook de proceskostenvergoedingen zijn flink gestegen door het grote aantal bezwaren en beroepen, ondanks dat we veel bezwaren ongegrond hebben verklaard. De verschillen van de opbrengst OZB zijn beperkt.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds (€ 741.000 voordeel)

De inkomsten zijn hoger, voornamelijk omdat de meeropbrengst op basis van de decembercirculaire niet meer in de ramingen verwerkt kan worden (die circulaire wordt daarvoor te laat in het jaar ontvangen).

0.8 Overige lasten en baten (€ 163.000 voordeel)

Na de doorrekening van de septembercirculaire is een stelpost van € 150.000 voor loon-prijsstijging opgenomen. Ook is er een verplichte stelpost van € 13.000 voor onverwachte tegenvallers (€ 1 per inwoner). Beide stelposten verklaren het verschil van € 163.000.

De loon- en prijsstijgingen doen zich op vrijwel alle posten voor, zodat een vergelijking tussen stelpost en werkelijkheid nooit mogelijk is.

0.9 Vennootschapsbelasting (€ 1.000 voordeel)

Geen noemenswaardige verschillen.

0.10 Mutaties reserves (€ 554.000 nadeel)

Het nadeel op deze post ontstaat doordat minder afschrijvingslasten zijn onttrokken aan bestemmingsreserves omdat de betreffende investeringen achtergebleven zijn op de planning en waardoor ook de afschrijvingslasten lager zijn. Die lagere lasten zijn zichtbaar op de functionele posten. Het betreft dan investeringen als het fietspad Sleutelstraat-Weijereind, nieuwbouw De Kei en dergelijke.

Toelichting lopende kredieten:

Nr.	Jaar krediet	Omschrijving investering	Beschikbaar gesteld	Lasten t/m 31-12-2023	Baten t/m 31-12-2023	Restant bedrag	Afsluiten krediet?
1	2011	Digitale dossiers bouwvergunningen	150.000	59.946	0	90.054	Nee
2	2013	Diensterleningsconcept	31.000	11.515	0	19.485	Nee
3	2016	Zoutstrooiers	128.000	123.279	0	4.721	Ja
4	2017	Software digitaliseringsproject	33.500	9.842	0	23.658	Ja
5	2018	Vervanging iPads	15.000	9.680	0	5.320	Ja
6	2019	Digitale handtekening	13.000	0	0	13.000	Ja
7	2019	Aanpak kantine gemeentehuis	7.000	3.130	0	3.870	Nee
8	2020, 2021 en 2023	Materieel buitendienst 2020, 2021 en 2023	706.600	578.953	0	127.647	Ja, alleen krediet 2020
9	2022	Basisregistratie Kadaster	10.000	0	0	10.000	Ja
10	2022	Aanschaf mobile thin cliënts 2022	51.000	31.668	0	19.332	Nee
11	2023	Aanpassing inrichting gemeentewerf	20.000	17.023	0	2.977	Nee
12	2023	Vervanging camerabeveiligingssysteem	12.500	12.575	0	-75	Ja

1. Digitale dossiers bouwvergunningen

De bouwvergunningen t/m 1996 zijn digitaal overgebracht naar het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE). Dit is ook het plan voor de bouwvergunningen vanaf 1997. Een dergelijk project vereist een goede voorbereiding en veel werk in de uitvoering. Dit krediet hiervoor in 2024 beschikbaar houden.

2. Dienstverleningsconcept

In 2023 is een vervolgonderzoek voorbereid op de telefonische dienstverlening en de dienstverlening per mail. Dit zal in 2024 uitgevoerd worden.

3. Zoutstrooiers

Dit krediet is na de 2^e bestuursrapportage 2023 afgesloten. De zoutstrooiers zijn aangeschaft.

4. Software digitaliseringsproject

Dit krediet is na de 2^e bestuursrapportage 2023 afgesloten. De meeste software wordt via budget SSC beschikbaar gesteld.

5. Vervanging iPads

Dit krediet is na de 2^e bestuursrapportage 2023 afgesloten. iPads worden voortaan via budget SSC beschikbaar gesteld. Dit is de laatste keer gebeurd na raadsverkiezingen 2022.

6. Digitale handtekening

Dit krediet is na de 2^e bestuursrapportage 2023 afgesloten.

7. Aanpak kantine gemeentehuis

De gebruikers van De Kei hebben tot najaar 2024 tijdelijk hun huisvesting in het gemeentehuis en maken ook veelvuldig gebruik van de kantine. De aanpak van de kantine zal dus pas daarna kunnen gebeuren. Dit krediet hiervoor beschikbaar houden.

8. Materieel buitendienst 2020, 2021 en 2023

Het krediet materieel buitendienst 2020 kan nu afgesloten worden. De kredieten van 2021 en 2023 zijn in 2024 nodig. In maart 2024 is de laatste nieuwe bus geleverd.

9. Basisregistratie Kadaster

Dit krediet mag worden afgesloten. Het project is afgerond.

10. Aanschaf Mobile Thin Cliënts (MTC's) 2022

De inrichting van werkplekken is voortdurend aan verandering onderhevig. Naar verwachting wordt er in het najaar van 2024 weer nieuwe hardware uitgerold. Dit krediet hiervoor in 2024 beschikbaar houden.

11. Aanpassing inrichting gemeentewerf

In 2023 zijn een nieuwe keuken, airco's en een vloer aangeschaft. Ook zijn wat kleinere aanpassingen gedaan op de werf. De afrekening vindt in 2024 plaats. Na deze afrekening kan het budget worden afgesloten.

12. Vervanging camerabeveiligingssysteem

Dit krediet is na de 2^e bestuursrapportage 2023 afgesloten. Het camerabeveiligingssysteem is vervangen.

Programma 1. Veiligheid

Portefeuillehouder	Thema
Burgemeester Van de Ven	Crisisbeheersing en brandweer Openbare orde en veiligheid

Wat hebben we gedaan?

1.1 Crisisbeheersing en brandweer			
Ambities: Versnellen aanrijtijden hulpdiensten op de agenda houden			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Aandacht houden voor het versnellen van de aanrijtijden van onze hulpdiensten.	A.1	We houden dit onderwerp actueel op de bestuurlijke agenda in de Veiligheidsregio. We continueren alternatieven, zoals de first responder en ondersteunen nieuwe initiatieven, zoals dynamisch alarmeren van de brandweer zodat de snelste en/of meest geschikte brandweereenheid wordt ingezet op een incident. Daarnaast stimuleren we maatregelen in het kader van zelfredzaamheid van onze inwoners.
		A.1	<i>Ook in 2023 zijn alternatieven, zoals het dynamisch alarmeren, gecontinueerd en in de praktijk gemonitord. Met België hebben we een voortdurende samenwerking. Om bekendheid te geven aan maatregelen in het kader van zelfredzaamheid van onze inwoners is aangesloten bij de communicatie die de Veiligheidsregio aan gemeenten ter beschikking stelt.</i>
Ambities: Risico op natuurbranden beperken.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
B	Het borgen van een goede samenwerking met omliggende gemeenten en voorlichting geven aan inwoners op het gebied van natuurbranden.	B.1	Op regelmatige basis worden de Risico Index Natuurbranden (RIN) gezamenlijk geactualiseerd. Een RIN geeft inzicht in de kans op het ontstaan van een onbeheersbare brand en op de mogelijke impact van een brand. Daarnaast geven we samen met de Veiligheidsregio voorlichting aan inwoners hoe natuurbranden te voorkomen.
		B.1	<i>Er is een begin gemaakt met het aanpassen van de Risico Index Natuurbranden (RIN) naar een Natuurbrand preventieplan met daarin opgenomen een maatregelenmatrix. Dit is in de praktijk beter hanteerbaar. De brandweer is hierin kartrekker.</i>
1.2 Openbare orde en veiligheid			
Ambities: Dekkend buurtpreventienetwerk.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Een dekkend buurtpreventienetwerk in alle kernen.	A.1	We organiseren bijeenkomsten met voorlichting over buurtpreventie en bij meldingen worden inwoners gestimuleerd zich aan te sluiten bij buurtpreventienetwerken.
		A.1	<i>In 2023 is vooral ingezet op het thema bewustwording en ondermijning. Er is een extra wijkshouw gelopen in Lage Mierde met de Politie, Woningstichting, boa's en gemeente in het kader van het Wijkversterkingsplan Lage Mierde.</i>
Ambities: Goede samenwerking met alle ketenpartners op het gebied van leefbaarheid, toezicht en handhaving en veiligheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
B	De inzet van onze buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) is primair gericht	B.1	We geven informatie over de rol van de buitengewone opsporingsambtenaren (boa's), ze

	op leefbaarheid: een schone en veilige leefomgeving voor onze inwoners.		zijn zichtbaar aanwezig in onze kernen en gaan in gesprek met inwoners en ondernemers.
		B.1	<i>Er is meer bekendheid gegeven aan de rol van de boa's door publicaties op onze website en berichten in D'n Uitkijk. Ook zijn de boa's vaker themagerichte controles gaan uitvoeren, om meldingen slimmer op te pakken en beter in te spelen op de wensen van inwoners.</i>
C	Een goede samenwerking met alle ketenpartners op het gebied van leefbaarheid, toezicht en handhaving en veiligheid, alsmede met zorgpartners, uit het oogpunt van vroeg-signalering en preventie 'voorkomen is beter dan genezen'.	C.1	We zetten bestaande samenwerkingen voort, zoals het Kempen Interventie Team (KIT), Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) en het Zorg- en veiligheidshuis. In 2023 is er extra aandacht voor het lokaal optimaliseren van een goede samenwerkingsstructuur op basis van complementaire rollen, bevoegdheden en bestuurlijke verantwoordelijkheden. We streven daarbij naar een goede afstemming met andere beleidsterreinen, zoals onze zorgpartners, die ook een bijdrage leveren aan het veiligheidsbeleid.
		C.1	<i>In 2023 hebben we met regelmaat overleg gehad met het RIEC en het KIT. In 2023 zijn drie KIT-actiedagen georganiseerd. Het oprichten van het lokaal informatie overleg (LIO) heeft in 2023 nog niet plaatsgevonden.</i>
Ambities: Verhogen weerbaarheid en meldingsbereidheid, ook op het gebied van digitale veiligheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
D	Verhogen van de maatschappelijke en bestuurlijke weerbaarheid.	D.1	We zetten in op het verhogen van de meldingsbereidheid onder inwoners, bijvoorbeeld met Meld Misdaad Anoniem (MMA), om het laagdrempelig melden van veiligheidszaken te stimuleren. De inzet op Ondernijning wordt voortgezet, zowel landelijk, als via het Regionaal Veiligheidsplan (RVP) Oost-Brabant en het Integraal Veiligheidsplan (IVP) de Kempen 2023-2026, alsmede naar aanleiding van de uitkomsten van het wijkversterkingsplan Lage Mierde.
		D.1	<i>Zowel het integraal veiligheidsplan als het uitvoeringsplan zijn in 2023 vastgesteld. Er heeft in Kempenverband een campagne plaatsgevonden omtrent de meldingsbereidheid. Daarnaast is onze gemeente sinds oktober 2023 aangesloten bij Meld Misdaad Anoniem. Met behulp van één van de MMA-meldingen eind 2023 is begin 2024 een pand gesloten in verband met een hennepkwekerij.</i>
E	Bewustwording van onze inwoners op het gebied van digitale veiligheid (cybercrime, cybersecurity) verhogen.	E.1	Digitale Veiligheid is één van de prioriteiten uit het RVP Oost-Brabant en IVP de Kempen 2023-2026. In het uitvoeringsplan wordt hier nader op ingegaan.
		E.1	<i>Het thema Digitale veiligheid is in 2023 nog niet opgepakt.</i>

Majeure thema's

Er zijn geen majeure thema's.

Wat heeft het gekost?

Overzicht per product:

Totaal per product <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 (incl. begrotingswijzigingen)			Rekening 2023			Begroot vs. werkelijk Saldo
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	
1.1 Crisisbeheersing en brandw eer	-878	-1.012	39	-973	-1.012	41	-970	2
1.2 Openbare orde en veiligheid	-436	-447	24	-422	-306	18	-288	134
Totaal	-1.314	-1.458	63	-1.395	-1.318	59	-1.259	136

Programma 1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 136.000. Hieronder volgt een korte toelichting per product op de verschillen in kolom “begroot versus werkelijk” van bovenstaande tabel.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer (€ 2.000 voordeel)

Er zijn geen noemenswaardige verschillen.

1.2 Openbare orde en veiligheid (€ 134.000 voordeel)

Het taakveld openbare orde en veiligheid bestaat uit handhaving, openbare orde en veiligheid en bijzondere wetten.

Als gevolg van het traject “Opnieuw Verbinden” zijn de lasten van de GRSK lager geworden en is de verdeling van die lasten over diverse posten in de begroting gewijzigd ten opzichte van de ramingen. Dat leidt op dit programma tot lagere lasten.

Op Openbare orde en veiligheid is ruim € 33.000 aan onderschrijding ten opzichte van de begroting 2023. Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat een budget voor wijkversterkingsgelden per abuis dubbel was begroot. Dit is in 2023 afgerond. Verder zijn er in 2023 minder incidentele zaken voorgekomen.

Lopende investeringen

Programma 1. Veiligheid heeft geen lopende kredieten.

Programma 2. Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van de Noord Wethouder Rombouts	Inrichting en beheer van openbare ruimte Bereikbaarheidsagenda, GVVP, slimme mobiliteit, openbaar vervoer

Wat hebben we gedaan?

2.1 Verkeer, wegen en water		Ambities: Verbeteren bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid.	
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Zwaar verkeer uit de kernen weren.	A.1	Herinrichting van doorgaande route (Willibrordlaan) in Hulsel voor fietsverkeer. Voor het centrum van Hooge Mierde zal verder gegaan worden met het maken van een voorontwerp.
		A.1	<i>De herinrichting van de Willibrordlaan/Vooreind is uitgesteld tot 2026. Voor het centrum van Hooge Mierde wordt een fietsverbinding en een afwaardering van zwaar verkeer ontworpen in 2024. Voor Lage Mierde is in 2023 gestart met de voorbereiding van bestek en tekeningen, waarbij participatie met bewoners heeft plaatsgevonden. Inmiddels is gestart met de reconstructie.</i>
B	Goede bereikbaarheid van onze gemeente vanaf de snelweg.	B.1	In 2023 start een bestuurlijke lobby met BO MIRT (Bestuurlijke Overleggen Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) en Provincie over een mogelijke aansluiting op de A67. Dit indien mogelijk samen oppakken met gemeente Bladel.
		B.1	<i>In 2023 is de lobby gestart in het poho mobiliteit De Kempen en poho mobiliteit MRE en we zijn in gesprek met de provincie.</i>
C	Veilige fietsverbindingen voor schoolgaande jeugd evenals veilige verbindingen naar bedrijventerreinen en het stedelijk gebied.	C.1	In 2023 onderzoeken we of de aanleg van een directe fietsverbinding tussen de rotonde met de Haas (N269) en de rotonde bij Faes (N284-Kleine Hoeven) nabij de Randweg, een meerwaarde heeft voor onze inwoners, recreanten en voor werknemers op de bedrijventerreinen Kleine Hoeven en Lange Voren.
		C.1	<i>In de 2^e bestuursrapportage 2023 is gerapporteerd dat dit in 2023 nog niet wordt uitgezet.</i>
D	Sleutelstraat-Weijereind veilig inrichten voor het langzaam verkeer.	D.1	In 2023 wordt gestart met de aankoop van gronden voor de aanleg van de veilige fietsverbinding.
		D.1	<i>Op 4 september 2023 heeft er een informatieavond plaatsgevonden. In het najaar zijn de bewoners/perceeleigenaren benaderd of zij grond willen verkopen aan de gemeente. Begin 2024 ronden we de inventarisatie af.</i>
E	Realiseren van verkeersveilige schoolomgevingen.	E.1	In 2023 zal de gemeente de directe omgeving van de Leilinde in Reusel en Clemensschool in Hulsel qua verkeersveiligheid verbeteren.
		E.1	<i>Omdat het bij de gemeente ontbrak aan personele capaciteit op verkeerskundig gebied is het realiseren van een schoolzone rondom de Leilinde niet gelukt. De schoolzone rondom de Clemensschool in Hulsel wordt gerealiseerd in combinatie met het inrichtingsplan Willibrordlaan in 2026.</i>
F	Schoolroutes voorzien van goede openbare verlichting en onderzoeken of er plaatsen zijn waar de openbare verlichting verbetering heeft.	F.1	Deze inventarisatie wordt in 2023 gedaan.
		F.1	<i>De inventarisatie van de straatverlichting langs schoolroutes is uitgevoerd. De benodigde verbeterpunten worden in 2024 waar nodig uitgevoerd. Dit laatste omvat plaatsing van extra masten op sommige delen van fietspaden.</i>

Ambitie: Alternatieve parkeermogelijkheden en meer groen op dorpspleinen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
G	Kwaliteitsimpuls voor de dorpspleinen.	G.1	We onderzoeken in Hulsel de mogelijkheden tot parkeren op andere plaatsen.
		G.1	Een andere inrichting van de Huisacker wordt meegenomen met de herinrichting van het centrum van Hulsel in 2026.
Ambitie: Goed openbaar vervoer voor onze inwoners op de agenda houden en het busverbinding richting Tilburg verbeteren.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
H	Goede bereikbaarheid van onze gemeente met het openbaar vervoer.	H.1	We houden dit onderwerp actueel op de bestuurlijke agenda in de regio.
		H.1	Aan de hand van de aanstaande nieuwe concessie Oost-Brabant die in moet gaan in december 2026 en de toezending van het exploitatieplan 2023 van Arriva neemt de gemeente een standpunt in over de input die we willen leveren over het "strekken" van de buslijn 143 van Arriva. De gemeente zal blijvend aandacht vragen aan de concessiehouder en de provincie om de bereikbaarheid van dorpskernen te garanderen en wijzigingen ordentelijk te communiceren aan onze inwoners. De pilot "Extra verbindingen buslijn 143" is niet gestart per augustus 2023. Door verkeerde informatie (zie ook raadsinformatienota 23.15357) heeft de gemeente ten onrechte geconcludeerd dat de pilot met extra busritten in het weekend en doordeweekse avonden nog in 2023 zou starten. De gemeente heeft haar ongenoegen aan de concessiehouder hierover geuit. Inmiddels is in overleg met Arriva en Provincie de pilot van de extra busritten gestart op 7 januari 2024.

Majeure thema's

Er zijn geen majeure thema's.

Wat heeft het gekost?

Overzicht per product:

Totaal per product <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 (incl. begrotingswijzigingen)			Rekening 2023			Begroot vs werkelijk Saldo
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	
2.1 Verkeer en vervoer	-1.701	-2.596	38	-2.558	-2.398	56	-2.343	216
Totaal	-1.701	-2.596	38	-2.558	-2.398	56	-2.343	216

Programma 2 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 216.000. Hieronder volgt een korte toelichting per product op de verschillen in kolom "begroot versus werkelijk" van bovenstaande tabel.

2.1 Verkeer en vervoer (€ 216.000 voordeel)

Het taakveld verkeer en vervoer bestaat uit vier onderdelen: onderhoud wegen, straten en pleinen, openbare verlichting, diverse verkeerszaken en GVVP.

Onderhoud wegen, straten en pleinen

Op dit onderdeel is een voordeel van € 106.000 behaald. Ondanks dit voordeel is er sprake van een overschrijding op klein onderhoud van wegen van € 243.000. Een voordeel behaald op kapitaallasten van € 81.000. Er is minder geïnvesteerd in de rehabilitatie van wegen dan aanvankelijk is gepland. De overschrijding op het zogenaamde klein onderhoud (van verhardingen) wordt gecompenseerd door lagere lasten op de budgetonderdelen diensten door derden (€ 83.000), overige kosten (€ 32.000) en planstudie en uitvoering N284 (€ 138.000). Dat laatste wordt gecompenseerd via onttrekkingen aan de betreffende bestemmingsreserve (programma 0).

GVVP

Er is een voordeel van € 99.000 op dit product. Dat komt voornamelijk door lagere kapitaallasten (€ 66.000). De werkelijke uitgaven op investeringskredieten blijven achter bij de begroting. Daarnaast zijn de lasten op inhuur van externen ten behoeve van het GVVP lager dan geraamd (€ 40.000).

2.5 Openbaar vervoer (€ 0)

De gereserveerde € 37.500 voor de pilot extra ritten buslijn Tilburg is in 2023 niet besteed, omdat de pilot is uitgesteld naar 2024. In de 2^e bestuursrapportage 2023 is dit budget reeds overgezet naar 2024.

Toelichting lopende kredieten:

Nr.	Jaar krediet	Omschrijving investering	Beschikbaar gesteld	Lasten t/m 31-12-2023	Baten t/m 31-12-2023	Restant bedrag	Afsluiten krediet?
1	2016	Herziening wegenlegger	25.000	24.255	0	745	Nee
2	2017	Vervanging openbare verlichting door LED (masten) 2018	262.683	262.683	0	0	Ja
2	2017	Vervanging openb. verlichting door Led (armaturen) 2018	214.922	214.922	0	0	Ja
3	2019	Vervanging openbare verlichting door LED (armaturen) 2019	63.000	62.500	0	500	Ja
3	2019	Vervanging openbare verlichting door LED (masten) 2019	77.000	77.000	0	0	Ja
4	2020	Vervanging openbare verlichting (armaturen) 2020	63.000	63.000	0	0	Ja
4	2020	Vervanging openbare verlichting (masten) 2020	77.000	31.797	0	45.203	Nee
5	2021	Vervanging openbare verlichting (armaturen) 2021	61.000	3.900	0	57.100	Nee
5	2021	Vervanging openbare verlichting (masten) 2021	93.000	60	0	92.940	Nee
6	2023	Vervanging openbare verlichting (armaturen) 2023	74.900	8.642	0	66.258	Nee
6	2023	Vervanging openbare verlichting (masten) 2023	90.500	62	0	90.438	Nee
7	2019	Rehabilitatiekrediet wegen 2019	950.000	950.000	0	0	Ja
8	2020	Rehabilitatiekrediet wegen 2020	950.000	1.160.329	0	-210.329	Ja
9	2021	Rehabilitatiekrediet wegen 2021	950.000	1.100.141	0	-150.141	Ja
10	2022	Rehabilitatiekrediet wegen 2022	950.000	922.902	0	27.098	Nee
11	2023	Rehabilitatiekrediet wegen 2023	950.000	682.595	0	267.405	Nee
12	2019	GVVP deel 2018 en 2019	771.000	487.435	0	283.565	Nee
13	2020	GVVP deel 2019 en 2020	738.750	59.851	0	678.899	Nee
14	2021	GVVP 2021	507.250	6.179	0	501.071	Nee
15	2022	GVVP 2022	497.250	311.905	0	185.345	Nee
16	2023	GVVP 2023	497.250	340	0	496.910	Nee
17	2019	Reconstructie Turnhoutseweg	1.245.000	1.401.241	160.047	3.806	Ja
18	2021	Nieuwe aansluiting N284 Kleine Hoeven Hallenstraat	500.000	386.955	0	113.045	Nee
19	2023	Fietspad Sleutelstraat-Weijereind	580.000	0	0	580.000	Nee
20	2023	Vervanging wegen dorpskern Lage Mierde	1.000.000	334.451	0	665.549	Nee
21	2023	KTM Randweg A2 incl. mobiliteitshub en F67	301.012	0	0	301.012	Nee
22	2023	Halfverharding rolstoelpad Wielen/Achterste Heikant	17.000	0	0	17.000	Nee

1. Herziening wegenlegger

De wegenlegger is nog niet vastgesteld door de provincie. Wij verwachten dat dit in 2024 zal gebeuren.

2 t/m 6. Vervanging openbare verlichting (masten en armaturen) 2018-2023

Op diverse plekken zijn lichtmasten (zowel de palen als de lampen) vervangen. In het oog springende locaties zijn onder andere de Voort, Marialaan en Groeneweg.

7 t/m 11. Rehabilitatiekredieten wegen 2019-2023

Het rehabilitatiekrediet wegen 2023 is gereserveerd voor de reconstructie van dorpskern Lage Mierde. Het rehabilitatiekrediet wegen 2022 is gereserveerd voor de Marialaan. De rehabilitatiekredieten wegen 2019-2020-2021 kunnen worden afgesloten

12 t/m 16. GVVP (deel 2018 en 2019 & deel 2020, 2021, 2022 en 2023)

In mei 2023 is door de gemeente aan de bewoners van de Willibrordlaan en Vooreind toegezegd om vooruitlopend op de uitvoering van het project Willibrordlaan de leefbaarheid in het centrum te vergroten. Naar aanleiding hiervan is door de gemeente besloten eerder dan 2026 verkeersremmers aan te brengen in het centrum. Deze kosten zijn niet voorzien in ons budget Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan. In het vierde kwartaal van dit jaar zijn verkeersremmers aangebracht. Deze kosten ad € 26.600 dienen bijgeraamd te worden op het GVVP-krediet.

17. Reconstructie Turnhoutseweg / N284

Dit krediet kan worden afgesloten. De reconstructie- en onderhoudstermijnen zijn afgelopen. Enkele woningen dienen nog afgekoppeld te worden, maar dit kan uit de reguliere exploitatiebudgetten worden betaald.

18. Nieuwe aansluiting N284 Kleine Hoeven/Hallenstraat

De nieuwe aansluiting N284 Kleine Hoeven/Hallenstraat is geïntegreerd in het project Reconstructie N284.

19. Fietspad Sleutelstraat-Weijereind

Op 14 november 2023 is door de gemeenteraad een amendement aangenomen dat het budget van € 400.000 euro voor de aankoop van de grond is vervallen. Het krediet voor de aanleg van de fietspaden € 580.000 blijft gereserveerd.

20. Vervanging wegen dorpskern Lage Mierde

Inmiddels is gestart met de reconstructie.

21. Korte termijnmaatregelen (KTM) Randweg A2 inclusief mobiliteitshub en F67

Ten aanzien van de randweg A2 is in 2023 de lobby gestart in het poho mobiliteit De Kempen en poho mobiliteit MRE en we zijn in gesprek met de provincie. Met betrekking tot de snelfietsroute F67 is de bestuurlijke overeenkomst met de gemeente Bladel, Eersel, Veldhoven en Reusel-De Mierden en de provincie Noord-Brabant in 2023 ondertekend. Een eerste schetsontwerp en haalbaarheidsraming zal begin 2024 gemaakt worden. Daarna zal de werkvoorbereiding aanvangen.

22. Halfverharding rolstoelpad Wielen/Achterste Heikant

De raad geeft naar aanleiding van de 2^e bestuursrapportage 2023 krediet toegewezen om het rolstoelvriendelijke pad Achterste Heikant/ De Wielen te voorzien van halfverharding. Zoals in de raadsinformatienota is vermeld, voeren we de werkzaamheden in 2024 uit. Derhalve loopt dit krediet over van 2023 naar 2024.

Programma 3. Economie

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Rombouts	Economische zaken, Kleine Hoeven, Kempisch Bedrijvenpark, weekmarkt, toerisme, belastingen

Wat hebben we gedaan?

3.1 Economische ontwikkeling		
Ambities: Economische groei en werkgelegenheid.		
	Maatschappelijk effect / Resultaat	Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Profiteren van en bijdragen aan economische groei en werkgelegenheid	<p>A.1 Via MRE, Brainport Development, sub-regionaal leveren we onze bijdrage aan de belangrijkste economische thema's zoals de schaa sprong van Brainport, ontwikkeling Brede welvaart, digitalisering MKB, gezonde arbeidsmarkt, onderwijs, energiecongestie en -transitie. We acteren daarbij niet pro-actief, gelet op prioritering en beschikbare ambtelijke capaciteit.</p> <p>A.1 <i>Het Huis van de Brabantse Kempen is opgeheven.</i></p>
Ambities: Samenwerking overheid – onderwijs – bedrijfsleven.		
	Maatschappelijk effect / Resultaat	Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
B	Samenwerking gemeenten, bedrijfsleven en onderwijs behouden	<p>B.1 Het Huis van de Brabantse Kempen wordt naar verwachting per 31 december 2022 geliquideerd en er wordt onderzocht hoe we de bestaande samenwerking opnieuw vorm gaan geven op de twee programmalijnen Verbindend landschap en de Slimme maakregio. In 2023 is er duidelijkheid over de twee programmalijnen en de eventuele samenwerking met andere gemeenten hierin.</p> <p>B.1 <i>De gemeente heeft samen met de andere Kempengemeenten een subsidie gegeven voor het project KempenTech van het KOP.</i></p>
C	Talentontwikkeling van jongeren	<p>C.1 We ondersteunen techniekonderwijs op basisscholen en in het voortgezet onderwijs.</p> <p>C.1 <i>Zie B.1</i></p>
D	Voorkomen van stagnatie van economische ontwikkeling en de energietransitie vanwege netwerkcongestie	<p>D.1 Samen met de netbeheerder en de Kempengemeenten en ondernemers wordt onderzocht of op bedrijventerreinen de energiecongestie opgelost kan worden door betere benutting van het netwerk, opslag van opgewekte energie, congestiemanagement en de inrichting van een (virtual) local energie hub.</p> <p>D.1 <i>Dit wordt in 2024 opgepakt. Reden is dat dit samen wordt opgepakt met het (ontwerp)bestemmingsplan Kleine Hoeven II.</i></p>
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		
Ambitie: Voldoende ruimte voor bedrijven op bedrijventerreinen. Bedrijven huisvesten op de juiste plek in de gemeente of regio.		
	Maatschappelijk effect / Resultaat	Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Transformatie van bedrijventerreinterrein Lange Voren naar woningbouw.	<p>A.1 Onderzoek naar de (on)mogelijkheden voor bedrijventerrein Lange Voren wordt in 2022 opgestart. De resultaten van het onderzoek zijn in 2023 gereed.</p> <p>A.1 <i>Er wordt definitief onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor een transformatie op het bedrijventerrein Lange Voren, bijvoorbeeld in combinatie met bedrijfsvestigingen op Kleine Hoeven II.</i></p>
B	Uitbreiding bedrijventerrein Kleine Hoeven.	B.1 Voor de aanleg van de tweede fase van het bedrijventerrein Kleine Hoeven wordt een bestemmingsplan opgesteld. Duurzaamheid wordt meegenomen in de planvorming. Naar de koppeling met het eventueel aan te leggen zonnepark wordt

			onderzoek gedaan. Het bestemmingsplan Kleine Hoeven II wordt medio 2023 aan de raad aangeboden.
		B.1	<i>Er wordt integraal gekeken wat te doen met energie/energiecongestie (zie ook D1). De koppeling met een aan te leggen zonnepark wordt hierin meegenomen. Tegelijkertijd moet er ook rekening gehouden worden met de Kamerbrief van 26 oktober 2023 "Aangescherpte voorkeursvolgorde zon". Bestemmingsplan Kleine Hoeven II is inmiddels in 2024 aan de raad aangeboden.</i>
C	Ontwikkeling nieuw aanbod bedrijfskavels in de Kempen	C.1	In 2022 wordt gestart met een locatieonderzoek voor nieuw aanbod van bedrijfskavels in de Kempen voor grote en kleine kavels. Daarna volgt besluitvorming over realisatie en samenwerking. De resultaten van het onderzoek zijn in 2023 gereed en de raad wordt hierover geïnformeerd.
		C.1	<i>Het locatieonderzoek is gezamenlijk aanbesteed en gestart en loopt door in 2023. De provincie is in samenwerking met de gemeenten een prognoseonderzoek gestart naar bedrijventerreinen. Het programmeren van werklocaties is een doorlopend proces.</i>
D	De Kempen zet in op het accommoderen van de groei van de werkgelegenheid door autonome groei van de Kempische bedrijven en de doorontwikkeling van de slimme maakindustrie; zowel door revitalisering van bestaande terreinen als uitbreidingsmogelijkheden met nieuwe locaties.	D.1	In de Ontwikkelstrategie van de Kempen wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld voor Wonen, werken en mobiliteit. De programmatische aanpak van het thema werken gaat in op: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitbreidingsmogelijkheid voor Kempische bedrijven; ▪ Versterking van de maakindustrie in De Kempen; ▪ Herstructurering bestaande bedrijventerreinen; ▪ Kwaliteitsimpuls bestaande bedrijventerreinen.
		D.1	<i>Het thema werken is een onderdeel van de uit te werken scenario's van de Kempische ontwikkelstrategie. Dit loopt nog.</i>
E	Tweede ontsluiting voor bedrijventerrein Kleine Hoeven	E.1	Samen met gemeente Bladel realiseren we een tweede ontsluiting op de Provincialeweg voor bedrijventerrein Kleine Hoeven en De Sleutel (Bladel). In 2023 wordt hiervoor het bestemmingsplan opgesteld.
		E.1	<i>In 2024 wordt in samenwerking met gemeente Bladel het omgevingsplan opgesteld.</i>
F	Betrokkenheid van ondernemers bij bedrijventerreinenbeheer	F.1	Voor bedrijventerrein Kleine Hoeven loopt het initiatief om bedrijventerreinenbeheer op te starten, waarbij ondernemers onder ander bijdragen aan een plus op het groenbeheer.
		F.1	<i>In 2024 wordt parkmanagement opgestart, door en voor ondernemers.</i>
3.3 Bedrijfsloket- en regelingen			
Ambitie: In contact staan met onze ondernemers door middel van informatievoorziening, onze accountmanagers en overleg met ondernemersverenigingen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Bereikbare weekmarkt in centrum Reusel.	A.1	In het Centrumplan is een ruim marktplein opgenomen ten behoeve van de weekmarkt. De realisatie van dit plein is afhankelijk van de uitspraak van de Raad van State inzake het bestemmingsplan Stedelijk gebied, centrum Reusel. Bij de aanleg en tijdens de herinrichting van het centrum wordt rekening gehouden met alternatieven voor de weekmarkt en bereikbaarheid.
		A.1	<i>Het bestemmingsplan is na een uitspraak door de Raad van State onherroepelijk geworden. De herinrichting start medio 2024.</i>
B	Stimuleren van ondernemerschap in onze gemeente.	B.1	In 2023 organiseren we een informatiebijeenkomst voor ZZP-ers en andere ondernemers in onze gemeente. Onze accountmanagers hebben

			regelmatig contact met bedrijven en bedrijventerreinenverenigingen over hun plannen.
		B.1	<i>In november heeft een succesvolle netwerk- en informatiebijeenkomst plaatsgevonden voor ZZP'ers. Visit Reusel-De Mierden heeft regelmatig contact met de recreatieve ondernemers in de gemeente. Daarnaast hebben er twee netwerkbijeenkomsten voor recreatieve ondernemers plaatsgevonden in 2023.</i>
3.4 Economische promotie			
Ambitie: Aantrekkelijk centrumgebied Reusel			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Bruisend boodschappencentrum Reusel.	A.1	Een bruisend en aantrekkelijk boodschappencentrum conform de centrumvisie en het bestemmingsplan stedelijk gebied, centrum Reusel. Start is afhankelijk van de uitspraak van de Raad van State inzake het bestemmingsplan stedelijk gebied, centrum Reusel. Maatwerk wordt gehanteerd voor herbesteding van vrijkomende winkelpanden buiten het centrum.
		A.1	<i>In augustus is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden na uitspraak van de Raad van State. En er is een passende invulling gevonden door AH/Jan Linders in hun oude pand. Technische voorbereiding van het Centrumplan is verder opgepakt om uitvoering van het Kerkplein in 2024 te realiseren.</i>
Ambitie: Aantrekkelijke gemeente zijn voor recreatie en toerisme.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
B	Recreatief aantrekkelijke gemeente zijn. Bevorderen van toerisme en recreatie.	B.1	Visit Bladel-Reusel De-Mierden stelt in samenwerking met de gemeente Bladel en gemeente Reusel De-Mierden een plan op. Het plan voor de uitvoering van de deelprojecten is eind 2022, begin 2023 gereed. De deelprojecten worden in de periode 2023-2026 uitgevoerd.
		B.1	<i>Visit Bladel-Reusel De Mierden heeft in 2023 een aantal projecten opgepakt. Daarnaast is een Kempencoördinator gestart die de samenwerking tussen de Visit-kantoren bevordert, Kempenbrede projecten coördineert en Visit de Kempen gaat oprichten.</i>
			<i>Overige noemenswaardige inspanningen in 2023: Zie RIN 'Voortgang tweede Uitvoeringsprogramma Vrijtijdseconomie' (november 2023)</i>

Majeure thema's

Zwartven

Het concept bestemmingsplan is eind 2023 ter inzage gelegd. Er vindt nauw overleg met de initiatiefnemer plaats over de inrichting van het openbaar gebied, de invulling van de bijzondere woonvormen, de handhaving van illegale bewoning van de camping en over de te sluiten anterieure overeenkomst. De huisvesting van de arbeidsmigranten stopt per 1 juli 2024. Na de zomer 2024 ligt naar verwachting het bestemmingsplan voor aan de raad.

Hertenwei

Topparken heeft het voormalige vakantiepark De Hertenwei gekocht en is voortvarend aan de slag gegaan. Er is veel mogelijk binnen het bestemmingsplan. Topparken wordt echter gemotiveerd om een visie uit te werken voor het gehele park. Het park zal in de toekomst verder gaan onder de naam Resort de Brabantse Kempen. In mei 2024 is de opening van het park voorzien. Er zal daarbij eerst een focus liggen op de herontwikkeling van het noordelijke deel van het park en de centrumvoorzieningen. Op een later moment zal het zuidelijke deel verder worden ontwikkeld.

Wat heeft het gekost?

Overzicht per product:

Totaal per product <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 (incl. begrotingswijzigingen)			Rekening 2023			Begroot vs werkelijk Saldo
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	
3.1 Economische ontwikkeling	-116	-154	0	-154	-108	0	-108	45
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	52	-2.998	4.960	1.962	-424	4.861	4.437	2.475
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	2	-18	38	20	-27	32	5	-14
3.4 Economische promotie	26	-242	382	140	-118	351	233	93
Totaal	-36	-3.411	5.380	1.969	-677	5.244	4.567	2.599

Programma 3 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 2.599.000. Hieronder volgt een korte toelichting per product op de verschillen in kolom "begroot versus werkelijk" van bovenstaande tabel.

3.1 Economische ontwikkeling (€ 45.000 voordeel)

Het verschil komt vooral doordat de Stichting Huis van de Brabantse Kempen is opgeheven en de Stichting het resterende vermogen heeft terugbetaald aan de vier deelnemende Kempengemeenten. De gemeente Reusel-De Mierden heeft ruim € 22.000 terug ontvangen. Tevens is er nog een restantbudget van € 17.000 ten behoeve van locatieonderzoek en voorbereiding nieuw aanbod bedrijfskavels in de Kempen. Voor € 8.000 van dit restantbudget is gevraagd om dit over te hevelen naar 2024. Verder zijn er op dit product nog enkele kleine verschillen.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 2.475.000 voordeel)

Het grote voordeel op dit taakveld komt door de boeking van een te ontvangen winstuitkering van het Kempisch Bedrijvenpark van € 2,5 miljoen.

De grondexploitatie Kleine Hoeven wordt nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

3.3 Bedrijfsloket en -regelingen (€ 14.000 nadeel)

Op dit product worden zowel de opbrengsten en kosten van de weekmarkt geraamd. Het negatieve verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere energiekosten (€ 7.000) en er is ruim € 6.000 minder ontvangen aan staangelden.

3.4 Economische promotie (€ 93.000 voordeel)

Het taakveld Economische promotie bestaat uit de onderdelen vrijetijdseconomie, forensenbelasting en toeristenbelasting.

Op het onderdeel vrijetijdseconomie is een voordeel behaald van € 125.000. Hierbij zijn overhevelingen aangevraagd voor Kempenbreed Uitvoeringsprogramma VTE 1 en VTE 2 (€ 54.000) en voor de innovatieve fietsroute (€ 50.000).

Bij het Kempenbrede Uitvoeringsprogramma VTE 1 heeft de focus in 2023 vooral gelegen op het zo effectief mogelijk inrichten van de organisatie en wordt de komende tijd vooral ingezet op meer concrete en voor de bezoeker zichtbare projecten. Het tweede Kempenbrede Uitvoeringsprogramma Vrijetijdseconomie heeft een doorlooptijd van vier jaar. De verwachting is dat de budgetten die per gemeente gereserveerd zijn voor het UVP VTE zoals gepland eind 2026 volledig gebruikt zullen zijn.

Op de post toeristenbelasting is een nadeel ontstaan van € 49.000. Dit komt omdat bij de 2^e bestuursrapportage 2023 een te hoog bedrag is bijgeraamd. De verwachting was dat we in 2023 meer toeristenbelasting zouden ontvangen.

Op het onderdeel forensenbelasting is € 17.000 meer ontvangen. De werkelijke opbrengst over 2022 is hoger uitgevallen dan het daarvoor in 2022 als "nog te ontvangen" opgenomen bedrag. Op basis daarvan is ook de post "nog te ontvangen" over 2023 hoger opgenomen dan de raming.

Toelichting lopende investeringen

Er zijn geen lopende investeringen binnen programma 3.

Programma 4. Onderwijs

Portefeuillehouder	Thema
Maarten Maas	Onderwijs (inhoudelijk), leerplicht
Peter van de Noort	Onderwijshuisvesting
Frank Rombouts	Leerlingenvervoer

Wat hebben we gedaan?

4.2 Onderwijshuisvesting			
Ambitie: De huisvesting van onze scholen is veilig en toekomstbestendig.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Een basisschool in elke kern die past bij het leerlingenaantal van nu en de toekomst.	A.1	We stellen een integraal onderwijshuisvestingsplan op.
		A.1	<i>Voor de zomer 2024 hebben we samen met de schoolbesturen KempenKind en RBOB De Kempen het IHP-traject (Integraal Huisvestingsplan onderwijs) opgestart. Het traject loopt door in 2024.</i>
		A.2	Samen met de Onderwijsstichting wordt er gewerkt aan verbetering van de Clemensschool. Daarbij worden ook ontwikkelingen in relatie tot een ontmoetingsplek meegenomen. Er volgt een raadsvoorstel voor het toekomstbestendig maken van de Clemensschool.
		A.2	<i>In december 2023 is gestart met het levensduur verlengend onderhoud van Clemensschool. Naast de dakreparatie wordt de gevelbekleding geschilderd, voegen hersteld, de bouwkundige scheiding tussen de school en 't Drieske versterkt (in verband met brandveiligheid en rookoverlast) en ventilatie van het gebouw verbeterd. Het dak is in de Kerstvakantie 2023 gerepareerd en de bouwkundige werkzaamheden worden in het voorjaar 2024 uitgevoerd (i.v.m. weersomstandigheden).</i>
		A.3	We behandelen aanvragen voor voorzieningen op basis van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs en houden deze actueel.
A.3	<i>Basisschool De Akkervinde is uitgebreid met een extra lokaal in de bestaande speelzaal. Op deze manier is een acuut ruimtegebrek opgelost. De structurele oplossing wordt meegenomen in het IHP, dat naar verwachting eind 2024 wordt opgeleverd.</i>		
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken			
Ambitie: Aanpak laaggeletterdheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Verbeteren van de basisvaardigheden van inwoners met betrekking tot de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden.	A.1	We zorgen dat er aanbod is waar inwoners hun basisvaardigheden op het gebied van de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden kunnen verbeteren en zorgen voor een goede verwijzing naar dit aanbod.
		A.1	<i>Het aanbod voor het versterken van basisvaardigheden (rekenen, taal, digitale vaardigheden) staat, belangrijkste focuspunt is zorgen voor doorverwijzing van de doelgroep naar dit aanbod. Hiervoor hebben we in 2023 de volgende acties uitgevoerd:</i> <ul style="list-style-type: none"> <i>We hebben inspiratiebijeenkomsten georganiseerd voor professionals uit het sociaal domein om hen bewust te maken van problematieken rondom laaggeletterdheid in onze gemeente.</i>

			<ul style="list-style-type: none"> In september is er in samenwerking met Bibliotheek de Kempen, CordaadWelzijn en de sociaal raadslieden gestart met een informatieplein waar inwoners met diverse vragen terecht kunnen. Dat kunnen taalvragen zijn, hulp bij invullen van (aanvraag)formulieren en digitale overheidszaken. Er is een workshop georganiseerd voor professionals om laaggeletterdheid te herkennen, bespreekbaar te maken en de persoon in kwestie te kunnen doorverwijzen naar relevant aanbod.
Ambitie: Gelijke kansen in het onderwijs voor alle kinderen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Onderwijs- en ontwikkelachterstanden en vertragingen als gevolg van corona worden aangepakt.	A.1	Samen met de scholen en voorschoolse voorzieningen geven we in de jaren 2021 – 2025 uitvoering aan het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) om de onderwijsachterstanden/vertragingen als gevolg van corona aan te pakken. Iedere partner kan een plan indienen om aanspraak te maken op de gemeentelijke NPO-gelden. We toetsen deze plannen aan de landelijke kaders. Op deze manier kunnen we inspelen op de behoefte die er per school is.
		A.1	<i>Alle scholen hebben een plan ingediend om onderwijsachterstanden als gevolg van corona aan te pakken. Deze zijn getoetst aan de landelijke kaders, en daarna is geld uitgekeerd om deze plannen te realiseren. Scholen hebben tot 2025 de gelegenheid om hun plannen tot uitvoering te brengen.</i>
B	Verkleinen van het risico op onderwijsachterstanden door het bereik van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) te vergroten	B.1	We (de VVE-partners en gemeente) zetten passende acties in op basis van de resultaten en aanbevelingen uit de VVE-monitor. De huidige onderwijsachterstandsmiddelen (periode 2019 – 2022) worden voortgezet in de periode 2023 – 2026, waardoor we onze inspanningen hiervoor ook in de komende jaren kunnen voortzetten.
		B.1	<i>Het aantal indicatiekinderen dat in 2023 deelnam aan een programma voorschoolse educatie is toegenomen. We hebben de doelgroepdefinitie, op basis waarvan indicaties worden afgegeven door de jeugdverpleegkundige, geëvalueerd. We hebben geconcludeerd dat we in de nieuwe doelgroepdefinitie meer rekening moeten houden met gezins/ouderfactoren die van invloed kunnen zijn op de ontwikkeling(skansen) van kinderen (o.a. armoede/schuldenproblematiek, psychische klachten en laaggeletterdheid). We hebben de samenwerking tussen kleuterleerkrachten en pedagogisch medewerkers versterkt door het organiseren van een gezamenlijke bijeenkomst waarbij kennisdeling en uitwisseling centraal stond.</i>
C.	Een goede afstemming en samenwerking tussen de gemeente, het onderwijs en eventueel andere ketenpartners.	C.1	In het schooljaar 2022-2023 wordt een nieuw uitvoeringsprogramma onderwijs opgesteld, waarin onder andere de aanpak van onderwijsachterstanden en de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp een plek krijgen.
		C.1	<i>Het uitvoeringsprogramma is opgesteld. Het jaarlijks overleg over de Lokaal Educatieve Agenda is opnieuw opgestart met schoolbesturen, directeuren kinderopvang en gemeente. Er zijn 3 inspiratiesessies georganiseerd voor medewerkers uit het onderwijs en jeugd(gezondheids)zorg, rondom thema's zoals</i>

inclusief onderwijs, samenwerken in crisissituaties en anderstaligen.

Majeure thema's Clemensschool Hulsel

Eind 2023 is het levensduur verlengend onderhoud van het schoolgebouw gestart. In de kerstvakantie is het dak gerepareerd. De overige bouwkundige werkzaamheden staan gepland voor het voorjaar 2024 in verband met de weersomstandigheden.

In november 2023 heeft het college het perceel Willibrordlaan 13 in Hulsel aangekocht. Er is nog geen bestemming voor dit perceel gevonden, maar een optie is de nieuwbouw van Clemensschool. De locatie Willibrordlaan 13 wordt betrokken bij het locatieonderzoek, dat in het voorjaar 2024 start.

Wat heeft het gekost?

Overzicht per product:

Totaal per product <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 (incl. begrotingswijzigingen)			Rekening 2023			Begroot vs. werkelijk Saldo
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	
4.1 Openbaar basisonderwijs	-116	-113	0	-113	-135	0	-135	-22
4.2 Onderwijshuisvesting	-276	-338	34	-304	-299	23	-276	28
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-393	-471	87	-384	-391	179	-212	172
Totaal	-785	-922	120	-802	-825	201	-624	178

Programma 4 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 178.000. Hieronder volgt een korte toelichting per product op de verschillen in kolom "begroot versus werkelijk" van bovenstaande tabel.

4.1 Openbaar basisonderwijs (€ 22.000 nadeel)

De kosten en het aantal ritten voor het gymvervoer zijn de afgelopen jaren gestegen. Doordat in de coronaperiode minder vervoer heeft plaatsgevonden zijn we die jaren binnen de begroting gebleven. Het budget is in 2023 met € 15.000 bijgesteld. Uiteindelijk is het budget, na deze bijstelling, in 2023 overschreden met bijna € 15.000. Met name doordat hogere brandstofprijzen en loonkosten worden doorberekend in de prijzen, vallen deze kosten hoger uit.

4.2 Onderwijshuisvesting (€ 28.000 voordeel)

Het verschil op de huisvesting van het basisonderwijs (zowel openbaar als bijzonder) is ontstaan door een voordeel op de kapitaallasten van € 40.000, voornamelijk omdat de investering in levensduurverlengend onderhoud aan de Clemensschool in 2023 niet was afgerond. Er is € 10.000 minder aan huur ontvangen doordat het medegebruik voor kinderopvang op een school is geëindigd.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (€ 172.000 voordeel)

Projecten basisonderwijs (€ 51.000 voordeel)

Het restantbedrag op projecten basisonderwijs (€ 51.000) is ontstaan doordat binnen de Brede Spuk-uitkering € 65.000 is ontvangen voor de regeling combinatie functies. De daar tegenover staande kosten waren al geraamd en die werden voorheen gedekt via een uitkering binnen de algemene uitkering. Van de ontvangen Brede Spuk uitkering is € 14.000 als vooruitontvangen geboekt ten behoeve van projecten die later zijn/worden opgepakt.

Voor- en vroegschoolse educatie (€ 147.000 voordeel)

De specifieke uitkering vanuit het Rijk voor onderwijsachterstandenbeleid (OAB) is jaarlijks groter dan de werkelijke kosten van voor- en vroegschoolse educatie. Ten opzichte van andere jaren is in 2023 wel een groter deel van de kosten besteed, maar vanwege het eerdere doorschuiven van budgetten is er nog restant.

Uitvoering leerplichtwet (€ 20.000 nadeel)

Wegens een herverdeling van regionale middelen, op basis van werkdruk/leerlingaantal ontvangen we vanuit gemeente Eindhoven vanaf 2023 een aanzienlijk kleinere vergoeding voor taakuitvoering leerplicht. De herverdeling van de middelen wordt bepaald op basis van absolute aantallen leerplichtigen per gemeente, waardoor voor ons de tegemoetkoming ten opzichte van voorgaande jaren is verlaagd (€ 8.000). Voor de centrale leerlingadministratie is € 5.000 meer uitgegeven dan was geraamd.

Lopende investeringen

Nr.	Jaar krediet	Omschrijving investering	Beschikbaar gesteld	Lasten t/m 31-12-2023	Baten t/m 31-12-2023	Restant bedrag	Afsluiten krediet?
1	2023	Levensduurverlengend onderhoud Clemensschool	210.000	210.000	0	0	Ja
2	2023	Extra lokaal Akkerwinde	40.000	40.000	0	0	Nee

1. Levensduur verlengend onderhoud Clemensschool

Voor het levensduur verlengend onderhoud is € 210.000 begroot. Het bedrag is overgemaakt aan het schoolbestuur, die het onderhoud zal laten uitvoeren. De dakreparatie is in 2023 uitgevoerd. De overige bouwwerkzaamheden staan gepland voor het voorjaar 2024 (in verband met de weersomstandigheden).

2. Extra lokaal De Akkerwinde

Er is een extra klaslokaal gerealiseerd in de speelzaal van de school. Finale afrekening vindt in 2024 plaats. De verwachting is dat in de 1^e Berap 2024 extra krediet zal worden gevraagd.

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Sport, kunst en cultuur, bibliotheek, muziekonderwijs
Wethouder Van de Noort	Monumentenbeleid, groen
Wethouder Rombouts	Recreatie

Wat hebben we gedaan?

5.1 Sportbeleid en activering			
Ambitie: Zoveel mogelijk inwoners doen aan enige vorm van sport en/of bewegen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Sporten en bewegen stimuleren, ook in de openbare ruimte. Daarbij behorende initiatieven op het gebied van sport en bewegen ondersteunen.	A.1	Bij reconstructies en inrichting van openbare ruimte wordt in overleg met omwonenden bepaald op welke manier we de ruimte beweegvriendelijker maken.
		A.1	<i>In 2023 zijn er geen specifieke initiatieven uitgevoerd op het gebied van sport en bewegen in de openbare ruimte.</i>
		A.2	We geven uitvoering aan het Kempisch Sport- en Bewegakkoord.
		A.2	<i>Namens de Kempengemeenten voert stichting Kempen in Beweging het sport- en beweegakkoord uit. In 2023 heeft het eerste nationale Sportakkoord een vervolg gekregen in de vorm van Sportakkoord 2.0. De stichting organiseert informatieavonden en neemt aanvragen van verenigingen in behandeling.</i>
		A.3	We ondersteunen Uniek Sporten Brabant.
		A.3	<i>Ook in 2023 is de Uniek Sporten coach 4 uur per week voor onze gemeente actief geweest met het invullen van hulpvragen door vraag en aanbod bij elkaar te brengen.</i>
		A.4	We blijven investeren in Click sport en buurtsportcoach projecten.
A.4	<i>In 2023 zijn in diverse projecten in totaal 0,7 fte buurtsportcoaches actief geweest voor inwoners van alle leeftijden, met en zonder beperking. Voor Click sport is in 2023 0,2 fte ingezet voor buitenschoolse activiteiten als onderdeel van de combinatiefunctionaris.</i>		
5.2 Sportaccommodaties			
Ambitie: Voldoende variatie aan mogelijkheden tot sportbeoefening bieden middels adequate basisvoorzieningen van sportaccommodaties.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Naar vermogen en capaciteit initiatieven van sportverenigingen oppakken waarbij een ondernemende houding van de vereniging verwacht wordt.	A.1	We scheppen aan de voorkant duidelijke verwachtingen over wie welke rol heeft en over het proces. We gaan in ieder geval voortvarend actie ondernemen op een aantal concrete verzoeken die ingediend zijn (waaronder padelbanen, kunstgras korfbal Hooge Mierde e.d.).
		A.1	<i>De padelbanen voor LTC de Kemphanen en het kunstgrasveld voor R.K.V.V. Reusel Sport zijn gerealiseerd. Veld 7 op sportpark Den Hoek is geschikt gemaakt voor het spelen van wedstrijden door V.V. De Zuiderburen. De realisatie van 2 kleedkamers voor V.V. De Zuiderburen is uitgesteld om dit te combineren met het gewenste clubgebouw. DDW heeft in 2023 afgezien van de aanleg van kunstgrasvelden in verband met de bijbehorende (kapitaal)lasten.</i>
	Toekomstbestendige sportaccommodaties in onze gemeente.	B.1	We actualiseren het sportaccommodatieplan.
		B.1	<i>Het sportaccommodatieplan is niet geactualiseerd in 2023 als gevolg van de vele lopende dossiers op het</i>

			<i>gebied van sport, sportverenigingen en sportaccommodaties. Daarnaast hebben we de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek afgewacht. Op basis daarvan wordt in het 1^e halfjaar van 2024 het integraal accommodatiebeleid opgesteld. In het 2^e halfjaar van 2024 volgt dan als deelplan het sportaccommodatieplan.</i>
		B.2	We evalueren en monitoren jaarlijks het beheer en onderhoud van de sportparken.
		B.2	<i>Met regelmaat voeren we overleg met de sportparkbeheerder over het onderhoud aan de sportparken. Ook met de buitensportverenigingen bespreken we het onderhoud. Alle betrokken partijen zijn overwegend positief over het uitgevoerde onderhoud.</i>
		B.3	We maken een plan voor het toekomstbestendig maken van sporthal D'n Houtert in Lage Mierde
		B.3	<i>Het plan voor het toekomstbestendig maken van sporthal D'n Houtert maakt onderdeel uit van het sportaccommodatieplan. In 2023 is groot onderhoud uitgevoerd aan de sportvloer en de dakbedekking van D'n Houtert. Verouderde lichtarmaturen zijn vervangen en er is schilderwerk uitgevoerd.</i>
			<i>Overige noemenswaardige inspanningen in 2023: We hebben in 2023 de SPUK NEAS regeling aangeboden aan de sportverenigingen binnen de gemeente. In totaal 7 verenigingen hebben gebruik gemaakt van deze Specifieke Uitkering Noodfonds Energie Amateur Sportverenigingen. Zij hebben een tegemoetkoming in de energielasten ontvangen van 78% van de kosten die zij in 2019 maakten voor energie.</i>

5.3 Cultuurpresentatie, -productie, en -participatie

Ambitie:

Een toegankelijk aanbod van kunst en cultuur in onderwijs en vrije tijd.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Alle kinderen in Reusel-De Mierden krijgen de kans om kennis te maken met verschillende culturele en muzikale uitingsvormen.	A.1	Samen met scholen en cultuurcoaches maken we afspraken over het cultuuraanbod in scholen (o.a. Kunstmenu).
		A.1	<i>Ook in schooljaar 2023/2024 is door de cultuurcoaches het kunstmenu aangeboden op alle basisscholen in Reusel-De Mierden. Dit schooljaar is het thema beeldende kunst en worden er diverse musea bezocht.</i>
		A.2	In het kernteam cultuureducatie waar scholen (primair onderwijs en voortgezet onderwijs), cultuurcoaches, culturele organisaties en gemeenten vertegenwoordigd zijn, maken we samen keuzes over de cultuurinzet.
		A.2	<i>In 2023 is er gestart met een plan voor naschools cultuuraanbod voor leerlingen van de basisscholen. Hiervoor is een samenwerking gestart met het Pius X- college en het Rythoviuscollege. Hier vindt het cultuuraanbod plaats. Doordat leerlingen van groep 7 en 8 op deze manier een aantal keer op het Pius X-college of het Rythoviuscollege zullen zijn en kennis maken met de lokalen, de leraren, de kantine etc., maakt dit later voor de leerlingen ook de overgang makkelijker van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs.</i>
		A.3	We stimuleren muziekonderwijs op de basisscholen door uitvoering te geven aan het project "meer muziek in de klas".
		A.3	<i>Vanaf september 2023 is het project "Meer Muziek in de Klas" van start gegaan op alle basisscholen in Reusel-De Mierden. Alle partijen zijn erg enthousiast.</i>

		A.4	We gaan in overleg met de buitenschoolse opvang over behoeften en mogelijkheden om muzikale vorming te stimuleren.
		A.4	<i>In verband met prioritering op naschools cultuuraanbod en door wisseling van de beleidsmedewerker is hier in 2023 geen overleg over geweest.</i>
		A.5	Met lokale (muziek-)verenigingen zorgen we voor aanbod na school (zoals samenspel).
		A.5	<i>Stichting Mooj maakt samen met diverse muziekverenigingen het project "Meer Muziek in de Klas" mogelijk. Na schooljaar 23/24 wordt verwacht dat er weer meer kinderen na school interesse hebben in een samenspel.</i>
5.5 Cultureel erfgoed			
Ambitie: Behoud van cultuurhistorische dorpsfeesten en cultureel erfgoed.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Meer bewustzijn creëren voor ons erfgoed en het behoud daarvan.	A.1	We organiseren in samenwerking met de Kempengemeenten een open dag voor cultuurhistorisch waardevol erfgoed in de Kempen.
		A.1	<i>Deelname aan open (kerk)torendag Kempen en Peelland op 7 mei 2023 met de kerk in Lage Mierde.</i>
B	Behoud en leefbaar houden van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen	B.1	We wijzen cultuurhistorische waardevolle ensembles aan. We faciliteren en stimuleren het splitsen van cultuurhistorisch waardevolle boerderijen en geven cultuurhistorisch waardevolle gebouwen een herbestemming.
		B.1	<i>Er zijn cultuurhistorisch waardevolle boerderijen gesplitst. Het erfgoedbeleid is geïmplementeerd het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied.</i>
		B.2	Erfgoedkaarten worden jaarlijks geactualiseerd. We implementeren erfgoedbeleid in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied.
		B.2	<i>Loopt en is een doorlopend proces. Er is een nieuw contract afgesloten voor het actualiseren van kaarten voor de komende 5 jaar.</i>
5.6 Media			
Ambitie: Lokaal toereikend media-aanbod.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Lokaal toereikend media-aanbod waardoor alle inwoners, ook in de toekomst, bereikt worden.	A.1	We subsidiëren Streekomroep de Kempen.
		A.1	<i>Ook in 2023 heeft de Streekomroep de jaarlijkse subsidie ontvangen.</i>
		A.2	We hebben jaarlijks overleg over regionale en landelijke ontwikkelingen en hun inzet daarbij in de Kempen.
		A.2	<i>We hebben diverse gesprekken gehad, met name inzake de stelselwijziging die er in 2026 aan gaat komen (subsidie voortaan via het rijk). Daarnaast gaat Streekomroep de Kempen samen met 4 andere omroepen één streekomroep vormen genaamd 1Kempen. Professionalisering is nodig, maar moet betaalbaar blijven. Door samen te werken kan dat.</i>
		A.3	We vragen aandacht bij Streekomroep de Kempen voor bereik van alle leeftijden (0-100) door o.a. actiever gebruik te maken van social media.
		A.3	<i>Hierover zijn in 2023 geen concrete gesprekken gevoerd. Dit zal in 2024 besproken worden.</i>

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie			
Ambitie: Behoud en uitbreiding van een groene leefomgeving voor onze inwoners.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Bij uitvoering Groenbeleidsplan aandacht voor kwaliteitsimpuls zichtlocaties.	A.1	Het plein in Hulsel en de taludtuin van het gemeentehuis Reusel worden heringericht. Daarnaast wordt middels Samen Doen bekeken in hoeverre de groeninrichting van het Deken van der Weepark en de groenzone Voldersakker kunnen worden verbeterd.
		A.1	<i>Herinrichting van het plein in Hulsel is vanwege de integrale aanpak en herziene prioritering vanuit andere onderhoudsdiscipline(s) in zijn geheel doorgeschoven naar 2026. Tevens hebben we vanwege een herziene prioritering / het tijdelijk ontbreken van interne capaciteit en/of middelen enkele groenambities van 2023 moeten doorschuiven. Bovenvermelde Samen Doen projecten zijn hierdoor bijvoorbeeld geheel/gedeeltelijk stil komen te staan en de uitvoering van de herinrichting van de taludtuin bij het gemeentehuis is doorgeschoven naar 2024. Het ontwerp van de taludtuin is wel afgerond. Hierover volgt in het eerste kwartaal van 2024 een raadsinformatienota. Wanneer de Kerkstraat in Reusel vanuit riolering wordt gereconstrueerd, wordt ernaar gestreefd hierbij het Deken van der Weepark integraal op te pakken.</i>
B	In samenspraak met dorpsraden de dorpspleinen multifunctioneel en groen inrichten.	B.1	Waar mogelijk vergroening in samenspraak integraal oppakken met grootschalige reconstructiewerkzaamheden (zie ook programma 2). In 2023 wordt in Hulsel de Willibrordlaan onder handen genomen. We zullen bezien in hoeverre het plein daarbij meegenomen kan worden of dat geheel of deels rekening moeten worden gehouden met de ontwikkelingen inzake de Clemensschool.
		B.1	<i>Vanwege de urgente gevaarzetting van het rioolstelsel in het centrum in Lage Mierde en de technisch hogere urgentie voor de bestrating in Hooge Mierde is besloten de Willibrordlaan / Vooreind in 2026 op de schop te nemen.</i>
C	Fraaie entrees van natuurgebieden.	C.1	We implementeren aangepast bermbeheer volgens het groenbeleid en faciliteren middels o.a. deelname aan Stila-regeling (Stimuleringsregeling Landschap).
		C.1	<i>Gefaseerd maaibeheer bermen is geïmplementeerd, hetgeen de ecologische diversiteit en het natuurlijk evenwicht verbetert. De Stila regeling loopt ook.</i>
Ambitie: Goed onderhouden voorzieningen die uitnodigen tot spelen en bewegen in elke kern.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
D	Centrale speelvoorzieningen in de kernen waarin we alle leeftijdsgroepen stimuleren om buiten te spelen.	D.1	Het actualiseren van het speelvoorzieningenbeleid.
		D.1	<i>In 2023 zijn we gestart met de actualisatie van het speelvoorzieningenbeleid. In februari 2024 wordt dit afgerond.</i>
		D.2	Locaties waar slechts 1 speeltoestel aanwezig is na afschrijving niet te vervangen, maar het budget hiervoor te investeren in speelvoorzieningen op een centrale locatie. In 2023 wordt in beeld gebracht om welke locaties het gaat.
		D.2	<i>In 2023 hebben we in beeld gebracht welke locaties het betreft. In de gemeente zijn twee locaties waar één speeltoestel aanwezig is.</i>

Ambitie: Verbeteren en uitbreiden van recreatieve routes (wandroutes, fietsroutes en mindervalide routes).			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
E	Meerdere fietskronkels aan te leggen in de gemeente.	E.1	We streven ernaar om in 2024 en in 2025 een fietskronkel aan te leggen, waarbij we de nieuw aan te leggen kronkels proberen te combineren met nieuw aan te leggen fietspaden (werk-met-werk maken). De aanleg van één fietskronkel is voorzien in het uitvoeringsprogramma Kempensie VTE (UVP). Voor de uitvoering en aanleg van de andere fietskronkel is nog geen budget beschikbaar.
		E.1	<i>Begin 2023 hebben we geprobeerd om met de kunstenaar (intellectueel eigenaar van de kronkels) tot voorlopige ontwerpen te komen, helaas zonder succes. Daarom hebben we eind 2023 een vaststellingsovereenkomst opgesteld om het eigendom van de kronkels over te nemen zodat we er zelf mee verder kunnen. Gezien de verschillen van inzicht met de eigenaar over de inhoud daarvan duurde dit langer dan voorzien, maar dit is inmiddels afgerond.</i>
F	Verlengen route rolstoel-natuurpad Hoevenhei.	F.1	De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om de route rolstoel-natuurpad Hoevenhei te verlengen.
		F.1	<i>In de 2^e bestuursrapportage 2023 is er budget vrij gemaakt voor de aanleg van het rolstoelvriendelijke pad ter hoogte van de Wielen / Hoevenhei. Zoals in de raadsinformatienota (nr 23.13605) aangegeven zal de uitvoering in het late voorjaar van 2024 worden opgepakt.</i>
G	Natuurpoorten met elkaar verbinden middels recreatieve routes.	G.1	We hebben overleg met onze partners en initiatiefnemers en gaan in gesprek met onze Belgische buurgemeenten om de mogelijkheden voor een grensoverschrijdende recreatieve routes te onderzoeken.
		G.1	<i>Met de fietsroute "De Witte Vos" worden de twee natuurpoorten met elkaar verbonden. In 2023 zijn ondernemers nog meer ingehaakt op deze belevingsroute, bijv. door thematische producten en extra routes. M.b.t. grensoverschrijdende recreatieve routes is de samenwerking met de gemeente Arendonk opgezocht om een themaroute op te zetten met als thema de bevrijding.</i>
H	Bezienswaardigheden op recreatieve routes zichtbaar maken.	H.1	In het vierde kwartaal 2022 zijn de resultaten van het onderzoek naar de recreatieve routestructuren (wandroutes, fietsroutes en mindervalide routes) bekend. Hieruit volgt een plan van aanpak met prioritering om routes te verbeteren en uit te breiden. Bij de sigarenroute hebben we hier al aandacht voor.
		H.1	<i>In het vierde kwartaal 2023 is het rapport Plan van aanpak recreatieve voorzieningen in concept gereed gekomen. De oplevering hiervan is vertraagd en het rapport wordt middels een raadsinformatienota in het eerste kwartaal van 2024 aangeboden. In verband met het overlijden van de initiatiefnemer is de sigarenroute nog niet tot stand gekomen. In 2024 zal er opnieuw contact gelegd worden met de Heemkunde om te kijken of dit project nog gerealiseerd gaat worden.</i>

Majeure thema's

Er zijn geen majeure thema's.

Wat heeft het gekost?

Overzicht per product:

Totaal per product <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 (incl. begrotingswijzigingen)			Rekening 2023			Begroot vs. werkelijk Saldo
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	
5.1 Sportbeleid en activering	-34	-38	0	-38	-74	42	-33	5
5.2 Sportaccommodaties	-685	-884	176	-708	-973	312	-661	47
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-140	-154	0	-154	-150	0	-150	4
5.4 Musea	-60	-62	0	-62	-63	4	-59	3
5.5 Cultureel erfgoed	-58	-102	0	-102	-74	0	-74	28
5.6 Media	-226	-260	20	-240	-260	37	-222	17
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-632	-1.219	263	-955	-1.283	216	-1.067	-112
Totaal	-1.836	-2.719	459	-2.260	-2.876	610	-2.266	-6

Programma 5 heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 6.000. Hieronder volgt een korte toelichting per product op de verschillen in kolom "begroot versus werkelijk" van bovenstaande tabel.

5.1 Sportbeleid en activering (€ 5.000 voordeel)

Er is sprake van diverse kleinere verschillen.

5.2 Sportaccommodaties (€ 47.000 voordeel)

Het voordeel op het taakveld Sportaccommodaties komt voornamelijk door de ontvangen specifieke uitkering Sport die hoger is dan was geraamd en door een voordeel op de kapitaallasten.

5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie (€ 4.000 voordeel)

Geen noemenswaardige verschillen.

5.4 Musea (€ 3.000 voordeel)

Geen noemenswaardige verschillen.

5.5 Cultureel erfgoed (€ 28.000 voordeel)

Het voordeel op dit product komt doordat het budget voor de Kerkervisie nog niet volledig is besteed. Dit wordt deels in 2024 en deels in 2026 uitgevoerd. Het budget voor het onderzoek potentiële gemeentelijke monumenten in de kernen is in 2023 niet besteed. Dit onderzoek wordt eerste helft 2024 uitgevoerd. Voor beiden is een verzoek ingediend om over te hevelen naar 2024.

5.6 Media (€ 17.000 voordeel)

De subsidie voor de bibliotheek valt in 2023 wat lager uit dan was geraamd. De huuropbrengst is wat hoger dan was geraamd.

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie (€ 112.000 nadeel)

Dit taakveld bestaat uit meerdere onderdelen, namelijk uit groenvoorzieningen, natuurontwikkeling, (openlucht)recreatie en volksfeesten (kermis).

Groenvoorzieningen (€ 64.000 nadeel)

KempenPlus is vanaf 2023 gaan werken met marktconforme tarieven. Dat heeft geleid tot een prijsstijging van circa 30%. Het (groen)onderhoudsbudget 2023 is destijds onder vermelding van het risico van hogere prijzen vastgesteld op basis van de uitgangspunten van de oude, niet marktconforme tarieven/ scherpe inschrijvingen. Het nu ontstane tekort van 80.000 euro aan (groen)onderhoudskosten is in hoofdzaak toe te schrijven aan de geactualiseerde tarieven van KempenPlus en voor een klein deel nog aan boonderhoud en enkele areaaluitbreidingen (bijvoorbeeld nieuwe woningbouwlocaties) die gedurende 2023 aan het onderhoud zijn toegevoegd. Vanuit beleid en veiligheidsoogpunt zijn er in 2023 iets meer bomen gesnoeid dan oorspronkelijk was voorzien bij de aanbesteding in 2020. Daarnaast is er op kapitaallasten een klein voordeel behaald van € 15.000, doordat het investeringsniveau achter is gebleven bij de planning.

Natuurontwikkeling (€ 8.000 nadeel)

Het nadeel wordt deels veroorzaakt door salariskosten en deels door de kosten van aansluiting op een databank voor Flora en Fauna.

Volksfeesten (kermis) (€ 40.000 nadeel)

Doordat de kermis niet meer door de gemeente wordt georganiseerd, maar door een kermisexploitant, ontvangen we een lagere bijdrage. Echter is de begroting hier niet op aangepast, waardoor op deze post een verschil van € 31.000 is ontstaan. Verder zijn de energiekosten € 11.000 hoger.

Toelichting lopende kredieten:

Nr.	Jaar krediet	Omschrijving investering	Beschikbaar gesteld	Lasten t/m 31-12-2023	Baten t/m 31-12-2023	Restant bedrag	Afsluiten krediet?
1	2020	Kunststofatletiekbaan AVR'69	728.900	883.119	0	-154.219	Ja
1	2020	Kunststofatletiekbaan AVR'69 (subsidie)	300.000	0	453.471	153.471	Ja
2	2022	2 kunstgrasveld Rosolo (toplaag)	93.445	0	0	93.445	Nee
2	2022	2e kunstgrasveld Rosolo (ondergrond)	54.380	140.500	0	-86.120	Nee
3	2023	Uitbreiding basisvoorziening w Zuiderburen	168.306	0	0	168.306	Nee
4	2023	Aanleg padelbanen LTC De Kemphanen	128.000	159.996	0	-31.996	Nee
4	2023	Aanleg padelbanen LTC De Kemphanen	0	0	18.653	18.653	Nee
5	2023	Kunstgrasveld Reusel Sport (toplaag)	296.000	239.897	0	56.103	Nee
5	2023	Kunstgrasveld Reusel Sport (ondergrond)	209.000	264.606	0	-55.606	Nee
6	2022	Vervanging groen 2022 (40 jaar afschrijving)	131.000	131.000	0	0	Ja
6	2022	Vervanging groen 2022 (80 jaar afschrijving)	179.000	134.907	0	44.093	Nee
7	2023	Vervanging groen 2023 (40 jaar afschrijving)	131.000	31.431	0	99.569	Nee
7	2023	Vervanging groen 2023 (80 jaar afschrijving)	179.000	122	0	178.878	Nee
8	2023	Herinrichting dorpspleinen	100.000	0	0	100.000	Nee

1. Kunststofatletiekbaan AVR'69

Alle werkzaamheden zijn afgerond. Dit krediet kan dan ook worden afgesloten

2. 2^e kunstgrasveld Rosolo toplaag en onderlaag

De werkzaamheden zijn afgerond. De facturen zijn ontvangen van Rosolo en moeten beoordeeld worden. De verdeling van de kosten naar ondergrond en toplaag wordt nog gemaakt. Dit krediet moet daarom nog open blijven staan.

3. Uitbreiding basisvoorziening VV Zuiderburen

Dit krediet is nog niet aangewend omdat de realisatie van de kleedkamers is uitgesteld. VV de Zuiderburen heeft de wens uitgesproken om over een eigen clubgebouw te beschikken. De bouw van de kleedkamers wordt in dit traject meegenomen.

4. Aanleg padelbanen LTC De Kemphanen

Het krediet voor de aanleg van de padelbanen kent een overschrijding van € 13.342. Deze overschrijding is ontstaan door een stijging van de kosten van grondstoffen en arbeid en een herkeuring van de banen voor totaal € 4.411. Voor het overige is de overschrijding veroorzaakt door het niet volledig terugontvangen van de betaalde BTW vanuit de regeling SPUK stimulering sport. Het tekort wordt in de 1^e berap van 2024 bijgeraamd.

5. Kunstgrasveld Reusel Sport

De werkzaamheden zijn afgerond. Nog niet alle facturen zijn ontvangen en beoordeeld. De verdeling van de kosten naar ondergrond en toplaag wordt nog gemaakt. Dit krediet moet daarom nog open blijven staan

6. Vervanging groen 2022 en 2023 (40 jaar afschrijving)

Naast enkele kleine groenrenovaties zijn de reconstructies van de Marialaan en de Voort integraal opgepakt. Het project Marialaan is in 2023 afgerond en verrekend met deze kredieten. Het project De Voort is nog in uitvoering. Resterende kredieten zijn gereserveerd voor o.a. de reconstructie in het centrum van Lage Mierde.

7. Vervanging groen 2022 en 2023 (80 jaar afschrijving)

Naast enkele kleine groenrenovaties zijn de reconstructies van de Marialaan en de Voort integraal opgepakt. Het project Marialaan is in 2023 afgerond, en verrekend met deze kredieten. Het project De Voort is nog in uitvoering. Resterende kredieten zijn gereserveerd voor o.a. de reconstructie in het centrum van Lage Mierde.

8. Herinrichting dorpsplein 2023

Het budget herinrichting Huisacker -wat integraal onderdeel uitmaakt van het inrichtingsplan Willibrordlaan- loopt over naar 2026 vanwege het gemeentelijk besluit om de Willibrordlaan pas in 2026 op de schop te nemen.

Programma 6. Sociaal Domein

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Sociaal domein
Wethouder Van de Noort	Gemeenschapshuizen

Wat hebben we gedaan?

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie			
Ambitie: Behoud van leefbaarheid en verdere bloei van alle kernen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Inwoners worden betrokken bij diverse projecten die zich richten op aanpak energiearmoede, eenzaamheid en GGZ problematiek.	A.1	Inzet van een sociaal makelaar die zorgt voor de coördinatie van deze projecten en de verbindingen met andere partijen zodat projecten van de grond komen en gaan draaien.
		A.1	<i>De sociaal makelaar heeft een rol gehad bij de coördinatie van de energieambassadeurs, Automaatje en bij de activiteiten in de week van de eenzaamheid. Zij is ook buurtverbinder bij ons online platform Grensdorpen.nl.</i>
B	Versterken van samenwerking tussen netwerken, zowel formele als informele.	B.1	Organiseren van netwerkbijeenkomsten en themabijeenkomsten. Faciliterend voor grensdorpen.nl. Organiseren van voorlichtings- en ontmoetingsbijeenkomsten voor mantelzorgers.
		B.1	<i>Elke 8 weken faciliteren wij als gemeente een overleg met de buurtverbinders van Grensdorpen. Ook betrekken we hen bij evenementen (zoals in 2023 de week tegen eenzaamheid). Er is een workshop geweest voor mantelzorgers (grip op grenzen), een training / informatiebijeenkomst over dementie en tijdens de mantelzorgdag is er een high tea en diner georganiseerd. Drie keer per jaar wordt een nieuwsbrief uitgebracht voor de mantelzorgers met een overzicht van activiteiten en belangrijke informatie. We doen onderzoek naar de behoefte aan onafhankelijke cliëntondersteuning binnen onze gemeente, welke zowel formeel als informeel wordt aangeboden. Bij dit onderzoek worden deze netwerken beide betrokken.</i>
C	Inburgeraars nemen zo snel mogelijk deel aan de samenleving en halen binnen de gestelde termijn hun inburgering.	C.1	In nauwe samenwerking met de partners volgen we hoe de uitvoering van de nieuwe wet inburgering loopt.
		C.1	<i>We hebben periodiek overleg gevoerd met onze partners. Daarnaast zijn we gestart met een eerste tussentijdse evaluatie van de invoering van de wet inburgering. De uitkomsten hiervan komen begin 2024 beschikbaar.</i>
D	In elke kern is een ontmoetingsplek voor inwoners.	D.1	We realiseren een nieuwe Kei.
		D.1	<i>In 2023 is gestart met de bouw van de nieuwe Kei. Naar verwachting wordt deze in het najaar van 2024 opgeleverd.</i>
		D.2	Samen met de onderwijsstichting wordt er gewerkt aan verbetering van de Clemensschool. Daarbij worden ook ontwikkelingen in relatie tot een ontmoetingsplek in de kern meegenomen.
		D.2	<i>De ontwikkelingen in relatie tot een ontmoetingsplek in Hulsel worden meegenomen in het locatieonderzoek nieuwbouw Clemensschool in 2024.</i>
			<i>Overige noemenswaardige inspanningen in 2023: De opvang van vluchtelingen uit Oekraïne op vakantiepark de Brabantse Kempen is in 2023 gecontinueerd. Hiervoor hebben we afspraken gemaakt met Vluchtelingenwerk. Met Vluchtelingenwerk is ook zeer frequent overleg</i>

			<p>gevoerd om alles in goede banen te leiden. Daarnaast zijn we in 2023 op zoek gegaan naar een Oekraïense psycholoog die mentale ondersteuning kan bieden aan de vluchtelingen op de opvanglocatie. De psycholoog is vanaf december een aantal uur per week werkzaam voor onze gemeente.</p>
<p>Ambitie: Wij zijn een inclusieve gemeente, voor mensen met en zonder handicap, beperking of kwetsbaarheid.</p>			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	ledereen doet mee	A.1	We ondersteunen initiatieven van inwoners met een beperking en stemmen af met het Gehandicaptenplatform.
		A.1	Door onder andere gesprekken te voeren met inwoners en partners hebben we in 2023 een start gemaakt met de actualisatie van het uitvoeringsplan "ledereen doet mee". Begin 2024 zal dit opgeleverd worden waarna we gaan werken met een inclusie agenda. Het gehandicaptenplatform is hierbij nauw betrokken.
<p>6.3 Inkomensregelingen</p>			
<p>Ambitie: Een laag inkomen mag geen belemmering vormen om deel te nemen aan de maatschappij.</p>			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	ledereen kan mee doen in de samenleving.	A.1	We leveren actief een bijdrage aan de aanpak van energiearmoede, bijvoorbeeld door de doelgroep te ondersteunen bij het treffen van energiebesparende maatregelen.
		A.1	Een deel van de uitkering van het rijk is ingezet voor het project energieambassadeurs waarbij vrijwillige energieambassadeurs op huisbezoek gaan. Ze geven een advies op maat en hebben budget om de benodigde (kleine) energiebesparende materialen te bestellen. De energieambassadeurs hebben in 2023 meer dan 100 huisbezoeken afgelegd. Daarnaast is een project uitgewerkt waarbij inwoners van een select aantal woningen wordt ondersteund en ontzorgd bij het isoleren van hun woning. Dit project gaat in 2024 van start.
		A.2	We informeren de doelgroep over mogelijkheden die er zijn voor inwoners met een laag inkomen, bijvoorbeeld op gebied van zorgkosten, gezonde voeding, participatie en energie.
		A.2	We hebben in 2023 een nieuwe training "Goedkoop Gezonde voeding" georganiseerd waar je kon leren hoe je gezond kunt eten met een kleine beurs. Daarnaast is periodiek de nieuwsbrief "geldzaken" uitgegeven en zijn inwoners en partners ook door middel van de lokale krantjes en social media kanalen van de gemeente geïnformeerd over diverse regelingen. Met het project "Speaking Minds" hebben we in 2023 opnieuw jongeren betrokken bij een vraagstuk rondom armoede.
		A.3	We werken intensief samen met schuldeisers van onze inwoners om al in een vroeg stadium ondersteuning te bieden aan inwoners met betalingsachterstanden.
		A.3	Het samenwerken met schuldeisers maakt onderdeel uit van de reguliere dienstverlening aan onze inwoners. Daarnaast zijn we eind 2023 gestart met de pilot "huisbezoek vroegsignalering schulden". Inwoners met betalingsachterstanden, waarvan een melding binnenkomt in het systeem van VPS (Vindsplaats Schulden), worden thuis bezocht door een schuldhulpconsulent van MD en een maatschappelijk werker.
			Overige noemenswaardige inspanningen in 2023:

			<p>Het rijk heeft ook voor 2023 een Eenmalige Energietoeslag ingesteld. De uitvoering hiervan is bij de gemeenten neergelegd. Hiervoor hebben we samen met de Kempengemeenten een nieuwe regeling opgesteld voor onze inwoners. De energietoeslag is ambtshalve uitgekeerd aan inwoners die al in beeld waren. De energietoeslag kan nog worden aangevraagd tot 1 juli 2024. De uitvoering loopt dus nog door tot ver in 2024. Ook zijn er in 2023 beleidsregels vastgesteld om mensen met een bijstandsuitkering niet te korten als zij tot € 1.200 aan giften ontvangen.</p>
6.4 WSW en beschut werk (naam Bbv)			
Ambitie: Iedereen werkt, bij voorkeur in een betaalde baan.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Iedereen doet mee	A.1	We onderzoeken de mogelijkheden voor een soepele overgang tussen arbeidsmatige dagbesteding en beschut werk.
		A.1	Het traject is op dit moment maatwerk bij iedere aanvraag. Dit zal tevens meegenomen worden in de toekomstverkenning van KempenPlus.
		A.2	We volgen de ontwikkelingen met betrekking tot het Breed Offensief en passen zo nodig het beleid aan op de nieuwe wetgeving.
		A.2	In 2023 is de verordening "breed offensief" vastgesteld met als doel de arbeidsmarktkansen te vergroten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze verordening bevat meerdere tools die kunnen worden ingezet zoals b.v. jobcoaching en loonkostensubsidie. Zowel werkgevers als werknemers kunnen hiervoor een aanvraag doen.
		A.3	Om ook in de toekomst voldoende werk- en ontwikkelplaatsen beschikbaar te houden onderzoeken we toekomstscenario's voor de bedrijfstak 'externe diensten' van KempenPlus (waaronder het groenonderhoud en facilitaire zaken).
		A.3	Er heeft een voorverkenning plaatsgevonden over de toekomst van KempenPlus. Dit zal verder uitgewerkt worden in 2024.
			<p>Overige noemenswaardige inspanningen in 2023: Ook in 2023 hebben we de diensten afgenomen van het adviespunt Social Return en hebben we als opdrachtgever invulling gegeven aan ambities van Social Return.</p> <p>De samenwerkingsovereenkomst "Huis naar Werk" is opgesteld en getekend met een dependance in de Kempen. Hier kunnen zowel werkgevers als werknemers terecht voor vragen omtrent arbeid.</p>
6.72a Jeugdhulp begeleiding			
Ambitie: Alle jeugdigen groeien op in hun eigen veilige omgeving met, als dat nodig is, een passende vorm van ondersteuning of zorg.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Vergroten van de eigen kracht, het zelfvertrouwen en het netwerk van de jeugdige en/of het gezin.	A.1	Het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten en VNG hebben de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 opgesteld. Er wordt gewerkt aan het realiseren van de doelstellingen van de agenda, namelijk het verbeteren van de hulpverlening en het jeugdstelsel beter beheersbaar maken.
		A.1	In 2023 is gewerkt aan de hervormingsagenda. Er is lokaal en regionaal een startfoto gemaakt. Deze wordt ingediend bij de VNG zodat een landelijk beeld ontstaat van de huidige situatie van preventie

			<i>en jeugdhulp en de richting/prioriteit van verbeterlagen bepaald kan worden. De hervormingsagenda heeft een aantal verbeterrichtingen die ervoor moeten zorgen dat structureel de eigen kracht van de jeugdige en/of het gezin vergroot wordt.</i>
B	Jaarlijks een daling van het aantal jongeren en ouders die vanuit de Jeugdwet ondersteuning nodig hebben.	B.1	Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling en uitvoering van het Transformatieplan jeugdhulp Samen voor jeugd 2022 -2025. Voor de thema's "dichtbij", "thuis" en "integraal" zijn opgaven geformuleerd, waaraan nog te bepalen activiteiten worden gekoppeld die zich onder meer richten op integrale hulpverlening en ambulantisering van de jeugdhulp.
		B.1	<i>In 2023 zijn op regionaal en lokaal niveau verschillende initiatieven ontwikkeld aan de hand van het transformatieplan. Regionaal is bijvoorbeeld ingezet op de pilot "Zorg in Onderwijstijd" en wordt inmiddels een integralere vorm van crisishulp aangeboden. Daarnaast bieden we lokaal zoveel mogelijk ondersteuning aan door met onze lokale ondersteuners aanwezig te zijn (en kortdurende ondersteuning te bieden) op scholen (Samen Doen-project). Door de inzet van al deze projecten, richten we ons zoveel mogelijk op het zo vroeg mogelijk inzetten op de juiste ondersteuning.</i>
C	Langdurige hulpverleningstrajecten voorkomen.	C.1	Zorgen voor een dekkend zorglandschap, zodat alle individuele voorzieningen jeugdhulp in de vorm van zorg in natura dan wel een persoonsgebonden budget worden geleverd zonder overschrijding van de vastgestelde tarieven.
		C.1	<i>Er is door de regio "Samen voor Jeugd" (waaronder onze gemeente) een analyse gemaakt voor een dekkend zorglandschap. In het afgelopen jaar is veel inzet gepleegd om de hiaten zoveel mogelijk te dichten. Zo is het contract van specialistische jeugdhulp weer opengezet (na zorgvuldig onderzoek) om toegang te geven aan (nieuwe) aanbieders die een aanvulling kunnen zijn op het zorglandschap. Dit zorgt ervoor dat jeugdigen direct op de juiste plek terecht kunnen en daarmee minder langdurige trajecten hoeven te lopen.</i>
			<i>Overige noemenswaardige inspanningen in 2023: In 2023 is gestart met een pilot voor Kleinschalig Verblijf. Deze wordt in 2024 geëvalueerd en onderzocht op effect. Ook is gestart met de voorbereiding voor een nieuwe inkoopcyclus Verblijf (pleegzorg, gezinshuizen en residentiële zaken), deze wordt in 2024 uitgezet en doorontwikkeld. Het meerjarenbeleidskader Jeugd 2024-2026 is vastgesteld en de eerste start tot doorontwikkeling van het nieuwe kader voor na 2026 is gemaakt.</i>
6.81a Beschermd wonen (WMO)			
Ambitie: Bieden van veiligheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Mensen met een psychiatrische aandoening die niet goed voor zichzelf kunnen zorgen, kunnen ook meedoen in de maatschappij en krijgen de kans om stapsgewijs voor zichzelf te gaan zorgen.	A.1	Beschermd wonen (24 uren toezicht en bescherming) wordt gedecentraliseerd (decentralisatie is uitgesteld, de ingangsdatum is nog niet bekend). De voorbereidingen in de regio hiervoor zijn lopende. Zorgen dat we (de hele regio) startklaar zijn in de loop van 2023 en dat betrokken partijen goed geïnformeerd zijn. Zorgen voor goede samenwerking met Eindhoven en de rest van de regio voor het meer specialistische aanbod van beschermd wonen.

		A.1	<i>De doordecentralisatie van Beschermd Wonen is met een jaar uitgesteld naar 1 januari 2025. Gezien de demissionaire status van het kabinet, lijkt de inwerkingtreding per 2025 nagenoeg onhaalbaar. Het is daarom noodzakelijk de bestuurlijke afspraken en het bijbehorend mandaat nogmaals te verlengen. Gezien het feit dat dit nu meermaals met een jaar is verlengd, wordt er nu voor gekozen om de bestuurlijke afspraken te verlengen tot en met 2026, tenzij de doordecentralisatie eerder ingaat. De gemeente Eindhoven blijft centrumgemeente en daarmee (financieel) verantwoordelijk voor de gehele regio.</i>
B	Integrale aanpak voor personen met verward gedrag en hun omgeving.	B.1	Inzet van wijk ggz-ers (Kempisch project) zodat inwoners met verward gedrag zo snel mogelijk de juiste ondersteuning krijgen door een goede afstemming en warme overdracht in de keten zorg & veiligheid. Ook is er oog voor de omgeving in deze aanpak door de wijk ggz-er.
		B.1	<i>In 2022 is in samenwerking met de GGzE gestart met de pilot Wijk-GGZ in Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden. Deze pilot werd in april 2023 afgerond en na een positieve evaluatie heeft het college besloten de Wijk-GGZ'er structureel in te zetten. ZonMw opende in juni 2023 de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor 'vroegsignalering en opvolging in de wijk'. Deze subsidie is in samenwerking met Bergeijk, Eersel en Bladel succesvol aangevraagd en kan de komende vier jaar gebruikt worden om een groot deel van de kosten voor de inzet van de Wijk-GGZ'er te bekostigen. Een belangrijke voorwaarde van deze subsidie is het samenwerken met ervaringsdeskundigen.</i>

6.82a Jeugdbescherming

Ambitie:

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Zie 6.7 2a	A.1	Voortgang Jeugdbescherming Brabant (JBB) monitoren met betrekking tot de uitvoering van de transformatieopgave en bestuurlijke opdracht 2022-2025.
		A.1	<i>Deze is gemonitord en maatregelen voor het voortbestaan van de organisatie en daarmee de continuïteit aan dienstverlening aan gezinnen zijn genomen. Zo is er onder andere een beschikbaarheidsfinanciering toegekend. JBB heeft zich in het afgelopen jaar relatief goed hersteld. Ook is het verscherpt toezicht van de IGZ (Inspectie Gezondheids Zorg) opgeheven.</i>
		A.2	Werken aan het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en daarmee een perspectief bieden hoe de jeugdbeschermingsketen er in de toekomst (over 5 tot 10 jaar) slimmer en effectiever uit kan zien, waarbij het belang van kind en gezin centraal staat.
		A.2	<i>Er is een startfoto gemaakt van onze regio (waaronder Reusel- De Mierden) van het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming. Hier is onderzocht hoe de huidige samenwerking verloopt, wat goed gaat en wat beter kan in het licht van het nog nader te ontwikkelen Toekomstscenario.</i>
			<i>Overige noemenswaardige inspanningen in 2023: De afbouw van JeugdzorgPlus in het afgelopen jaar doorgezet. Dit is gesloten jeugdzorg dat wordt ingezet na een uitspraak van de rechter, wanneer een jeugdige een gevaar vormt voor zichzelf of de samenleving.</i>

Majeure thema's

Nieuwe tarieven PGB informele hulp bij het huishouden & begeleiding

Vanwege personele wisselingen bij de MD is het nog niet gelukt om de nieuwe tarieven aan te passen en dit ook te laten weten aan onze inwoners. Dit wordt zo snel mogelijk opgepakt.

Wat heeft het gekost?

Overzicht per product:

Totaal per product (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 (incl. begrotingswijzigingen)			Rekening 2023			Begroot vs. werkelijk Saldo
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	559	-4.970	2.605	-2.365	-1.632	2.648	1.016	3.381
6.2 Wijkteams	-424	-595	7	-588	-622	18	-604	-15
6.3 Inkomensregelingen	-1.435	-3.104	2.189	-915	-3.225	1.703	-1.522	-606
6.4 Begeleide participatie	-2.593	-2.587	0	-2.587	-3.374	0	-3.374	-788
6.5 Arbeidsparticipatie	-105	-128	0	-128	-118	0	-118	11
6.6 Maatw erkvoorzieningen Wmo	-337	-447	104	-343	-506	96	-409	-67
6.7 Maatw erkdienstverlening Wmo en jeugdhulp	-5.167	-5.261	0	-5.261	-5.722	0	-5.722	-461
6.8 Geëscaleerde zorg Wmo jeugdhulp	-457	-270	0	-270	-290	9	-281	-11
Totaal	-9.958	-17.362	4.904	-12.457	-15.490	4.475	-11.014	1.443

Programma 6 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 1.443.000. Hieronder volgt een korte toelichting per product op de verschillen in kolom "begroot versus werkelijk" van bovenstaande tabel.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (€ 3.381.000 voordeel)

Het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie bestaat onder andere uit gemeenschapshuizen, subsidies, kinderopvang, ondersteuning ouderen en opvang van vluchtelingen en statushouders.

Het grote voordeel op dit taakveld komt bijna volledig door de uitkering die we van het Rijk hebben ontvangen voor de opvang van Oekraïners. Op het budget voor de opvang van vluchtelingen en statushouders is in 2023 een voordeel van € 2,9 miljoen behaald. Daarin zit ook het in 2022 behaalde voordeel van € 1,3 miljoen verwerkt. Dat voordeel over 2022 is in 2023 als budget opgevoerd om het betreffende bedrag beschikbaar te houden. Nu zit dat dus opnieuw in het saldo, samen met € 1,6 miljoen die we op deze taak over hebben over 2023.

Ook het budget voor Gemeenschapshuizen laat een groot voordeel zien (€ 352.000). Dit komt door een voordeel op de kapitaallasten van € 204.000. De verwachte uitgaven voor De Kei waren in 2023 zijn achtergebleven bij de werkelijke lasten in 2023, waardoor er een voordeel is behaald. Ook is een restant van de voorziening achterstallig onderhoud gebouwen ad € 158.000 vrijgevallen. Op diverse kleine posten zit een totaal nadeel van € 10.000.

6.2 Wijkteams (€ 15.000 nadeel)

Wmo- overig

Vooralsubsidies aan enkele professionele organisaties zijn hoger uitgevallen vanwege hogere kosten voor de gevraagde prestaties.

6.3 Inkomensregelingen (€ 606.000 nadeel)

De post bijzondere bijstand geeft met € 364.000 een flink nadeel met name als gevolg van de energietoeslag 2023 waarvan de ambtshalve verstrekking in 2023 heeft plaatsgevonden. Daar staan inkomsten tegenover via de algemene uitkering uit het gemeentefonds (programma 0).

Op het onderdeel Bijstandsbesluit Zelfstandigen is sprake van een terugbetaling aan het Rijk over eerdere jaren in verband met afgeloste leenbijstand. Ook voor eerder ontvangen Tozo-gelden heeft een afrekening plaatsvonden. In totaal geeft dit onderdeel € 154.000 aan nadeel.

Ook de kosten van de uitvoering van bijstandsregelingen door KempenPlus vallen hoger uit, hetgeen mede te maken heeft met de uitvoering van de energietoeslag. Voor € 69.000 is sprake van hogere uitkeringslasten, terwijl de uitvoering € 136.000 duurder was. Daar staat een hogere Rijksbijdrage ad € 75.000 tegenover.

6.4 Begeleide participatie (€ 788.000 nadeel)

De overschrijding wordt veroorzaakt doordat over 2023 een bijbetaling heeft plaatsgevonden op basis van een door het bestuur van KempenPlus vastgestelde begrotingswijziging. Deze begrotingswijziging is niet meegenomen in de 2^e Berap over 2023.

6.5 Arbeidsparticipatie (€ 11.000 voordeel)

Met name de programmakosten met betrekking tot (arbeids)participatie zijn lager dan was geraamd.

6.6 Maatwerkvoorzieningen Wmo (€ 67.000 nadeel)

De lasten van vervoersvoorzieningen waren € 36.000 hoger dan geraamd. Aan woonvoorzieningen is in 2023 € 37.000 meer uitgegeven dan was geraamd. Rolstoelvoorzieningen waren € 6.000 duurder en de uitvoeringskosten van deze regelingen zijn € 28.000 lager uitgevallen. Voor gehandicaptenparkeerkaarten zijn geen leges ontvangen, hetgeen een nadeel van € 9.000 oplevert.

6.7 Maatwerkdienstverlening Wmo en jeugdhulp (€ 438.000 nadeel)

Hulp bij het huishouden

De gecontracteerde tarieven zijn per 1 maart 2023 gestegen (reeds verwerkt in vorige begroting), maar door de wachtlijstproblematiek (geen inzet = geen facturatie) zijn de lasten nauwelijks overschreden (€ 10.000). Wel is sprake van € 54.000 lagere uitvoeringskosten.

Begeleiding (Wmo)

In 2022 zijn de lasten in totaliteit sinds jaren gedaald, dit zet zich voort in 2023. Per 1 april 2022 is bij Begeleiding/Dagbesteding een andere wijze van financiering ingegaan, wat inhoudt dat er per uur gedeclareerd wordt (P*Q i.p.v. resultaatgerichte bekostiging). Als gevolg hiervan is iedere client Begeleiding opnieuw geïndiceerd. Het totale voordeel op dit onderdeel is € 294.000.

Dagbesteding (Wmo)

In 2022 zijn de lasten in totaliteit sinds jaren gedaald, dit zet zich voort in 2023. Per 1 april 2022 is bij Begeleiding/Dagbesteding een andere wijze van financiering ingegaan, wat inhoudt dat er per uur gedeclareerd wordt (P*Q i.p.v. resultaatgerichte bekostiging). Als gevolg hiervan is iedere client Begeleiding opnieuw geïndiceerd. De lasten van de voorziening zijn € 240.000 hoger.

Jeugdzorg

Het nadeel bedraagt € 546.000. Op het onderdeel Jeugdzorg zijn de lasten over de hele linie hoger dan de ramingen. Dit komt door een toename van het aantal cliënten én door hogere kosten (indexering van tarieven en de inzet van zwaardere vormen van jeugdzorg).

6.8 Geëscaleerde zorg Wmo en jeugdhulp (€ 5.000 voordeel)

Geen bijzonderheden.

Toelichting lopende kredieten:

Nr.	Jaar krediet	Omschrijving investering	Beschikbaar gesteld	Lasten t/m 31-12-2023	Baten t/m 31-12-2023	Restant bedrag	Afsluiten krediet?
1	2020	De Kei	7.533.333	1.979.831	0	5.553.502	Nee

**In de raadsvergadering van 30 januari 2024 is een aanvullend krediet van € 780.000 beschikbaar gesteld. Dat is niet in bovenstaand staat je verwerkt.*

1. De Kei

We hanteren de gestelde raadsaders van oktober 2020 en hebben, om de inflatie op te vangen, een aanvullend krediet verkregen. Verder zijn de gesprekken met de belastingdienst gepland over het BTW belast verhuren en zullen we de gemeenteraad na het zomerreces bijpraten over de exploitatieopzet van Stichting MFA De Kei en een (financiële) doorkijk geven naar het einde van het project.

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Gezondheidszorg
Wethouder Van de Noort	Inrichting en beheer van openbare ruimte, milieu
Wethouder Rombouts	Belastingen

Wat hebben we gedaan?

7.1 Volksgezondheid			
Ambitie: Bevorderen van de geestelijke en lichamelijke gezondheid van onze inwoners			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Eenzaamheid onder inwoners aanpakken en terugdringen	A.1	We stimuleren en faciliteren concrete projecten om eenzaamheid en de achterliggende oorzaken aan te pakken zoals Lofjoe, Join us en trainingen. Eind 2023 worden deze projecten geëvalueerd.
		A.1	<i>In 2023 is een plan van aanpak "Gezond en Actief Leven Akkoord" (GALA) opgesteld. Dit is een akkoord dat is opgesteld tussen rijksoverheden, gemeenten (VNG) en zorgverzekeraars. Het doel is het bereiken van een gezonde generatie in 2040. Op lokaal niveau is dit akkoord uitgewerkt in een plan van aanpak. Een heel scala aan thema's is opgenomen in het plan. Eenzaamheid is een van de thema's.</i> <i>In 2023 is een aantal projecten uitgevoerd om eenzaamheid tegen te gaan, zoals ontmoetingsavonden voor jongeren met een licht verstandelijke beperking (Lofjoe). Voor jongeren tussen de 12 en 25 jaar is het programma Join Us gestart. Dit programma wordt uitgevoerd door getrainde jeugdcoaches en richt zich op jongeren die zich vaak alleen voelen en daar verandering in willen brengen. Het gaat om ontmoeten en het maken van vrienden. Beide programma's worden positief beoordeeld door deelnemers en door professionals. Daarnaast zijn er bijeenkomsten geweest met netwerkpartners met als doel het versterken van het netwerk van partijen om samen eenzaamheid tegen te gaan.</i> <i>Er wordt 3x per jaar een nieuwsbrief "Een tegen eenzaamheid" uitgebracht, waarin activiteiten opgenomen worden, nieuwe initiatieven en verhalen en trainingen, bijvoorbeeld over een goed gesprek voeren over eenzaamheid.</i>
Ambitie: Jongeren groeien op in een gezonde en kansrijke omgeving			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
B	Het welbevinden van jongeren verbetert en het middelengebruik neemt af.	B.1	In het najaar van 2023 wordt de monitor onder de jongeren uitgevoerd door de GGD Brabant-Zuidoost t.b.v. de Kempenbranie aanpak. We zetten extra in op het betrekken van ouders.
		B.1	<i>De monitor is afgenomen bij het Rythoviuscollege. Helaas is het dit jaar niet gelukt om de afname te organiseren bij het Pius X-college. De werkgroep ouderbetrokkenheid (onder de vlag van Kempenbranie) heeft samengewerkt met de organisatie Families Foundation. Er is een onderzoek onder ouders uitgevoerd en in 2024 worden professionals getraind, gericht op interventies bij ouders van tieners en er is een communicatiestrategie ontwikkeld. Deze zal in 2024 getest en verder uitgerold worden.</i>

			<p>Het regionale programma "Skip die Trip" is in 2021 van start gegaan. Dit programma richt zich op het de-normaliseren van drugs. In het najaar van 2023 is er een communicatiecampagne geweest voor jongeren. Er is een richtlijn ontwikkeld voor het evenementenbeleid en bij verschillende evenementen getest.</p> <p>Het preventie- en handhavingsplan alcohol 2024-2028 is vastgesteld</p>
C	Elk kind heeft een Kansrijke Start	C.1	<p>We stimuleren de verdere samenwerking tussen partijen die zich bezig houden met gezinnen tijdens de eerste 1.000 dagen van het kind en we besluiten eind 2022 of we starten met de interventie Nu Niet Zwanger.</p>
		C.1	<p>De interventie "Nu Niet Zwanger" is gestart. Het programma "Kansrijke Start" loopt door. Er zijn verschillende werkgroepen actief: preconceptie, ouderbetrokkenheid en de werkgroep samenwerking, die zich richt op een efficiënte samenwerking met de verschillende partners. Door de werkgroep ouderbetrokkenheid is er een praatkaart ontwikkeld.</p>
D	Kinderen groeien rookvrij op	D.1	<p>We stimuleren en belonen sportaccommodaties die rookvrij worden. De tijdelijke regeling hiervoor in 2022 wordt verlengd in de jaren 2023 en 2024.</p>
		D.1	<p>Er is in 2023 één sportvereniging rookvrij geworden (in totaal zijn 4 sportverenigingen rookvrij).</p>
<p>Ambities: Vernellen aanrijtijden hulpdiensten op de agenda houden Dekkend netwerk van AED's en hulpverleners</p>			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
E	Aandacht houden voor het vernellen van de aanrijtijden van onze hulpdiensten.	E.1	<p>We houden dit onderwerp actueel op de bestuurlijke agenda bij de GGD. De RAV (Regionale Ambulancevoorziening) is zich bewust van de problemen met betrekking tot de aanrijtijden en doet wat binnen haar mogelijkheden ligt om deze te verbeteren.</p>
		E.1	<p>Omdat er vragen waren vanuit de dorpsraad Hooge Mierde is er een werkbezoek aan de ambulancedienst georganiseerd.</p>
F	We werken samen met partners aan een dekkend netwerk van AED's en burgerhulpverleners.	F.1	<p>We gaan periodiek in overleg met onze partners en evalueren daarbij de aanpak zoals beschreven in beleidsnotitie AED netwerk Reusel-De Mierden. Daarnaast rusten als pilot we een van de wagens van de buitendienst uit met een AED voor een 'mobiele' inzet om de toegevoegde waarde hiervan te kunnen ervaren.</p>
		F.1	<p>In december 2023 heeft er een evaluatie plaatsgevonden met de werkgroepen AED. De nieuwe werkvorm, zoals die 2 jaar geleden in een beleidsnotitie is verwerkt, wordt door alle werkgroepen als zeer positief ervaren. We gaan samen dus op dezelfde voet verder.</p>
<p>7.2 Riolering</p>			
<p>Ambitie: Een klimaat robuuste gemeente waar het prettig wonen en recreëren is.</p>			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Stimuleren bewustwording en eigen verantwoordelijkheid voor meer klimaat adaptieve maatregelen.	A.1	<p>Eventuele deelname aan het NK tegelwippen.</p>
		A.1	<p>Onze gemeente heeft de gemeente Bladel uitgedaagd tijdens het NK Tegelwippen van 2023. De winst voor onze gemeente is voornamelijk te danken aan het ontharden van de openbare ruimte (o.a. de Marialaan). Ook onze inwoners hebben meegedaan, maar in verhouding tot het aantal gewipte tegels in de openbare ruimte is er op particulier terrein minder onthard. Dit is een</p>

			<i>aandachtspunt voor een eventuele volgende deelname.</i>
		A.2	Er wordt een communicatiestrategie opgesteld waarbij specifiek aandacht is voor het ontharden van particuliere percelen.
		A.2	<i>De communicatiestrategie is opgesteld in 2023 en wordt de komende jaren als leidraad gebruikt voor de communicatie.</i>
B	In het kader van klimaatadaptatie nemen we maatregelen in de openbare ruimte om de gevolgen van hitte/droogte en wateroverlast beter te ondervangen	B.1	Onderzoek naar aanvullende waterberging rondom de Reusel.
		B.1	<i>In 2023 is gestart met het schrijven van het plan van aanpak. Dit is nog niet afgerond. Door de vele ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied en de druk op de personele capaciteit verloopt het opstellen van het plan moeizaam. Verwacht wordt dat het plan in het eerste kwartaal van 2024 wordt afgerond. Er zal dan een keuze moeten worden gemaakt of het plan voldoende basis biedt om daadwerkelijk verder onderzoek te doen en gesprekken met eigenaren te gaan voeren.</i>
		B.2	Bij het ontwerp van het centrum Reusel wordt kritisch gekeken naar de hoeveelheid verharding en de functie van het openbaar groen
		B.2	<i>In het ontwerp voor het Centrumplan is aandacht voor groen. Het ontharden van het centrum is echter lastig, omdat veel verharding functioneel is.</i>
		B.3	De aanleg van een hemelwaterader op de Wilhelminalaan als onderdeel van het Centrumplan.
		B.3	<i>Het Centrumplan is nog niet in uitvoering. Het ontwerp ligt klaar.</i>
C	Beleid op het gebied van riolering actualiseren.	C.1	Opstellen nieuw Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP).
		C.1	<i>In november is de Visie Water en Riolering 2024-2028 vastgesteld. Daarbij is ook het bijbehorende uitvoeringsprogramma door het college vastgesteld.</i>
Ambitie: Bescherming van de volksgezondheid en de kwaliteit van de leefomgeving via een doelmatige waterhuishouding en een klimaatbestendige buitenruimte.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
D	Goedwerkend rioelstelsel zodat afvalwater zonder overlast wordt afgevoerd en zodat verkeer veilig over de wegen kan blijven rijden.	D.1	Uitbreiding van de reparatiepakketten door middel van renovatie om de kwaliteit van de riolering te verbeteren. In 2023 ligt de focus op Hooge Mierde.
		D.1	<i>Enkele riolen in Hooge Mierde zijn in 2023 gerenoveerd. De overige riolen zijn geanalyseerd en de nodige kleine reparaties zijn bekend, maar nog niet uitgevoerd. Dit onder andere door druk op de personele capaciteit en de prioritering van een nieuwe Visie Water en Riolering en de reconstructie van de kern in Lage Mierde. Het niet direct uitvoeren van kleine reparaties leidt niet tot risico's.</i>
		D.2	Foutieve aansluitingen van afvalwater op het hemelwaterriool in de Leeuwerik worden in beeld gebracht en worden door de verantwoordelijke (gemeente/woningeigenaar) hersteld.
		D.2	<i>Het onderzoek is uitgevoerd en de resultaten zijn bekend. Door het vertrek van de medewerker klimaat is hier nog geen opvolging aan gegeven en zijn de eigenaren nog niet op de hoogte gesteld van de uitslagen.</i>
		D.3	Opstellen van meerjarenplanning voor vervanging, reparatie en onderhoud als input voor het nieuwe programma water en riolering 2024. De gemeenteraad participeert middels een keuzenotitie/werksessie.
		D.3	<i>De werksessies zijn gehouden en de meerjarenplanning is opgenomen in het Programma Water en Riolering 2024-2028.</i>

7.3 Afval			
Ambitie: Opnieuw gebruik van materialen (recycling) stimuleren.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Om recycling te stimuleren, sturen op grondstoffen en niet (meer) op afval.	A.1	Conform de vastgestelde kadernota grondstoffen wordt voortaan gesproken over recyclebare grondstoffen en niet (meer) over afval. Om recyclebare grondstoffen in te zamelen is een goed service- en voorzieningenniveau nodig door middel van het mobiele scheidingsstation, een grondstoffencentrum en optimale voorzieningen voor het inzamelen van glas, luiers en textiel. In 2023 geven we een vervolg aan het mobiele scheidingsstation.
		A.1	<i>De overeenkomst voor het mobiele scheidingsstation is getekend. We hebben in verband met de aanbestedingsregels gekozen deze te laten starten als het elektrische voertuig gereed is. De verwachte startdatum is medio mei 2024.</i>
B	Alternatief voor restafvalzak.	B.1	Het onderzoek naar een 'steviger' alternatief voor de restafvalzakken is in 2023 gereed.
		B.1	<i>Onderzoek heeft nog niet plaatsgevonden als gevolg van personele wisselingen.</i>
Ambitie: Afvaldumping beperken.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Minder afvaldumping	A.1	We monitoren de afvaldumping en gaan, waar mogelijk, over tot handhaving en verhalen de kosten van het opruimen van afvaldumping op de vervuiler.
		A.1	<i>In 2023 is geen handhavingstraject/ verhalen van kosten voor een afvaldumping opgestart. Hiervoor moet er sprake zijn van een constatering op heterdaad. Het aantal meldingen van een afvaldumping is afgenomen van 285 in 2022 naar 176 in 2023.</i>
7.4 Milieu			
Ambitie: Naar duurzame alternatieven in plaats van aardgas.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Stimuleren overgang aardgas naar duurzame alternatieven.	A.1	De Transitievisie Warmte is eind 2021 door de raad vastgesteld. Conform deze visie wordt een uitvoeringsprogramma, inclusief de projecten en communicatie, opgesteld. In 2023 is het uitvoeringsprogramma gereed.
		A.1	<i>In 2023 is een start gemaakt met het uitvoeringsplan Transitie Visie Warmte (TVW). Deze ligt in conceptvorm klaar. In 2024 wordt deze ter vaststelling aangeboden aan de raad. In de TVW is opgenomen dat Reusel-De Mierden zich vooral gaat richten op het geschikt maken van woningen door middel van isoleren. In 2023 zijn we hiermee gestart in de doelgroep huishoudens in energiearmoede met de voorbereiding en uitvoering van spoor 1: "bezoek energieambassadeur + een op maat gemaakte energiebesparingspakket met kleine energiebesparende maatregelen". Daarnaast is in 2023 een start gemaakt met de voorbereidingen op het project spoor 2 "isolatieproject woningeigenaren in energiearmoede". De uitvoering hiervan zal in 2024 worden uitgevoerd.</i>

Ambitie: Gemeente energieneutraal.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Onze gemeente energieneutraal in 2025.	A.1	We faciliteren en/of stimuleren verschillende projecten en plannen om deze doelstelling te behalen, waaronder uitvoering geven aan de Transitievisie Warmte en het faciliteren van verschillende zoninitiatieven, zoals zonnepanelen op daken. Het zonnepark nabij Kleine Hoeven in Reusel wordt opengesteld. Initiatieven zijn echter onder voorbehoud in verband met de beschikbaarheid van netcongestie. De vergunning voor het Windpark in Reusel ligt voor uitspraak bij de Raad van State.
		A.1	<i>We faciliteren en/of stimuleren verschillende projecten en plannen om deze doelstelling te behalen. Inmiddels lopen er vergunningaanvragen voor 3 zonneparken in het zoekgebied Laarakkerdijk. Het zonnepark De Kleine Hoeven is (nog) niet opengesteld, dit naar aanleiding van de Kamerbrieven over de aangescherpte voorkeursvolgorde. De vergunning voor het Windpark in Reusel ligt voor uitspraak bij de Raad van State. De zitting is 16 mei 2024. Voor wat betreft straatverlichting zal het energieverbruik niet neutraal zijn per 2025. Het bestuurlijk vastgestelde beleidsplan Openbare Verlichting heeft als doelstelling dat de straatverlichting per 2030 de helft minder energie verbruikt dan 2013.</i>
B	Stimuleren van zonnepanelen op daken en hergebruik grondstoffen.	B.1	We stimuleren zonnepanelen op daken en hergebruik van grondstoffen en duurzame bouw en geven hierin het goede voorbeeld.
		B.1	<i>In samenwerking met 14 andere gemeenten is onderzocht of er een gezamenlijke project "zon op dak" kan worden opgestart, waarin inwoners worden ontzorgd bij het aanschaffen en het laten plaatsen van zonnepanelen. In 2024 zal hier een besluit op worden genomen.</i>
C	Voldoende netwerkcapaciteit.	C.1	We zijn regelmatig in gesprek met Enexis en TenneT en anticiperen op alle mogelijkheden. Daarnaast zijn we met de bedrijventerreinen in overleg over slimme oplossingen.
		C.1	<i>Enexis gaat het elektriciteitsnet in Reusel-De Mierden uitbreiden en plaatst in overleg met de gemeente een transportverdeelstation op bedrijventerrein De Kleine Hoeven. Dit is nodig om aan de alsmaar groeiende vraag naar elektrische energie te kunnen voldoen.</i>
Ambitie: Meer oplaadmogelijkheden elektrische voertuigen in de openbare ruimte.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
D	Extra laadpalen voor elektrische voertuigen.	D.1	De gemeente adviseert Vattenfall over geschikte locaties voor de laadpalen. Bij overeenstemming over de locatie neemt de gemeente in 2023 het verkeerbesluit voor het aanwijzen van de parkeervakken inclusief laadpalen.
		D.1	<i>De laadpalen -waar geen bezwaar tegen is aangetekend- zijn in 2023 door Vattenfall geplaatst. Omdat Vattenfall de technische voorbereiding van de laadpalen in Marialaan, Ten Einde en de Hoogendries nog niet afgerond had, wordt de plaatsing hiervan in 2024 ter hand genomen. Deze laatst genoemde laadpalen zijn allemaal in nieuw aangelegde openbare ruimte ingepland en dienen dus goed ingepast te worden in de bestrating.</i>

Ambitie: Bestrijding ongedierte.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
E	Gecoördineerde aanpak voor ongediertebestrijding	E.1	De beheersing van de eikenprocessierups voeren we uit volgens het beheersingskader eikenprocessierups. De opvang voor zwerfdieren is ondergebracht bij stichting ROZE in Eindhoven. Meldingen over ratten worden doorgezet naar een gespecialiseerd bedrijf. Wij monitoren de meldingen. Als de overlast echt specifiek en aantoonbaar door een particulier wordt veroorzaakt dan betaalt deze zelf voor de bestrijding. Bij overlast door andere insecten of ongedierte wordt advies ingewonnen bij het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen. Afhankelijk van dit advies treft de gemeente maatregelen.
		E.1	<i>Beheersing van de eikenprocessierups is uitgevoerd conform het beheersingskader. Door tekort aan personele capaciteit is er geen monitoring geweest van de plaagdruk om te bepalen of er in bepaalde straten nog preventief gespoten moet worden in het volgende jaar. De opvang van zwerfdieren door stichting ROZE loopt goed. De stichting heeft de meldingen van zwervkatten overgenomen van de gemeente. Er worden meer zwervkatten gesteriliseerd of gecastreerd sinds de overname door stichting ROZE. Dit is positief omdat daardoor de uitbreiding van de populatie zwervkatten uiteindelijk kan verminderen. Overlast van ander ongedierte wordt gemonitord op basis van meldingen. Hierin zijn geen afwijkingen te zien ten opzichte van voorgaande jaren.</i>

Majeure thema's

Vervangen van glasbakken ondergronds

Het restantkrediet is voor de realisatie van ondergrondse containers in het centrumplan Reusel. Besteding van dit krediet is afhankelijk van de planning uitvoering centrumplan.

Grondstoffencentrum

Het voorstel voor het plan van het grondstoffencentrum is vertraagd omdat we kijken naar alternatieven. In 2024 wordt een keuzenotitie voorgelegd, vervolgens wordt een planning opgesteld. Gebruik van de huidige brengvoorziening (milieustraat Bladel) is gegarandeerd.

Visie water en riolering

De Visie Water en Riolering is in november 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Ook het bijbehorende Programma Water en Riolering is vastgesteld door het College.

Wat heeft het gekost?

Overzicht per product:

Totaal per product (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 (incl. begrotingswijzigingen)			Rekening 2023			Begroot vs werkelijk Saldo
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	
7.1 Volksgezondheid	-568	-677	10	-667	-639	172	-466	200
7.2 Riolering	434	-1.248	1.606	357	-1.189	1.625	436	79
7.3 Afval	-205	-904	1.042	137	-1.024	1.013	-11	-149
7.4 Milieu	-634	-1.786	445	-1.341	-856	62	-794	547
Totaal	-973	-4.615	3.102	-1.513	-3.708	2.872	-835	678

Programma 7 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 678.000 Hieronder volgt een korte toelichting per product op de verschillen in kolom "begroot versus werkelijk" van bovenstaande tabel.

7.1 Volksgezondheid (€ 200.000 voordeel)

Openbare gezondheidszorg

Een groot deel van het verschil te verklaren doordat we dit jaar SPUK middelen hebben ontvangen van de Rijksoverheid in het kader van de Brede Spuk, waar we bestaande kosten mee hebben kunnen dekken. Verder waren er lagere uitvoeringskosten voor Kempenbranie. In 2023 hebben we alleen de begeleidingskosten voor het Trimbos-instituut betaald, maar nog niet voor het onderzoek door de GGD. Deze kosten komen ten laste van 2024.

De middelen voor het preventieakkoord (€ 10.000) zijn nauwelijks aangesproken omdat er veel tijd en energie is gaan zitten in het opstellen van een plan van aanpak GALA waardoor er minder ruimte is geweest voor preventieprojecten. Daarbij komt dat we voor deze projecten afhankelijk zijn van andere partners, die ruimte moeten hebben voor uitvoering van activiteiten.

We hebben een meevaller gehad van ongeveer € 12.000, die we hebben kunnen declareren bij de gemeente Eindhoven (IZA middelen) voor Kansrijke start en ambtelijke inzet.

7.2 Riolering (€ 79.000 voordeel)

Doorberekende aanleg rioolaansluitingen (€ 37.000 nadeel)

Enkele rioolaansluitingen zijn nog niet doorberekend, omdat de betreffende woningen nog niet gebouwd zijn. Daarnaast heeft de gemeente een bijdrage geleverd in de kosten voor enkele aansluitingen omdat de bestaande voorzieningen niet voldoende waren.

Doorberekende lasten rioolstelsel (€ 247.000 voordeel)

De energiekosten (voor het laten draaien van drukriolering en gemalen) waren afgelopen jaar € 16.000 hoger. Naast hogere energiekosten heeft vermoedelijk ook de relatief natte zomer en het natte najaar hier invloed op. Daardoor krijgen de pompen meer hemelwater te verwerken en draaien ze meer uren. De onderhoudskosten vallen dit jaar € 61.000 hoger uit. In plaats van het preventief reinigen en inspecteren van drukriolen en gemalen, zijn er besturingen vervangen omdat deze voor veel storingen zorgde. De daadwerkelijke kosten voor het opstellen van de Visie Water en Riolering en het Programma Water en Riolering zijn € 12.000 hoger uitgevallen dan begroot. Er is veel meerwerk nodig geweest vanwege financiële herberekeningen, extra werksessies en het aanpassen van het projectenplan. Er is in 2023 € 64.000 minder uitgegeven aan inhuur van personeel op deze post en ook de kapitaallasten zijn € 37.000 lager dan was geraamd.

Uit het budget voor klimaatadaptatie is geld over (€ 290.000). Dit geld zou gebruikt worden voor o.a. het NK Tegelwippen. Doordat de deelname van inwoners lager lag dan verwacht, zijn er minder cadeaubonnen uitgedeeld en zijn de kosten lager. Enkele andere activiteiten, zoals het opstellen van een kanskaart en afwegingskader klimaatadaptatie zijn niet uitgevoerd.

Baten en lasten van het rioolstelsel dienen in evenwicht te zijn, waarbij de kosten van BTW en overhead wel doorberekend worden in de rioolheffing. De BTW-lasten zijn niet zichtbaar in de lasten en de overheadkosten zijn zichtbaar in programma 0. Om het benodigde evenwicht te bereiken heeft in 2023 een onttrekking uit de voorziening riolering plaatsgevonden van € 229.000, hetgeen € 171.000 hoger is dan was geraamd.

Baten rioolheffing

Er is € 131.000 minder aan heffing ontvangen dan geraamd. Dit komt vooral door een lager gemiddeld waterverbruik in 2023. Vanwege de lagere rioolheffing is iets meer onttrokken uit de voorziening (zie de tekst hierboven).

7.3 Afval (€ 149.000 nadeel)

Doorberekende afvalverwijdering (DIFTAR)

De inkomsten uit de afvalstoffenheffing zijn € 16.000 lager dan geraamd. De uitgaven voor dit onderdeel zijn € 115.000 hoger dan was geraamd. De kosten van inzameling van afval zijn hoger dan was geraamd en ook de kosten van de milieustraat vallen hoger uit, terwijl de inkomsten uit poorttarieven lager zijn dan was geraamd. De hogere lasten hebben vooral te maken met de doorberekening van hogere loonkosten en hogere energie- en brandstofkosten.

OV. Afvalverwijd./-verwerking

Er is een overschrijding van € 18.000 als gevolg van extra kosten afvoer groenafval en inzet Kempenplus.

7.4 Milieu (€ 547.000 voordeel)

Milieubeheer (€ 154.000 voordeel)

Er is in 2023 maar beperkt gebruik gemaakt (geen aanleiding) van de middelen voor de uitvoering van bodem- en geluidonderzoek. Dit geldt ook voor het budget projecten milieuprogramma. Voordeel zit vooral in de salariskosten (€ 157.000). Als gevolg van het traject “opnieuw verbinden” zijn op deze post salariskosten geraamd, maar de werkelijke salariskosten zijn doorberekend op basis van de primaire begroting, waar deze salariskosten nog niet in verwerkt waren.

Energiemaatregelen energiearmoede (budgettair neutraal)

In 2023 zijn de voorbereidende werkzaamheden gestart voor het isolatieproject bij woningeigenaren in energiearmoede. De uitvoering hiervan start in 2024. Het restant ad € 174.000 van de ontvangen Rijksbijdrage is via de balanspost “vooruitontvangen bedragen” in 2024 beschikbaar.

Transitievisie warmte (€ 177.000 voordeel)

Wegens prioritering van werkzaamheden (zoals energiearmoede, grootschalige zon- en windenergie en netcongestie) is de uitvoering van de transitievisie warmte en daarmee de kosten opgeschoven naar 2024. Voorgesteld wordt om het restantbudget van € 177.000 over te hevelen naar 2024.

Klimaat (€ 211.000 voordeel)

Dit bedrag is destijds vrijgesteld om projecten van de verenging KempenEnergie (energieloket, energiecoaches, energiemarkt etc.) en eventuele kosten die gemaakt worden uit kleinschalige projecten zoals openhuizen dag etc. Dit geldt is ook voor 2024 noodzakelijk om deze facturen te betalen. Voorgesteld wordt om het restantbudget van € 35.000 over te hevelen naar 2024.

SPUK slecht geïsoleerde woningen

Middelen zijn medio 2023 bij het Rijk aangevraagd en december 2023 hebben we de middelen ontvangen. December is de subsidieregeling isolatiemaatregelen voor slecht geïsoleerde woningen vastgesteld, waardoor er in 2024-2026 gebruik moet worden gemaakt van deze middelen om subsidies te verstrekken. Het restantbudget ad € 339.000 van de ontvangen Rijksmiddelen zijn via de balanspost “vooruitontvangen bedrag” in 2024 beschikbaar.

Subsidie CDOKE (€ 3.000 nadeel)

Dit budget is in 2023 aangevraagd en ontvangen. Deze middelen zijn bedoeld om mensen aan te nemen of deskundigen in te huren voor het uitvoeren van klimaat- en energiebeleid. Denk hierbij aan inhuur ten behoeve van zonneparken, kosten regionale projecten, uitvoeren energiescans gemeentelijke gebouwen, ondersteuning MRE etc. De inzet van de middelen uit deze regeling geldt voor de jaren 2023, 2024 en 2025. In 2024 wordt een Lokale energiestrategie (LES) opgesteld. Het deel van de ontvangen middelen dat niet besteed is, blijft via de balanspost “vooruitontvangen bedragen” beschikbaar voor 2024.

Uitvoeringsprogramma RES (€ 0)

Omdat diverse activiteiten meerjarig zijn, zoals toezicht/handhaving energielabel C kantoren, informatie- en energiebesparingsplicht bij bedrijven, wat uitgevoerd wordt door de ODZOB, is het budget in 2023 niet besteed. Daarnaast is het geld in 2024 ook nodig voor (regionale) projecten op gebied van isoleren en zon op dak. In 2023 is de Rijksbijdrage ontvangen en is in verband daarmee voor hetzelfde bedrag een uitgavenbudget gevoteerd. Voorgesteld wordt om het uitgavenbudget van € 175.000 over te hevelen naar 2024.

Toelichting lopende kredieten:

Nr.	Jaar krediet	Omschrijving investering	Beschikbaar gesteld	Lasten t/m 31-12-2023	Baten t/m 31-12-2023	Restant bedrag	Afsluiten krediet?
1	2016	Vervangen van glasbakken ondergronds	80.000	57.224	0	22.776	Nee
2	2020	Grondstoffencentrum	39.000	41.605	0	-2.605	Nee
3	2017	Renovatie vacuümstation Voort	100.000	100.038	39.504	39.466	Ja
4	2018	Renovatie vacuümgebied Wilhelminalaan	50.000	43.345	0	6.655	Ja
5	2018, 2020 en 2022	Regionale KRW maatregelen 2018, 2020 en 2022	200.000	1.257	0	198.743	Ja
6	2019	Vervanging riolering 2019	616.972	603.971	0	13.001	Nee
6	2020	Vervanging riolering 2020	616.972	670.400	0	-53.428	Nee
6	2021	Vervanging riolering 2021	616.972	488.662	0	128.310	Nee
6	2022	Vervanging riolering 2022	616.972	25.361	0	591.611	Nee
6	2023	Vervanging riolering 2023	616.972	421	0	616.551	Nee
7	2022 en 2023	Rioolrenovaties (Relining) 2022 en 2023	270.000	253.356	0	16.644	Ja
8	2017	Lasten Sanering verkeerslawaaï 108 woningen	63.900	23.998	0	39.902	Nee
8	2017	Subsidie Sanering verkeerslawaaï 108 woningen	-63.900	0	-23.998	-39.902	Nee
9	2023	Geluidsaneringsmaatregelen Wilhelminalaan	0	0	0	0	Nee
10	2023	Geluidsaneringsmaatregelen Centrum Reusel	0	0	0	0	Nee

1. Vervangen van glasbakken ondergronds

Het restantkrediet is voor de plaatsing van ondergrondse containers in het centrumplan Reusel. Dit plan moet nog worden gerealiseerd. Het krediet moet beschikbaar blijven.

2. Grondstoffencentrum

Het krediet voor het grondstoffencentrum is nog niet gebruikt. In 2024 wordt een keuzenotitie voorgelegd met enkele varianten van een grondstoffencentrum. Het krediet moet beschikbaar blijven.

3. Renovatie vacuümstation Voort

Dit krediet kan worden afgesloten. Er zijn nog enkele restpunten maar herstel hiervan kan uit de exploitatie worden betaald.

4. Renovatie vacuümgebied Wilhelminalaan

Het voornemen was om het vacuümgebied elektrisch te renoveren en enkele jaren later ook bouwkundig. De renovatie van zowel het elektrische als bouwkundige deel zal volledig in 2024 plaatsvinden. Hiervoor is een nieuw krediet beschikbaar. Dit krediet kan worden afgesloten.

5. Regionale Kaderrichtlijn Water (KRW) maatregelen 2018, 2020, 2022

De gemeente heeft geen opgave om aan de KRW te voldoen. Afkoppelen van regenwater om het aantal overstorten vanuit de vuilwaterriolering te verminderen draagt wel bij, maar wordt gedekt uit andere kredieten en exploitatiegelden. Deze kredieten kunnen worden afgesloten.

6. Vervanging riolering 2019 t/m 2023

Vervanging riolering 2020 is als kostendrager van het project "Marialaan-Groeneweg" nog niet af te sluiten. De reden is dat er nog één termijn van de aannemer van het project binnen dient te komen in het eerste kwartaal van 2024. Daarna kan dit krediet afgesloten worden.

Vervanging riolering 2019 is nog niet gereed vanwege de laatste termijn van het project Voort en het krediet wordt in het voorjaar van 2024 afgesloten.

De kredieten Vervanging riolering 2020, 2021, 2022 en 2023 zijn nog niet afgerond en lopen financieel over naar 2024.

7. Rioolrenovaties relining 2022 en 2023

De benodigde rioolrenovaties zijn uitgevoerd. De kredieten kunnen worden afgesloten.

8. Sanering verkeerslawaaï 108 woningen

Op basis van de Wet geluidhinder heeft de gemeente een onderzoekplicht om te beoordelen of er sprake is van teveel geluidshinder van wegverkeer op woningen. Hiervoor is een onderzoeksubsidie beschikbaar gesteld voor 108 woningen gelegen in het centrum van Reusel (woningen aan de Wilhelminalaan en Schoolstraat/Zeegstraat) en de Turnhoutseweg. Het project Turnhoutseweg is afgerond (onderzoek en uitvoering). ODZOB verzorgt voor ons de uitvoering van deze onderzoeken.

9. Geluidsaneringsmaatregelen Wilhelminalaan

In het project van de sanering verkeerslawaaï Reusel-centrum is in het opgestelde saneringsprogramma aangegeven dat de herinrichting van de Wilhelminalaan, toepassing stil(ler) asfalt, een positieve invloed heeft op de geluidsbelasting op saneringswoningen binnen dit project. Deze saneringsmaatregel

(herinrichting van de weg) is subsidiabel. Het verkregen bedrag is een voorschot (95%) van het subsidiebedrag.

10. Geluidsaneringsmaatregelen Centrum Reusel

In het project van de sanering verkeerslawaaï Reusel-centrum is in het opgestelde saneringsprogramma aangegeven dat ondanks voorgestelde maatregelen (herinrichting van de weg) voor meerdere saneringswoningen niet het gewenste geluidsniveau op de gevel kan worden bereikt. Aanvullend wordt nu onderzocht of saneringswoningen in aanmerking komen voor gevelmaatregelen om het gewenste binnenniveau te bereiken. Gevelmaatregelen zijn subsidiabel. Het verkregen bedrag is een voorschot (95%) van het subsidiebedrag. Verwachte einddatum uitvoering maatregelen december 2025.

Programma 8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening, Stedelijke vernieuwing (VHROSV)

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van de Noort	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, transitie intensieve dierhouderij, vergunningen, beheer onroerend goed, woningbouwprojecten, centrumvisie
Wethouder Rombouts	Handhaving RO-vergunningen

Wat hebben we gedaan?

8.1 Ruimtelijke ordening			
Ambitie: Gebiedsontwikkeling mogelijk maken.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Faciliteren en stimuleren van gewenste gebiedsontwikkelingen.	A.1	We starten een pilot gebiedsontwikkeling. Na twee jaar wordt de pilot geëvalueerd. Hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld, middelen beschikbaar gesteld en een (externe) projectleider aangesteld. De gebieden worden geselecteerd in overleg en op basis van prioritering en beschikbare ambtelijke capaciteit.
		A.1	<i>Pilot is doorgeschoven naar 2025.</i>
Ambitie: Implementatie Omgevingswet.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
B	Klaar zijn voor de implementatie van de Omgevingswet.	B.1	Afhankelijk van de datum inwerkingtreding doen we wat we minimaal moeten doen voor de implementatie Omgevingswet en houden daarbij oog voor een goede dienstverlening en behoud van voldoende capaciteit.
		B.1	<i>De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. De acties die verplicht waren voor de invoering van de Omgevingswet zijn uitgevoerd. Er zijn nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt binnen de regio Zuidoost Brabant. We werken zo goed mogelijk aan een goede dienstverlening, ondanks dat de invoering ook landelijk niet vlekkeloos verloopt.</i>
Ambitie: Herbestemming van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen (VAB) is maatwerk.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
C	Maatwerk leveren bij herbestemming vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen.	C.1	We gaan het gesprek aan met de initiatiefnemer en leveren maatwerk waarbij gekeken wordt naar de 'juiste ontwikkeling op de juiste plaats'. De ervencoach is daarbij het eerste aanspreekpunt. Bij herbestemming hebben we aandacht voor eventuele signalen van ondermijning. Daarnaast blijven we investeren in een goede werkrelatie met de provincie en andere ketenpartners.
		C.1	<i>Dit is een doorlopend proces en hoort bij de reguliere werkzaamheden.</i>
Ambitie: Aantrekkelijk centrumgebied Reusel.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
D	Een bruisend boodschappencentrum in Reusel.	D.1	Een bruisend en aantrekkelijk boodschappencentrum conform de centrumvisie en het bestemmingsplan stedelijk gebied, centrum Reusel. Start is afhankelijk van de uitspraak van de Raad van State inzake het bestemmingsplan stedelijk gebied, centrum Reusel. Maatwerk wordt gehanteerd voor herbestemming van vrijkomende winkelpanden buiten het centrum. Werkzaamheden

			die niet afhankelijk zijn van het bestemmingsplan worden gefaseerd en uitgevoerd.
		D.1	<i>In augustus is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden na uitspraak van de Raad van State. En er is een passende invulling gevonden door AH/Jan Linders in hun oude pand. Technische voorbereiding van het Centrumplan is verder opgepakt om uitvoering van het Kerkplein in 2024 te realiseren.</i>
E	Voorkomen van leegstand in het gemeentehuis.	E.1	De gesprekken over de invulling van de lege ruimten worden weer opgepakt na indiensttreding nieuwe beleidsmedewerker vastgoed en zijn ook afhankelijk van ontwikkelingen rondom nieuwbouw De Kei.
		E.1	<i>In 2023 heeft het gemeentehuis onderdak geboden aan veel gebruikers van de Kei in verband met de nieuwbouw van De Kei. Daarnaast zijn de contacten warm gehouden voor mogelijke nieuwe huurders. Als de planning van de nieuwbouw duidelijk is zullen de contacten nog concreter kunnen worden.</i>

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Ambitie:

Bestaand actief grondbeleid voortzetten en differentiëren van grondprijzen.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Een actief en strategisch grondbeleid.	A.1	We zetten het bestaande grondbeleid conform de Nota Grondbeleid voort.
		A.1	<i>Voor het plan Hasselt-III zijn inmiddels alle gronden gekocht door de gemeente. De plannen voor Hasselt-III zijn in voorbereiding. Tevens vinden er momenteel meerdere gesprekken plaats voor mogelijke grondaankopen om woningbouw te kunnen realiseren.</i>
B	Woningen voor iedere doelgroep en naar behoefte van elke kern.	B.1	We peilen per kern bij onze inwoners en dorpsraad wat de behoefte is.
		B.1	<i>In 2023 zijn de Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden gestart met de actualisatie van de Kempische visie op wonen. Onderdeel van deze visie is een analyse van de behoefte.</i>
		B.2	De grondprijzen worden in een grondprijzenbrief gepubliceerd. Conform de Nota grondbeleid wordt een externe deskundige ingeschakeld voor een advies over de grondprijzen.
		B.2	<i>Voor 2024 zijn nieuwe grondprijzen vastgesteld op basis van deskundigenadvies. Er is een differentiatie per kern gehanteerd.</i>

8.3 Wonen en bouwen

Ambities:

Het bouwen van meer woningen heeft onze prioriteit, voor elke doelgroep en in elke kern.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
A	Bouwen van 488 woningen in de periode 2022-2026.	A.1	In de gemeentelijke woningbouwopgave voor de periode 2022-2026 zijn al extra woningen toegevoegd. De gemeente faciliteert de woningbouwopgave waar het kan volgens de vastgestelde prioritering. De planning is niet altijd haalbaar vanwege uitvoeringsproblemen, zoals de trage behandeling van bezwaren bij Raad van State, gebrek aan ambtelijke capaciteit en voortgang in planvorming bij initiatiefnemers.
		A.1	<i>In 2023 zijn 66 woningen gereed gemeld (waarvan 4 sociale koopwoningen en 8 sociale huurwoningen) en voor 48 woningen is de bouw begonnen.</i>
B	Woningen voor elke doelgroep.	B.1	We geven uitvoering aan de vastgestelde Kempische woonvisie en hanteren hierbij de bijbehorende regionale begrippenlijst.
		B.1	<i>In 2023 zijn de Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden gestart met de actualisatie van de Kempische visie op wonen.</i>

			<i>Onderdeel van deze visie is een analyse van de behoefte.</i>
C	Realisatie voldoende woningen in elke kern.	C.1	We faciliteren woningbouwinitiatieven en kijken daarbij altijd vooruit naar nieuwe mogelijkheden en initiatieven om zo te kunnen voorzien in de woningbouwbehoefte. Wij handelen proactief en zijn hierover waar nodig in overleg met onze ketenpartners.
		C.1	<i>In 2023 heeft het college de gebiedsanalyses van de dorpsranden Reusel, Hooge Mierde, Lage Mierde en Hulsel vastgesteld. Naast de inbreidingslocaties zijn hiermee de toekomstige ontwikkellocaties voor woningbouw in beeld, zodat we ervoor kunnen zorgen dat er continue woningbouwprojecten zijn om aan de vraag te kunnen voldoen.</i>
D	Verhogen aanbod sociale huurwoningen	D.1	Het onderwerp beschikbaarheid sociale huurwoningen maakt onderdeel uit van de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties.
		D.1	<i>In 2023 sloten we prestatieafspraken met WSZ en de Stichting Huurdersraad De Kempen.</i>
Ambities: We trekken op het thema woningbouw samen op met de andere Kempengemeenten.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
E	Samenwerken in de Kempen op het gebied van woningbouw.	E.1	Wij hebben contact en hebben afstemming met de Kempengemeenten over de regionale woningbouwopgave. Deze woningbouwopgave vormt ook een onderdeel van de Kempische Ontwikkelstrategie. De Kempische Woonvisie vormt hiervoor de basis. Deze ontwikkelstrategie wordt nader uitgewerkt en wordt in het najaar van 2022 aan de raad voorgelegd.
		E.1	<i>De Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden zijn in 2023 gestart met een actualisatie van de Kempische visie op wonen. De regionale woningbouwopgave maakt hier onderdeel van uit. In 2023 hebben de raden van de Kempengemeenten ingestemd met de bestuursopdracht vervolg Ontwikkelstrategie De Kempen, waarmee het college de opdracht krijgt om samen met de colleges van Bergeijk, Bladel en Eersel te komen tot een voorkeursscenario voor de ontwikkeling van de Kempen tussen 2030 en 2040 en na vaststelling dit voorkeursscenario uit te werken in een strategische koers op ruimtelijk-fysiek en sociaal-maatschappelijk vlak. Woningbouw valt hier ook onder.</i>
Ambitie: Goede huisvesting voor arbeidsmigranten.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
F	Goede huisvesting van arbeidsmigranten	F.1	We geven uitvoering aan het vastgestelde Ruimtelijk afwegingskader voor de huisvesting van arbeidsmigranten en toetsen initiatieven hieraan.
		F.1	<i>In 2023 heeft het college besloten in principe medewerking te verlenen aan de planologische wijziging van het perceel De Hoeven 26, Reusel naar een maatschappelijke bestemming met de aanduiding logies ten behoeve van de realisatie van arbeidsmigrantenhuisvesting.</i>
Ambitie: Geschikte woningen voor inwoners met een zorgbehoefte.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023 / Wat hebben we in 2023 gedaan?
G	Stimuleren en faciliteren van verschillende woonvormen zodat mensen met een zorgbehoefte geschikt kunnen wonen.	G.1	We stellen een Kempische woonzorgvisie inclusief toetsingskader op en deze wordt in 2023 aan de raad aangeboden.

		G. 1	<i>In 2023 is de Woonzorgvisie Kempengemeenten vastgesteld door de gemeenteraden en Bergeijk, Eersel en Reusel-De Mierden.</i>
			<i>Overige noemenswaardige inspanningen in 2023: Huisvesting urgente doelgroepen: In 2023 is de gebruiksovereenkomst van de groepsaccommodaties op het vakantiepark De Brabantse Kempen verlengd ten behoeve van de huisvesting van vluchtelingen uit Oekraïne. In 2023 besloot het college het Fletcher Hotel-Restaurant De Kempen in Reusel in te zetten als overnachtingslocatie voor maximaal 45 asielzoekers. In 2023 haalde de gemeente de taakstelling rondom het huisvesten van vergunninghouders niet en sloot zij 2023 af met -15. De gemeente probeerde Hotel 't Centrum aan te kopen voor de huisvesting van onder andere vergunninghouders.</i>

Majeure thema's

Implementatie Omgevingswet

Eind 2023 heeft het college de raad uitvoerig middels een Raadsinformatienota geïnformeerd over de stand van zaken betreffende de implementatie van de omgevingswet.

Kempische ontwikkelstrategie

Nadat de raden van de Kempengemeenten hebben ingestemd met de bestuursopdracht is de stuurgroep en het kernteam (ambtelijke afvaardiging deelnemende gemeenten) aan de slag gegaan met de eerste stappen waaronder de voorbereidingen voor het thema Brede Welvaart en het participatietraject. In september 2023 is voor de raad een werkbijeenkomst over dit thema georganiseerd als voorbereiding op de Kempenbrede bijeenkomst over de ontwikkelstrategie.

Wat heeft het gekost?

Overzicht per product:

Totaal per product <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 (incl. begrotingswijzigingen)			Rekening 2023			Begroot vs. werkelijk Saldo
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	
8.1 Ruimtelijke ordening	-1.096	-2.119	73	-2.046	-1.416	22	-1.393	653
8.2 Grondexploitatie	1.388	-2.253	2.191	-62	-1.830	2.074	244	306
8.3 Wonen en bouwen	333	-498	612	115	-449	473	24	-91
Totaal	625	-4.869	2.876	-1.994	-3.695	2.570	-1.125	868

Programma 8 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 868.000. Hieronder volgt een korte toelichting per product op de verschillen in kolom "begroot versus werkelijk" van bovenstaande tabel.

8.1 Ruimtelijke ordening (€ 653.000)

Buitengebied (€ 213.000 voordeel)

Het ontwerp bestemmingsplan buitengebied is in 2023 vastgesteld. Nu loopt het zienswijze traject, zodat we medio 2024 het definitieve bestemmingsplan buitengebied kunnen vaststellen. Met betrekking tot de betaling zijn afspraken gemaakt in welke fase wordt afgerekend. Dit zal in 2024 zijn en daarom is € 100.000 meegenomen in de voorgestelde overhevelingen.

Omgevingswet (€ 254.000 voordeel)

Vanwege de grote opgave van diverse activiteiten voor de Omgevingswet moesten we prioriteren in 2023: per 1 januari 2024 krijgen we een tijdelijk omgevingsplan van rechtswege. In 2023 is prioriteit gegeven aan het in eigen beheer kunnen werken met en het kunnen wijzigen van dit tijdelijke omgevingsplan. Dit om de nieuwe, complexe en digitale systematiek van het omgevingsplan te leren kennen en om daarmee onze dienstverlening vanaf 2024 op orde te houden. Er is gewerkt aan het casco omgevingsplan ('regelbibliotheek') en handboeken met regels om wenselijke initiatieven te kunnen faciliteren. De meeste acties op grond van Milieu en de Bruidsschat (rijksregels die van rijk naar de gemeente gaan) kunnen ook in 2024 worden uitgevoerd. In 2023 is om die reden prioriteit gegeven aan de noodzakelijke acties op grond van milieubeleid die voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet uitgevoerd moesten worden. De start van de omgevingsvisie en de programma's zijn tijdelijk stilgezet in afwachting van de Kempische Ontwikkelstrategie.

Om alle noodzakelijke acties voor de Omgevingswet te kunnen uitvoeren is extra budget in 2024 noodzakelijk. Op diverse onderdelen (milieu, bruidsschat, programma's, etc.) is de financiële impact ook nog niet voldoende in beeld. Belangrijke opgave is het opstellen van een definitief omgevingsplan en daarvoor is inhuur van onder andere de ODZOB en een extern bureau noodzakelijk (inschatting is minimaal € 2,5 ton kosten tot aan 2026). Daarnaast zijn diverse acties noodzakelijk op grond van milieu (externe veiligheid, wegverkeer, bodem en wijzigen inrichtingen naar milieu belastende activiteiten) en de wijze van omgaan met de bruidsschat die in samenwerking met de ODZOB uitgevoerd moeten worden. Eind 2023 zijn knelpunten ten aanzien van de plansoftware geconstateerd. Het is nog niet duidelijk of nieuwe software aangeschaft moet worden. Het restantbudget is meegenomen in de overhevelingen.

Bestemmingsplannen (€ 149.000 voordeel)

Dit betreft een bedrag van € 25.000 voor de omzetting van bestemmingsplan naar omgevingsplan. Hiervoor moeten we nog diverse zaken in gang zetten. Daarnaast € 100.000 voor de stoppende bedrijven in het kader van de rijksregeling. Hiervoor zijn middelen ontvangen. De kosten moeten nog gaan komen om dit op te pakken. Dit gaat in 2024 gebeuren, vandaar dat beide budgetten zijn meegenomen in de overhevelingen. Op advieskosten is een voordeel behaald van € 15.000. De legesopbrengsten zijn € 50.000 lager dan was geraamd. Enerzijds is dit afhankelijk van het aantal aanvragen, maar het verschil wordt vooral veroorzaakt doordat het kostenverhaal steeds vaker plaatsvindt via anterieure overeenkomsten.

Omgevingsvisie (€ 89.000 voordeel)

Er is minder uitgegeven aan diensten door derden. Wij verwijzen naar de tekst hierboven onder het kopje "Omgevingswet".

Juridische advisering Ruimtelijke Ontwikkeling (€ 45.000 nadeel)

De juridische kosten van enkele langlopende dossiers worden op dit budget geboekt. Vanwege de complexiteit van de zaken is onze huisadvocaat ingeschakeld in een aantal procedures, hetgeen tot een nadeel leidt van € 45.000.

8.2 Grondexploitatie (€ 306.000 voordeel)

Voor een uitgebreide toelichting op de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. Het voordeel ontstaat door winstnemingen op de grondexploitatie van Molen Akkers (€ 45.000) de Hasselt-II (€ 67.000) en 't Kantje (€ 281.000), terwijl op de grondexploitatie De Leeuwerik een voordeel ontstaat door vrijval van een deel van de verliesvoorziening (€ 126.000). Bij niet onderhanden werk is een inkomst te zien van € 158.000 uit Ruimte-voor-Ruimte gelden. Deze worden echter toegevoegd aan de reserve "Ontwikkeling Buitengebied", maar deze last valt onder programma 0. Verder is sprake van nadeel op de grondexploitatie Hart van Reusel door een ophoging van de verliesvoorziening met € 505.000. Op anterieure overeenkomsten wordt een voordeel behaald van € 115.000, waarvan € 12.000 toegevoegd is aan het vereveningsfonds sociale woningbouw (programma 0).

8.3 Wonen en bouwen (€ 91.000 nadeel)

Bouw- woning- en welstandszorg (€ 24.000 nadeel)

De kosten voor de samenwerking VTH zijn hoger dan begroot dit komt doordat de kosten naar aanleiding van de traject "opnieuw verbinden" anders worden verdeeld dan oorspronkelijk was geraamd.

Baten omgevingsvergunningen (€ 141.000 nadeel)

De ontvangen baten voor omgevingsvergunningen waren veel lager dan ingeschat. Pas op het eind van het jaar kwam een hoos aan vergunningen binnen, terwijl de verwachting was dat dit langdurig in dit jaar zou plaatsvinden. Dat was niet het geval.

Overige aangelegenheden volkshuisvesting (€ 70.000 voordeel)

In 2023 toegekende budgetten voor uitbreidingslocaties voor woningbouw en de Kempisch visie op wonen zijn amper benut, waardoor een voordeel ontstaat van € 70.000.

Toelichting lopende kredieten:

Nr.	Jaar krediet	Omschrijving investering	Beschikbaar gesteld	Lasten t/m 31-12-2023	Baten t/m 31-12-2023	Restant bedrag	Afsluiten krediet?
1	2022	Boerderij van de Toekomst	0	190.178	268.000	77.822	Nee
2	2013	Beekherstel Reuseldal	20.000	6.241	0	13.759	Nee
3	2012	Ontwikkeling Rouwenbogtloop	25.000	13.650	0	11.351	Nee
4	2016	Implementatie nieuwe omgevingswet	19.095	15.410	0	3.685	Nee
5	2022	Renovatie beheerderswoning Sportpark	49.500	14.250	0	35.250	Nee
6	2021	Anticiperende grondverwervingen	1.000.000	0	0	1.000.000	Nee
7	2023	Aankoop grond Willibrordlaan 13	500.000	471.064	0	28.936	Nee
8	2021	Kleine Hoeve II	2.050.000	1.166.019	0	883.981	Nee
9	2021	Hasselt fase III	200.000	34.393	0	165.607	Nee

1. Boerderij van de Toekomst

Het krediet is onder andere gebruikt voor het betalen van onderzoek en schrijven van een visie voor de toekomst van de landbouw voor het project Boerderij van de Toekomst. De kosten van dit project worden gedekt uit een provinciale subsidie.

2. Beekherstel Reuseldal

Het krediet is in 2023 gebruikt voor de verdere inrichting van de dalen en recreatieve voorzieningen.

3. Ontwikkeling Rouwenbogtloop

Dit krediet moet blijven bestaan in verband met de ontwikkelingen van het patrijzenpoortproject waarvoor jaarlijks voorzieningen en gronden beheerd worden door de Weidevogelvereniging.

4. Implementatie nieuwe omgevingswet

We hebben in 2023 minder uitgegeven dan verwacht. Vanwege de grote opgave van diverse minimale acties voor de Omgevingswet moesten we prioriteren in 2023. Belangrijk was het verkennen van het in eigen beheer kunnen werken en wijzigen van het tijdelijke omgevingsplan van rechtswege. Dit om de nieuwe en digitale complexe systematiek van het omgevingsplan te leren kennen en om daarmee onze dienstverlening vanaf 2024 zo goed mogelijk op orde te kunnen houden. Er is gewerkt aan het casco omgevingsplan ('regelbibliotheek') en handboeken met regels om initiatieven die niet zijn toegestaan te faciliteren. Mede door samenwerking met de gemeente Eindhoven konden veel werkzaamheden aan het casco omgevingsplan in 2023 nog in eigen beheer worden uitgevoerd.

Een groot deel van de acties ovg Milieu en de Bruidsschat (rijksregels die van rijk naar de gemeente gaan) konden ook in 2024 worden uitgevoerd. In 2023 is om die reden prioriteit gegeven aan de noodzakelijke acties ovg milieubeleid die voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet uitgevoerd moesten worden. De start van de omgevingsvisie en de programma's zijn tijdelijk stilgezet in afwachting van de Kempense Ontwikkelstrategie. Diverse werkzaamheden zijn dan ook doorgeschoven naar 2024.

5. Renovatie beheerderswoning Sportpark

De renovatie vindt plaats in 2024.

6. Anticiperende grondverwervingen

Bij de vaststelling van de nota grondbeleid Reusel-De Mierden in april 2021 is door de gemeenteraad een krediet van € 1.000.000 beschikbaar gesteld voor het verrichten van anticiperende grondverwervingen door het college. Bij anticiperende verwervingen gaat het om locaties van gebiedsontwikkeling binnen het bestaande stedelijk gebied, bijvoorbeeld uitbreiding, transformatie of herstructurering. Het kan ook gaan om locaties die de gemeenteraad in de Omgevingsvisie als belangrijke (ontwikkel)locaties heeft aangemerkt of om locaties die in de verordening ruimte zijn aangemerkt als stedelijk afweegbaar gebied. In de nota grondbeleid staat te lezen dat de hoogte van dit krediet jaarlijks bij de begroting wordt vastgesteld. De besteding van dit krediet is afhankelijk van de mogelijke grondaankopen. Het is dus de bedoeling dat dit krediet niet wordt afgesloten maar jaarlijks beschikbaar blijft.

In 2021 is gestart met onderhandelingen voor de aankoop van gronden (locaties van gebiedsontwikkelingen binnen het stedelijk gebied). Deze onderhandelingen waren in 2023 nog niet afgerond en hebben in 2023 nog niet tot een concreet resultaat geleid en dus ook niet tot uitgaven.

7. Aankoop grond Willibrordlaan 13

Dit krediet is gebruikt voor het strategische aankoop van het perceel. Op dit moment is nog geen bestemming voor de grond gevonden maar in de toekomst is dit een mogelijke locatie voor de nieuwbouw van Clemensschool Hulsel.

8. Kleine Hoeve fase II

Voor het plan Kleine Hoeven fase 2 zijn we bezig met de voorbereiding om te komen tot vaststelling van het bestemmingsplan in de gemeenteraad. Als we kijken naar de gemaakte kosten in 2023 dan hebben we in dat kader met name kosten gemaakt voor onderzoeken en advieskosten. Tevens is er vanuit het krediet een bijdrage betaald voor de realisatie van de reconstructie van de weg Hamelendijk, Kleine Hoeve, Hallenstraat.

9. Hasselt fase III

De gemeente heeft voor de planvorming voor het plan Hasselt III alle gronden inmiddels gekocht. De gemeente is bezig met de voorbereiding van het plan Hasselt III. De omgevingsdialog bestaande uit plenaire sessie met aanwonenden en keukentafelgesprekken met aanwonenden aan het plangebied is inmiddels afgerond. Deze input wordt meegenomen in het opstellen van het stedenbouwkundige plan. Er vindt nog een terugkoppeling plaats aan alle aanwonenden wat we als gemeente wel en niet hebben meegenomen in het stedenbouwkundige plan.

4. BALANS

MET TOELICHTING

4.1. Balans

ACTIVA (bedragen in €)	Ultimo 2023	Ultimo 2022
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>		
• Onderzoek en ontwikkeling	0	0
• Bijdrage aan activa in eigendom van derden	680.544	705.813
<i>Totaal immateriële vaste activa</i>	680.544	705.813
<i>Materiële vaste activa</i>		
• Investerings met een economisch nut	16.894.114	14.002.560
• Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	9.277.182	8.780.404
• Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	15.256.115	13.082.065
<i>Totaal materiële vaste activa</i>	41.427.411	35.865.028
<i>Financiële vaste activa</i>		
• Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	11.685	11.685
• Overige langlopende leningen	253.327	284.649
• Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	0	0
<i>Totaal financiële vaste activa</i>	265.012	296.334
Totaal vaste activa	42.372.967	36.867.175
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>		
• Grond- en hulpstoffen:		
- overige grond- en hulpstoffen	0	0
• Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie:	19.885.770	18.547.695
- voorziening voorraad grond in exploitatie	-17.429.819	-17.008.230
<i>Totaal voorraden</i>	2.455.951	1.539.465
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd ≤ 1 jaar</i>		
• Vorderingen op openbare lichamen	4.058.263	4.180.992
• Schatkistbankieren	3.835.619	6.044.159
• Overige vorderingen	1.628.351	2.272.264
• Voorziening dubieuze debiteuren	-80.125	-142.572
<i>Totaal uitzettingen met rentetypische looptijd ≤ 1 jaar</i>	9.442.109	12.354.843
<i>Liquide middelen</i>		
• Kassaldi	586	1.719
• Banksaldi	163.173	0
<i>Totaal liquide middelen</i>	163.759	1.719
<i>Overlopende activa</i>		
• Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	5.367.145	2.466.690
<i>Totaal overlopende activa</i>	5.367.145	2.466.690
Totaal vlottende activa	17.428.964	16.362.717
TOTAAL ACTIVA	59.801.931	53.229.892

PASSIVA (bedragen in €)	Ultimo 2023	Ultimo 2022
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>		
• Reserves:		
- algemene reserve	11.940.078	8.554.545
- bestemmingsreserves	11.332.836	11.014.334
• Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten	9.082.718	6.504.546
<i>Totaal eigen vermogen</i>	32.355.632	26.073.424
<i>Voorzieningen</i>	4.015.833	4.789.375
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar</i>		
• Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	13.511.204	13.647.615
<i>Totaal vaste schulden</i>	13.511.204	13.647.615
Totaal vaste passiva	49.882.668	44.510.414
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd ≤ 1 jaar</i>		
• Banksaldi	0	236.002
• Kasgeldleningen < 1 jaar	0	0
• Crediteuren	4.146.973	3.043.763
• Overige schulden	519.994	394.887
<i>Totaal netto vlottende schulden</i>	4.666.966	3.674.652
<i>Overlopende passiva</i>		
• Nog te betalen bedragen	2.750.190	3.275.473
• Overige vooruitontvangen bedragen	2.502.105	1.769.353
<i>Totaal overlopende passiva</i>	5.252.296	5.044.826
Totaal vlottende passiva	9.919.262	8.719.478
TOTAAL PASSIVA	59.801.931	53.229.892

Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen
borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt

31.763.000

29.950.000

Toelichting balans

Afschrijvingsbeleid

Op 7 juli 2020 is een herziene Nota reserves, voorzieningen en afschrijvingsbeleid vastgesteld door de raad. In november 2021 is het Beleidsplan openbaar groen 2022-2031 vastgesteld. Voor het groenareaal zijn hierin nieuwe afschrijvingstermijnen opgenomen. Deze termijnen worden gehanteerd voor toekomstige investeringen.

Uitgangspunten

- Voor zover niet anders vermeld, zijn de activa gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
- Investeringen van vóór 2017 worden verantwoord volgens de zogenaamde bruto methode: afschrijven op de volledige investering en indien subsidies of bijdragen derden ontvangen worden, tegelijkertijd negatief afschrijven over de subsidie, bijdrage e.d.. Ingaande heeft 2017 hierop een wijziging plaatsgevonden omdat op basis van de gewijzigde Bbv-voorschriften de bijdragen van derden in mindering moeten worden gebracht op de investering en er dus afgeschreven moet worden op basis van de netto-investering.
Voor investeringen waarbij het krediet vóór 2004 (= datum invoering Bbv) is gevoteerd en waarvoor dekking uit reserves is aangewezen, wordt nog wel direct afgeschreven (= netto methode).
- Nieuwe investeringen zijn gebaseerd op de afschrijvingstermijnen zoals opgenomen in de herziene nota 2020. Bestaande investeringen ondergaan geen wijziging qua afschrijving.
- Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (artikel 64 lid 3 Bbv).
- Over het algemeen hebben gronden en terreinen geen beperkte gebruiksduur en wordt er dus niet op afgeschreven. Onder andere kunstgrasvelden kennen wel een beperkte gebruiksduur. Hierop wordt dan ook afgeschreven.
- Lineaire afschrijving is het uitgangspunt.
- Investeringen tot € 5.000 worden ineens afgeschreven.
- In de ramingen worden jaarlijkse kapitaallasten bepaald op basis van de begrote investeringsbedragen totdat de investering is afgerond, vanaf welk moment de werkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs als basis voor de afschrijving dient. De werkelijke afschrijving vindt plaats op basis van werkelijk uitgegeven bedragen op maandelijks basis.
- Van activa welke als gevolg van verkoop, sloop, diefstal, verlies en dergelijke niet of niet meer in bezit zijn van de gemeente, wordt de restant boekwaarde in het desbetreffende jaar afgeboekt ten laste van de exploitatie. Eventuele opbrengsten uit verkoop, verzekeringsgelden of anderszins worden in datzelfde jaar ten gunste van de exploitatie gebracht.

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Vermeerderingen en verminderingen op balansposten betreffen de lasten en baten in het boekjaar en komen derhalve vaak niet overeen met de totale besteding van kredieten of budgetten.

Eigen bijdragen CAK

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK (Centraal Administratie Kantoor). De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan welke verwerkt zouden moeten worden in de staat van baten of lasten en/of de balans.

4.1.1. Activa

Immateriële vaste activa

Het verloop van deze post is als volgt:

Immateriële vaste activa	Balans	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijvingen	Balans
Bedragen in €	31-12-2022				31-12-2023
Onderzoek en ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	705.813	24.365	24.365	25.269	680.544
TOTAAL	705.813	24.365	24.365	25.269	680.544

Onderzoek en ontwikkeling

Per saldo is in 2023 niets uitgegeven aan onderzoek en ontwikkeling. Onderzoek en ontwikkeling wordt in één keer afgeschreven. Vandaar dat de waarde op de balansdatum nul is.

Bijdrage aan activa in eigendom van derden

Voor de Boerderij van de Toekomst is € 268.000 aan subsidie ontvangen van de provincie. Daarvan is € 24.365 besteed en het resterende bedrag is als vooruit ontvangen bedrag verantwoord.

Materiële vaste activa

Het verloop van deze post is als volgt:

Materiële vaste activa	Balans	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijvingen	Balans
Bedragen in €	31-12-2022				31-12-2023
<i>Investerings met economisch nut:</i>					
Strategische gronden	1.878.079	190.677	0	0	2.068.756
Gronden en terreinen in erfpacht	277.425	0	0	0	277.425
Gronden en terreinen overig	1.216.856	1.211.919	146.330	26.222	2.256.222
Bedrijfsgebouwen	9.749.254	1.923.278	0	495.275	11.177.257
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	227.744	-26.492	0	11.572	189.680
Vervoermiddelen	278.916	322.390	0	43.546	557.761
Machines, apparaten en installaties	240.939	44.244	0	54.752	230.431
Overige materiële vaste activa	119.334	17.023	0	13.218	123.139
Woonruimten	14.013	0	0	570	13.443
Subtotaal	14.002.560	3.683.040	146.330	645.155	16.894.114
<i>Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:</i>					
Riolering	8.780.404	958.436	160.072	301.585	9.277.182
<i>Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut:</i>					
Gronden en terreinen	59.770	280.676	0	1.997	338.450
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	12.957.839	2.395.982	-3.136	496.855	14.860.103
Machines, apparaten en installaties	64.455	0	0	6.892	57.563
Subtotaal	13.082.065	2.676.658	-3.136	505.743	15.256.115
TOTAAL	35.865.028	7.318.134	303.267	1.452.484	41.427.411

Algemeen

De materiële vaste activa worden onderverdeeld in investeringen met economisch nut en maatschappelijk nut, waarbij investeringen met economisch nut in principe verhandelbaar zijn en investeringen met maatschappelijk nut niet.

Investerings met economisch nut

Strategische gronden

Conform het Bbv moeten gronden die niet in exploitatie zijn genomen als materieel vast actief worden verantwoord. Voorheen stonden deze bij voorraden grond. De gronden voor Kleine Hoeven fase 2 en de anticiperende grondverwervingen (€ 0) zijn hierin opgenomen. De investeringen in strategische gronden zijn in totaal € 190.677. Deze bestaan uit o.a. diverse onderzoekskosten voor Kleine Hoeven fase II (€ 149.000), Hasselt fase III (€ 24.000) en Molenheide (€ 18.344).

Gronden en terreinen in erfpacht

Als bouwrijpe grond in erfpacht wordt uitgegeven, moet deze als materieel vast actief worden verantwoord tegen de marktwaarde (Bbv artikel 35 lid 2 en artikel 38 lid b). In 2019 is een kavel uit Kleine Hoeven middels erfpacht uitgegeven.

Gronden en terreinen overig

In 2023 is gestart met de aanleg van padelbanen voor LTC De Kemphanen en in 2022 met de aanleg van 2^e kunstgrasveld voor Rosolo. Tevens is in 2023 grond Willibrordlaan 13 te Hulsel aangekocht (€ 470.000). De vermeerderingen en verminderingen hebben hier betrekking op.

Bedrijfsgebouwen

De uitgaven op deze post zijn gemaakt voor de realisatie van de nieuwe Kei.

Grond- weg- en waterbouwkundige werken

De investeringen in grond- weg- en waterbouwkundige werken zijn in totaal € 26.492 negatief. Deze bestaan uit de voorbereidingskosten voor het grondstoffencentrum, een nog aan Bladel te betalen (deel)rekening van € 60.000 en kosten beekherstel Reusel totaal € 3.732.

Vervoermiddelen

Voor vervanging van het materieel van de buitendienst is in 2023 in totaliteit € 322.390 geïnvesteerd.

Machines, apparaten en installaties

De investeringen in machines, apparaten en installaties zijn in totaal € 44.244. Deze bestaan uit aanschaf Mobile Thin Clients van € 31.669 en vervanging camerabeveiligingssysteem van € 12.575.

Overige materiële vaste activa

Voor aanpassing inrichting gemeentewerf is in 2023 in totaliteit € 17.023 geïnvesteerd.

Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Riolering

Met name voor vervanging van riolering is in 2023 in totaliteit € 958.436 geïnvesteerd en hebben we een bijdrage specifieke uitkering impulsregeling klimaatadaptie van € 160.072 ontvangen (bestemd voor project Marialaan).

Investerings met maatschappelijk nut

Grond en terreinen

De investeringen in grond en terreinen werken bedragen € 280.676. Deze bestaan met name uit vervanging groen.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken bedragen € 2.395.982. Deze bestaan met name uit de volgende investeringen:

• Vervanging openbare verlichting door Led (masten)	€ 31.741
• Vervanging openb. verlichting door Led (armaturen)	€ 8.642
• GVVP deel 2018 en 2019	€ 118.259
• GVVP 2022	€ 165.144
• Rehabilitatiekrediet wegen 2019	€ 143.635
• Rehabilitatiekrediet wegen 2022	€ 740.189
• Rehabilitatiekrediet wegen 2023	€ 682.595
• Nieuwe aansluiting N284 Kleine Hoeven Hallenstraat	€ 67.651
• Reconstructie Turnhoutseweg/N284	€ 20.940

Financiële vaste activa

Het verloop van de post is als volgt:

Financiële vaste activa	Balans	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijvingen	Balans
Bedragen in €	31-12-2022				31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	11.685	0	0	0	11.685
Overige langlopende leningen	284.649	0	31.322	0	253.327
Overige uitzettingen met een looptijd ≥ 1 jaar	0	0	0	0	0
TOTAAL	296.334	0	31.322	0	265.012

Overige langlopende leningen

Er is in 2023 voor € 31.322 afgelost aan personeelshypotheek. Hiermee zijn alle personeelshypotheek per 31 december 2023 volledig afgelost. Dit was tot eind 1996 onderdeel van de secundaire arbeidsvoorwaarden. Nieuwe leningen worden niet meer verstrekt.

Naast de hypotheek zijn er onder deze post ook een tweetal leningen opgenomen aan plaatselijke verenigingen van in totaal € 253.327. Met de betreffende organisaties zijn destijds specifieke afspraken gemaakt wanneer zij deze moeten terugbetalen.

Vlottende activa

Voorraden

Het verloop van de post is als volgt:

Vlottende activa	Balans	Vermeerdering	Vermindering	Winst of verlies	Balans
Bedragen in €	31-12-2022				31-12-2023
Voorraden grond	18.547.695	1.403.760	4.834.272	4.768.587	19.885.770
Voorziening voorraden grond	-17.008.230			-421.589	-17.429.819
Totaal	1.539.465	1.403.760	4.834.272	4.346.998	2.455.951

Algemeen

In de paragraaf 'Grondbeleid' en in de voor uw raad ter inzage liggende rapportages wordt onder andere per grondexploitatie een inschatting gemaakt van de nog te maken kosten en de te verwachte opbrengsten. In de paragraaf 2.7 Grondbeleid vindt u de verdere toelichting op de voorraden gronden en de voorziening voorraden grond.

Voorraden grond

De voorraden grond zijn toegenomen per saldo met € 1.338.075 tot een bedrag van € 19.885.770.

Grondvoorraden met een negatieve waarde betreffen de grondexploitaties die op de balansdatum op "winst" staan (meer baten dan lasten), maar welke winst op basis van de regels nog niet tussentijds genomen mag worden.

Voorraden grond	Balans	Vermeerdering	Vermindering	Winst	Balans
Bedragen in €	31-12-2022				31-12-2023
Kerkekkers (Hulsel)	0	0	0	0	0
Kleine Hoeven (Reusel)	16.086.119	294.704	0	0	16.380.823
Molen Akkers (Reusel)	-165.032	48.865	0	44.960	-71.206
De Leeuwerik (Hooge Mierde)	714.760	303.403	103.460	0	914.703
De Hasselt II (Lage Mierde)	-51.663	37.810	0	67.322	53.469
Hart van Reusel	2.266.544	338.444	84.462	0	2.520.525
t Kantje (Hulsel)	-303.034	380.535	271.350	281.305	87.456
Totaal	18.547.695	1.403.760	459.272	393.587	19.885.770

Voorziening voorraden grond

Als het toekomstige resultaat van een grondexploitatie verliesgevend is (positieve waarde), moet hiervoor een verliesvoorziening worden gevormd. Elk jaar wordt de winstgevendheid opnieuw berekend. Waar nodig wordt de voorziening verhoogd of verlaagd. De totale voorziening bedraagt eind 2023 € 17.429.819. De toename van de voorziening bedraagt per saldo € 421.589. Gespecificeerd naar de verschillende exploitaties:

Voorziening voorraden grond	Balans	Vermeerdering	Vermindering	Verlies	Balans
Bedragen in €	31-12-2022				31-12-2023
Kleine Hoeven (Reusel)	-13.741.934			-42.905	-13.784.839
De Leeuwerik (Hooge Mierde)	-639.209			126.156	-513.053
Hart van Reusel	-2.627.087			-504.840	-3.131.927
Totaal	-17.008.230	0	0	-421.589	-17.429.819

Vorderingen

Het verloop van de post is als volgt:

Vorderingen	Boekwaarde	voorziening	Balans	Balans
Bedragen in €	31-12-2023	oninbaarheid	31-12-2023	31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	4.058.263		4.058.263	4.180.992
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen art. 1, onderdeel a. van de Wet Fido				
Overige verstrekte kasgeldleningen				
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	3.835.619		3.835.619	6.044.159
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen				
Uitzettingen in Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Debiteuren	1.196.338	-17.705	1.178.633	1.721.933
Voorziening dubieuze debiteuren				-17.705
Overige vorderingen incl. sociale zaken	431.161	-62.419	368.741	549.564
Voorziening dubieuze debiteuren ISD				-124.867
Kruisposten	852		852	767
Overige uitzettingen				
Totaal	9.522.233	-80.125	9.442.109	12.354.843

De vorderingen op openbare lichamen vormen een zeer beperkt risico. Anders is het met de overige debiteuren. Hierbij gaan wij er overigens van uit dat alle vorderingen ook daadwerkelijk geïnd gaan worden. Hier wordt samen met de deurwaarder vol op ingezet. Als na al deze inspanningen blijkt dat de vordering oninbaar is, wordt deze als negatieve baat (last) opgenomen op het product waar destijds de opbrengsten zijn verantwoord.

Op het moment van de controle van de jaarrekening staat er in totaal € 25.724 aan vorderingen langer open dan 90 dagen, wat € 1.415.572 lager is dan in 2022.

Voor deze openstaande vorderingen geldt dat deze veelal zijn overgedragen aan onze deurwaarder of dat een betalingsregeling is getroffen.

De rekening-courantverhoudingen met het Rijk is € 2.208.540 lager dan in 2022. Dit komt door de uitzettingen in 's Rijks schatkist, het saldo hiervan bedraagt eind 2023 € 3.835.619. In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Dit bedrag bestaat met name uit de ontvangst van een nieuw afgesloten geldlening van € 5.000.000.

Uit oogpunt van voorzichtigheid is de voorziening dubieuze debiteuren gevormd voor een aantal vorderingen waarvan het onzeker was dat deze daadwerkelijk konden worden geïnd. In 2023 is de voorziening dubieuze debiteuren gelijk gebleven aan 2022. Er resteert nog een bedrag van € 17.705 in de voorziening eind 2023.

De voorziening dubieuze debiteuren ISD geeft de mogelijke oninbaarheid van te ontvangen bedragen van de debiteuren ISD voor onze gemeente weer. Dit betreft bijvoorbeeld verhaal van uitkeringslasten op derden of de aflossing van leenbijstand. Hiervoor ontvangen wij een opgave van KempenPlus. In 2023 is de voorziening verlaagd met € 62.448 tot een bedrag van € 62.419.

Liquide middelen

De specificatie van de post is als volgt:

Liquide middelen	Balans	Balans
Bedragen in €	31-12-2022	31-12-2023
Kas	1.719	586
Banksaldi	0	163.173
Totaal	1.719	163.759

Vanwege contante betalingen houdt Burgerzaken een kleine kaspositie aan. Op het moment dat deze oploopt, wordt afgestort bij de bank. In 2023 was het totaal van de banksaldi aan het eind van het jaar positief. Vandaar dat hier € 163.173 is opgenomen.

Overlopende activa

Het verloop van de post is als volgt:

Overlopende activa	Balans	Balans
Bedragen in €	31-12-2022	31-12-2023
Nog te innen vorderingen	2.058.027	4.114.279
Vooruitbetaalde bedragen	400.242	1.252.866
Overige	8.421	0
Totaal	2.466.690	5.367.145

Onder nog te innen vorderingen worden posten opgenomen waarvan de prestatie in 2023 is geleverd, maar:

- de nota in 2024 is verstuurd (bijv. Afval- en rioolheffing 2e half jaar 2023 ad € 999.092)
- waarvoor in 2023 nog geen nota gestuurd kon worden, omdat de exacte hoogte van het bedrag nog niet bekend was (bijv. Forensenbelasting ad € 35.000 en toeristenbelasting 2023 ad € 192.000)
- waarvoor we een bedrag gaan ontvangen, zoals winstuitkering KBP ad € 2.500.000.

De omvang van de vooruitbetaalde bedragen wordt met name gevormd door:

- Gemeentelijke bijdrage VRBZO 1^e kwartaal 2024 € 223.283
- Gemeentelijke bijdrage GGD 1^e kwartaal 2024 € 144.755
- Contributie 2024 VNG € 25.345

De stijging van deze post ten opzichte van 2022 wordt met name veroorzaakt door het eerder betalen van de diverse voorschotten aan De Samenwerking Kempengemeenten omdat de facturen daarvoor eerder zijn ontvangen.

4.1.2. Passiva

Eigen vermogen

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

Eigen vermogen	Balans	Vermeerdering	Vermindering	Balans
Bedragen in €	31-12-2022			31-12-2023
Algemene reserve	8.554.545	6.504.545	3.119.012	11.940.078
Saldo van baten en lasten 2022	6.504.546	0	6.504.546	0
Saldo van baten en lasten 2023	0	9.082.718	0	9.082.718
Totaal algemene reserves	15.059.090	15.587.263	9.623.558	21.022.796

Het rekeningresultaat van vorig jaar (2022) is conform besluit vaststelling jaarrekening als volgt bestemd:

- Toevoeging voor de overheveling van nog niet uitgevoerde zaken naar 2023 (€ 1.035.000).

- Een bedrag ad € 1.300.000 van het resultaat beschikbaar te houden voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne en € 100.000 voor werkzaamheden inzake de warme sanering van varkenshouderijen.
- Toevoeging aan de algemene reserve (€ 4.069.545).

Daarmee is de vermeerdering van de algemene reserve ad € 6.504.545 verklaard. In de vermindering ad € 3.119.012 zijn de overhevelingen, het bedrag voor de opvang van Oekraïners en het budget voor de sanering van varkenshouderijen verwerkt. Het jaarrekeningresultaat 2022 is eerst volledig toegevoegd aan de algemene reserve en daarna worden de bij de desbetreffende bedragen weer uit de algemene reserve gehaald. Verder zijn bedragen onttrokken in verband met een extra dotatie aan de bestemmingsreserve planstudie en uitvoering N284, het multimodale knooppunt Eindhoven en de kortetermijnmaatregelen F67.

Saldo van baten en lasten 2023

In 2023 is een positief jaarrekeningresultaat gerealiseerd van € 9,1 miljoen. Bij het "Overzicht van baten en lasten" wordt dit verder toegelicht.

Bestemmingsreserves

Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt:

Bestemmingsreserves	Balans	Vermeerdering	Vermindering	Balans
Bedragen in €	31-12-2022			31-12-2023
Ontwikkeling buitengebied	176.488	0	67.000	109.488
Onderhoud wegen	380.586	0	0	380.586
Omslag in het sociaal domein	0	0	0	0
Overdracht deel prov. weg N284	3.755.000	0	0	3.755.000
Mob. Bevordering + opvang langdurig verlof	122.025	0	23.555	98.470
Bereikbaarheidsagenda	127.796	0	38.322	89.474
Afschrijvingslasten N284	1.185.306	0	30.876	1.154.430
Planstudie en uitvoering N284	275.941	143.000	5.398	413.543
Investering kapitaalgoederen	1.102.429	0	0	1.102.429
Vereveningsfonds sociale woningbouw	6.600	39.700	0	46.300
Afschrijving bibliotheek	550.406	0	31.259	519.147
Afschrijving brandweerkazerne	116.839	0	14.289	102.551
Afschrijving De Schakel	705.812	0	25.269	680.543
Afschrijving materieel buitendienst 2021	338.097	0	26.035	312.063
Afschrijving overige activa	25.647	0	3.428	22.219
Afschrijving nieuwe Kei	1.866.000	0	0	1.866.000
Exploitatie GVP	228.361	0	128.361	100.000
Afschrijving MTC's 2022	51.000	0	3.603	47.397
Afschrijving KTM A2 incl mob hub & F67	0	301.012	1.148	299.864
Levensduurverlengend onderhoud Clemensschool	0	210.000	5.833	204.167
Afschrijving extra lokaal Akkerwinde	0	30.000	833	29.167
Totaal bestemmingsreserves	11.014.334	723.712	405.210	11.332.836

Voor de jaarrekening 2023 worden uit dit overzicht de belangrijkste mutaties toegelicht.

Bij de vaststelling van de 2^e Berap 2022 (RA22.087) heeft de raad besloten om bestemmingsreserves te vormen voor de afschrijvingslasten van:

- De Schakel
- Bibliotheek
- Materieel buitendienst 2021
- Brandweerkazerne
- Overige activa (zijnde meubilair P&O De Kempen, aanpassing Kerkplein en elektriciteitsvoorziening markt).

De afschrijvingslasten over 2023 zijn ten laste van deze reserves gebracht.

Voor de aanschaf van MTC's is een bestemmingsreserve afschrijvingslasten gevormd met gebruikmaking van coronamiddelen die vanuit 2021 waren overgeheveld naar 2022.

Bij de vaststelling van de begroting 2022 is het krediet voor de nieuwe Kei beschikbaar gesteld, waarbij tevens is bepaald dat voor een deel van de afschrijvingslasten een bestemmingsreserve wordt gevormd. Uit de bestemmingsreserve "investering kapitaalgoederen" zijn nieuwe bestemmingsreserves gevormd, onder meer ten behoeve van De Kei en materieel buitendienst.

De bestemmingsreserve onderhoud wegen zal worden besteed zodra wegwerkzaamheden binnen het plan Hart van Reusel plaats gaan vinden.

Conform de daarvoor bepaalde uitgangspunten in de Nota reserves, voorzieningen en afschrijvingsbeleid heeft het college van haar bevoegdheid gebruik gemaakt om € 67.000 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Ontwikkeling buitengebied voor de inhuur van personeel.

Aan de bestemmingsreserve planstudie en uitvoering N284 Reusel-Hapert wordt gedurende 2019 t/m 2024 jaarlijks € 70.000 gedoteerd ten laste van de algemene reserve. De kosten voor de planstudie en ons aandeel in de maatregelen worden hieruit gedekt. In 2023 is € 73.000 extra gedoteerd.

Het vereveningsfonds sociale woningbouw is nieuw en is ingesteld op basis van het raadsbesluit 20-045 Initiatiefnemers moeten bij woningbouwprojecten 40% sociale woningbouw realiseren. Als dat niet mogelijk is, moet er een afdracht aan het vereveningsfonds plaatsvinden, waarmee dan binnen andere projecten sociale woningbouw kan worden gerealiseerd. In 2023 hebben er vijf initiatiefnemers een afdracht gedaan aan het fonds.

Voor de exploitatielasten die verband houden met de uitvoering van het GVVP heeft uw raad in het verleden een bestemmingsreserve gevormd. Ook in 2023 is die deels benut. Ook in 2024 zullen nog onttrekkingen plaatsvinden.

Vreemd vermogen

Voorzieningen

Het verloop van de post is als volgt:

Voorzieningen	Balans	Vermeerdering	Vrijval	Vermindering	Balans
Bedragen in €	31-12-2022		voorziening		31-12-2023
Wachtgeld personeel en bestuurders	347.028	0	102.500	67.867	176.661
Appa-pensioenen	1.081.173	106.000	0	69.420	1.117.753
Wegen	1.290.182	597.781	0	1.029.640	858.323
Onderhoud gebouwen (regulier)	1.050.432	497.611	0	89.033	1.459.011
Onderhoud gebouwen (achterstallig)	374.561	0	288.057	86.504	0
Riolering	462.998	0	0	229.665	233.333
Spaarverlof	0	170.751	0	0	170.751
Onzekere verplichtingen en verliezen	183.000	0	0	183.000	0
Totaal voorzieningen	4.789.375	1.372.144	390.557	1.755.129	4.015.833

Voor de jaarrekening 2023 worden uit dit overzicht de belangrijkste mutaties toegelicht.

De voorziening wachtgeld personeel en bestuurders is ingesteld voor de wachtgeld (niet de pensioenen) voor voormalig personeel en bestuurders. De voorziening is op niveau gebracht op basis van de meest recente inzichten inzake lopende en toekomstige verplichtingen. Gelet op het persoonlijke karakter worden de vermeerderingen en verminderingen niet verder toegelicht.

De voorziening Appa-pensioenen is ingesteld voor toekomstige pensioenverplichtingen aan politieke ambtsdragers (wethouders) en hun nabestaanden. Gelet op het persoonlijke karakter worden de vermeerderingen en verminderingen niet verder toegelicht.

De voorziening onderhoud gebouwen en de voorziening achterstallig onderhoud gebouwen zijn beide gebaseerd op het in 2019 geactualiseerde beheerplan gebouwen. Conform Bbv is in 2019 een aparte voorziening gevormd voor het achterstallige onderhoud aan met name Sportzaal Den Houtert (€ 100.971), gemeentehuis (€ 368.500) en de VOV-halte in Reusel (€ 70.702). Het achterstallig onderhoud is conform Bbv binnen 4 jaar na vaststelling van het beheerplan uitgevoerd.

Een deel van de voorziening achterstallig onderhoud is overgezet naar de voorziening (regulier) onderhoud gebouwen omdat het activiteiten betreft die naar nu blijkt niets met achterstallig onderhoud te maken hebben. Het restant van de voorziening achterstallig onderhoud valt vrij.

De voorziening riolering heeft tot doel om sterke pieken of dalen in de tarieven voor rioolheffing te voorkomen. Voor- en nadelige saldi tussen lasten en baten voor rioolheffing worden ten gunste dan wel ten laste van deze voorziening gebracht.

Vanwege een nadelig saldo op riolering in 2023 is € 229.665 onttrokken aan de voorziening. In lijn met het onderliggende VGRP zorgt de voorziening ervoor dat tarieven rioolheffing in de toekomst sterk moeten stijgen als gevolg van een piek in noodzakelijke vervangingsinvesteringen. In de paragraaf 2.2 Lokale heffingen wordt dit verder toegelicht.

De voorziening spaarverlof is ingesteld voor medewerkers met spaarverlof, bovenwettelijk en gekocht verlof boven de 200 uur. Bij parttime is het percentage naar rato bekeken.

De voorziening onzekere verplichtingen en verliezen is opgenomen vanwege een nog te betalen bedrag, dat voortvloeit uit een uitspraak van de hoogste bestuursrechter inzake de claim van Attero met betrekking tot te weinig aangeboden brandbaar restafval in de jaren 2015 t/m januari 2017. De Hoge Raad heeft uitspraak gedaan in de zaak Attero over de minderlevering van brandbaar restafval over de periode 2015-januari 2017. Op basis van de uitspraak is de Metropoolregio Eindhoven gehouden een naheffing te betalen van ruim € 6,5 miljoen. Het vonnis is definitief, de Metropoolregio Eindhoven heeft hierop als contractpartner namens de 21 gemeenten de naheffing voldaan. Het Algemeen Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven heeft op 20 december 2023 de verdeelsleutel voor de verdeling van de naheffing over de gemeenten vastgesteld. Alle betreffende gemeenten hebben de vordering voldaan, het dossier is daarmee afgesloten.

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen

De specificatie van de post is als volgt:

Langlopende schulden	Balans	
Bedragen in €	31-12-2022	31-12-2023
Stand per 1-1	15.928.799	13.647.615
Bij: Nieuwe geldlening	3.000.000	5.000.000
Af: Aflossing	-5.281.185	-5.136.411
Saldo per 31-12	13.647.615	13.511.204

Of we geld moeten lenen hangt af van inkomende en uitgaande geldstromen. Onze belangrijkste bronnen van inkomsten zijn de algemene uitkering, de geheven belastingen en incidentele zaken als grondverkopen. Deze kennen echter een ander verloop dan onze reguliere uitgaven en investeringen. Lenen kunnen we op twee manieren, te weten: kasgeldlening en vaste geldleningen. Kasgeld is gemaximaliseerd op basis van de kasgeldlimiet (in 2023 € 3,2 miljoen). Daarboven moeten we gebruik maken van vaste geldleningen.

In 2023 is er één nieuwe langlopende lening afgesloten voor in totaal € 5,0 miljoen. Op de bestaande geldleningen is een bedrag van € 5,1 miljoen afgelost. Hierdoor is de omvang van leningenportefeuille afgenomen met € 136.411 naar € 13,5 miljoen.

Vlottende passiva

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden en liquide middelen kunnen als volgt worden verdeeld:

Kortlopende schulden	Balans	Balans
Bedragen in €	31-12-2022	31-12-2023
Banksaldi	236.002	0
Kasgeldleningen < 1 jaar	0	0
Crediteuren	3.043.763	4.146.973
Overige schulden	394.887	519.994
Subtotaal overige schulden	3.438.651	4.666.966
Totaal	3.674.652	4.666.966

De kortlopende schulden zijn in totaliteit met € 992.314 toegenomen. De belangrijkste posten worden toegelicht.

Eind 2023 bedroegen de schulden op banksaldi € 0, wat € 236.002 lager is dan in 2022. We hebben in december 2023 nog een nieuwe langlopende lening afgesloten voor in totaal € 5,0 miljoen, hierdoor was het saldo positief.

De omvang van de crediteuren is ten opzichte van 2022 met € 1.015.568 toegenomen. Dit wordt mede veroorzaakt door de te betalen termijnen van o.a. nieuwbouw MFA De Kei, herinrichting Voort, Marialaan en Groeneweg.

De overige schulden zijn ook met € 125.107 toegenomen. Dit wordt mede veroorzaakt door de nog te betalen loonheffingen, pensioenpremies en IKB.

Overlopende passiva

De specificatie van de post is als volgt:

Overlopende passiva	Balans	Balans
Bedragen in €	31-12-2022	31-12-2023
Nog te betalen	3.275.473	2.750.190
Overige vooruitontvangen bedragen	1.769.353	2.502.105
Totaal	5.044.826	5.252.296

Nog te betalen

Hier worden posten opgenomen waarvan de prestatie in 2023 heeft plaatsgevonden, maar waarvoor aan het eind van het jaar nog geen factuur was ontvangen. Hierdoor drukken deze lasten op het resultaat van 2023. Het totaal is ten opzichte van 2022 met € 525.283 afgenomen.

Overige vooruit ontvangen bedragen

Voor de realisatie van bijvoorbeeld investeringen (activa) of de realisatie van anterieure overeenkomsten ontvangt de gemeente soms vooraf een bijdrage van een derde. Als deze hoger is dan de uitgaven in dat jaar wordt het overschot opgenomen onder deze post. Voor zover aan deze ontvangen bedragen een specifiek bestedingsdoel is gekoppeld, zijn deze in de volgende tabel weergegeven.

Uitkeringen met specifiek bestedingsdoel	Balans	Vermeerdering	Vermindering	Balans
Bedragen in €	31-12-2022			31-12-2023
Subsidies sanering verkeersgeleiders fietspaden en fietsvoorziening busstation Reusel	3.136	0	0	3.136
Subsidie sanering verkeerslawaaï 108 woningen	39.903	0	39.903	0
Uitkering onderwijsachterstandenbeleid '19 t/m '21	60.455	125.808	123.359	62.904
Subsidie pilot Wijk-GGD '22	17.334	0	17.334	0
Aanpak energie-armoede	176.206	46.730	0	222.936
Onderwijsroute 2022	11.268	0	11.268	0
Inburgering 2022	68.267	0	68.267	0
Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	102.457	0	24.365	78.092
Regeling spuk IBP vitaal platteland (slim buitengebied)	0	240.000	0	240.000
Spuk lokale aanpak isolatie	0	339.092	0	339.092
Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	0	102.031	0	102.031
Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid CDOKE	0	270.413	62.370	208.043
Spuk cliëntondersteuning	0	50.000	11.725	38.275
Brede Spuk	0	221.104	201.024	20.080
Totaal	479.026	1.395.178	559.615	1.314.589

Het verloop van bovenstaande uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel (onderdeel Overige vooruit ontvangen bedragen) moet conform artikel 52a van het Bbv separaat worden weergegeven als deze nog niet zijn afgerond. Op de post Overige vooruit ontvangen bedragen worden daarnaast ook nog enkele andere bedragen verantwoord. Dat betreft vooruit ontvangen bedragen betreffende nog niet afgeronde anterieure overeenkomsten (per 31-12-2023 € 619.649) en het restant van het liquidatiesaldo van de voormalige stichting Stibex (per 31-12-2023 € 567.867). Deze bedragen vormen het verschil tussen bovenstaand overzicht en de vermelde balansstanden "overige vooruit ontvangen bedragen".

Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantstellingen

Door het aangaan van achtervangovereenkomsten werkt de gemeente mee aan de financierbaarheid van sociale huisvesting. In eerste instantie verleent de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw de garantie. Indien haar garantievermogen onder het garantieniveau daalt, dan wordt de garantie van zowel het Rijk als de gemeente, elk voor 50%, van toepassing.

In 2023 zijn er aanvullende WSW-garanties afgegeven ten behoeve van Wooninc. en Woningstichting De Zaligheden. Het totale gegarandeerde bedrag (schuldrestant) per 31 december 2023 bedraagt € 31.763.000. De gemeente heeft geen betalingen hoeven te doen in het kader van de gegarandeerde leningen.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de waarborgen en de bedragen:

Leningnr. WSW	Leningnr. financieel	Geldnemer	Geldgever	Hoofdsom lening bij overname	Doel	% waar borg voor is verleend	Einddatum Lening	Restant saldo begin jaar	Restant bedrag einde jaar	
<i>Wooninc.</i>										
1	60359	10031291	Wooninc.	Nederlandse Waterschapsbank	4.413.000	Achternvangovereenkomst WSW	0,8	21-12-2061	36.000	36.000
2	60583	40.115.374	Wooninc.	Bank Nederlandse Gemeenten	6.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	0,8	19-1-2054	49.000	49.000
3	60682	40.114.969	Wooninc.	Bank Nederlandse Gemeenten	10.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	0,8	26-8-2031	82.000	81.000
4	60693	40.115.522	Wooninc.	Bank Nederlandse Gemeenten	10.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	0,8	1-4-2070	82.000	81.000
5	61369	40.116.055	Wooninc.	Bank Nederlandse Gemeenten	10.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	0,8	3-12-2063	0	81.000
6	61370	40.116.056	Wooninc.	Bank Nederlandse Gemeenten	10.830.000	Achternvangovereenkomst WSW	0,8	1-12-2065	0	88.000
7	61371	40.116.057	Wooninc.	Bank Nederlandse Gemeenten	11.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	0,8	1-12-2067	0	89.000
8	61404	2-31758	Wooninc.	Nederlandse Waterschapsbank	10.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	0,8	28-4-2032	82.000	81.000
9	61785	40.116.490	Wooninc.	Bank Nederlandse Gemeenten	7.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	0,8	3-7-2073	0	57.000
10	62047	40.116.740	Wooninc.	Bank Nederlandse Gemeenten	6.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	0,8	24-10-2072	0	49.000
11	62133	40.116.797	Wooninc.	Bank Nederlandse Gemeenten	10.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	0,8	23-1-2064	0	81.000
12	62134	1-40189	Wooninc.	Nederlandse Waterschapsbank	10.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	0,8	23-11-2028	0	81.000
13	NRV1042		Wooninc.	Nederlandse Waterschapsbank	16.185.000	Achternvangovereenkomst WSW (obligo)	0,8		123.000	132.000
<i>Woningstichting De Zaligheden</i>										
8	42149	10.026.664	Woningstichting De Zaligheden	Nederlandse Waterschapsbank	10.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	100	1-10-2058	10.000.000	10.000.000
9	45256	40.108.493	Woningstichting De Zaligheden	Bank Nederlandse Gemeenten	4.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	100	1-8-2025	4.000.000	4.000.000
10	48710	40.112.762	Woningstichting De Zaligheden	Bank Nederlandse Gemeenten	6.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	100	2-6-2025	6.000.000	6.000.000
11	49489	40.113.880	Woningstichting De Zaligheden	Bank Nederlandse Gemeenten	7.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	100	3-6-2030	7.000.000	7.000.000
12	60571	1-13992B	Woningstichting De Zaligheden	Nederlandse Waterschapsbank	4.000.000	Achternvangovereenkomst WSW	17,6	1-8-2026	705.000	702.000
13	60575	1-25112B	Woningstichting De Zaligheden	Nederlandse Waterschapsbank	3.829.000	Achternvangovereenkomst WSW	17,6	27-8-2046	675.000	672.000
14	60730	40.115.565	Woningstichting De Zaligheden	Bank Nederlandse Gemeenten	2.300.000	Achternvangovereenkomst WSW	17,6	1-9-2032	405.000	404.000
15	62112	FLEX.836	Woningstichting De Zaligheden	Bank Nederlandse Gemeenten	7.500.000	Achternvangovereenkomst WSW	17,6	18-12-2025	0	1.317.000
16	NRV1018	WOL.017	Woningstichting De Zaligheden	Bank Nederlandse Gemeenten	3.885.000	Achternvangovereenkomst WSW (obligo)	17,6		711.000	682.000
								169.942.000	29.950.000	31.763.000

4.2. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Contractnr:	Bedrijf/instelling	Inhoud	Ingangsdatum	Einddatum	Contractwaarde (ex btw) per jaar
CON.001354	Antea Nederland BV	Ingenieursdiensten	1-1-2022	1-1-2028	Raamovereenkomst
CON.000508	Canon Nederland N.V.	Raamovereenkomst print- en kopieerpapier	1-4-2021	1-10-2026	Raamovereenkomst
CON.000864	Delta Lloyd Schadeverzekering N.V.	CAR- en montageverzekering	1-1-2016	doorlopend	€ 2.447
CON.001370	Dimensio Verpakkingen	Raamovereenkomst PMD zakken en luierszakken	1-3-2023	1-3-2025	Raamovereenkomst
CON.001500	Dura Vermeer	Aannemingsovereenkomst onderhoud asfaltverhardingen 2022-2023	2022	2023	€ 1.547.000 (voor 2 jaar)
CON.000240	G4S Group for Securicor G4S Secure Monitoring bv	Overeenkomst voor onbepaalde tijd voor alarmopvolging gemeentehuis	28-9-2007	doorlopend	Afhankelijk van meldingen
CON.001340	Gielen druk- print- en webmedia	Levering drukwerk	1-11-2021	1-11-2025	Afhankelijk van hoeveelheid
CON.001132	Ingergy BV	Overeenkomst met LIAS	3-11-2021	31-12-2024	€ 8.500
CON.001498	J. van Uythoven	Aannemingsovereenkomst elementonderhoud	2022	2023	€ 1.880.000 (voor 2 jaar)
CON.001489	JPH Consult	Sociaal Medische Advisering	1-4-2022	1-4-2026	Afhankelijk van afname
CON.001486	Lyreco Nederland BV	Bureaubehoeften	1-6-2021	1-2-2026	Afhankelijk van inkoop
CON.001353	MIKO Koffieservice	Huur koffieautomaten	20-1-2022	20-1-2027	Afhankelijk van onderhoud
CON.000145	Optisport Reusel	Beheer Sporthal Reusel	1-4-2013	31-3-2033	€ 88.000
CON.000912	Repcon B.V.	overeenkomst Veiligheidsinspectie speeltoestellen gemeente Reusel-De Merden	1-6-2019	1-6-2024	€ 1.350
CON.001545	Research2Involve	Digitaal inwonerspanel	1-1-2023	31-12-2023	Afhankelijk van aantal onderzoeken
CON.001337	Roefs Schoonmaakbedrijf	Overeenkomst dagelijkse schoonmaakwerkzaamheden op het gemeentehuis, de bibliotheek en aansluitende ruimte, en de gemeentewerf.	1-7-2021	1-7-2029	€ 44.000
CON.001497	Schuitmaker BV	Onderhoud stroommaterieel	16-11-2020	16-11-2030	Afhankelijk van onderhoud
CON.001376	Shinto Labs BV	Woningbouw monitor	1-6-2023	1-6-2024	€ 1.620
CON.000010	Smeba Brandbeveiliging	Jaarlijks onderhoud blusmiddelen gemeentelijk eigendom, inclusief blusapparaten brandweerauto's en rapportage hierover.	20-11-1997	doorlopend	€ 2.000
CON.000887	Stichting Derdengelden NODR	Behandeling aansprakelijk stellingen WA service	28-1-2019		Afhankelijk van aantal schadeclaims
CON.001355	Sweco Nederland BV	Ingenieursdiensten	1-1-2022	1-1-2028	Raamovereenkomst
CON.001231	Thyssenkrupp Liften B.V.	Onderhoud liftinstallatie gemeentehuis	11-4-2019	11-4-2024	€ 1.750
CON.001367	Veeg- en rioolbedrijf Adriaans	Reinigen kolken	1-1-2023	31-12-2025	€ 66.000
CON.000664	Yacht NL B.V.	Externe inhuur medewerkers	9-8-2021	9-8-2027	Raamovereenkomst
CON.000099	Zon Exploitatie Nederland	Opwekken duurzame energie.	1-12-2012	30-11-2026	Afhankelijk van afname

5. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Staat van baten en lasten

Bedragen x € 1.000

PROGRAMMA	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Resultaat	V=voordelig N=nadelig
	2022	2023	2023	2023	t.o.v. begr.	
		(Voor w ijsiging)	(Na w ijsiging)		<i>Bedragen x € 1.000</i>	
0 Bestuur en ondersteuning						
Lasten	-6.942	-7.994	-8.118	-7.926	192	V
Baten	28.093	26.380	28.096	29.107	1.011	V
Saldo	21.151	18.386	19.978	21.181	1.203	V
1 Veiligheid						
Lasten	-1.243	-1.304	-1.458	-1.318	141	V
Baten	-72	55	63	59	-4	N
Saldo	-1.314	-1.248	-1.395	-1.259	136	V
2 Verkeer en vervoer						
Lasten	-1.894	-2.154	-2.596	-2.398	198	V
Baten	192	38	38	56	18	V
Saldo	-1.701	-2.116	-2.558	-2.343	216	V
3 Economie						
Lasten	-6.686	-2.216	-3.411	-677	2.734	V
Baten	6.650	1.842	5.380	5.244	-135	N
Saldo	-36	-374	1.969	4.567	2.599	V
4 Onderwijs						
Lasten	-1.166	-851	-922	-825	97	V
Baten	381	120	120	201	81	V
Saldo	-785	-731	-802	-624	178	V
5 Sport, cultuur en recreatie						
Lasten	-2.354	-2.580	-2.719	-2.876	-157	N
Baten	518	426	459	610	151	V
Saldo	-1.836	-2.155	-2.260	-2.266	-6	N
6 Sociaal domein						
Lasten	-14.142	-13.002	-17.362	-15.490	1.872	V
Baten	4.184	1.871	4.904	4.475	-429	N
Saldo	-9.958	-11.130	-12.457	-11.014	1.443	V
7 Volksgezondheid en milieu						
Lasten	-3.638	-3.279	-4.615	-3.708	908	V
Baten	2.665	2.604	3.102	2.872	-230	N
Saldo	-973	-675	-1.513	-835	678	V
8 VHROSV						
Lasten	-3.938	-4.208	-4.869	-3.695	1.174	V
Baten	4.563	2.876	2.876	2.570	-306	N
Saldo	625	-1.333	-1.994	-1.125	868	V
Bedrag van de heffing voor de vpb	0	-1	-1	0	1	V
Totaal Lasten	-42.002	-37.589	-46.072	-38.913	7.159	V
Totaal Baten	47.175	36.213	45.039	45.195	156	V
Saldo van baten en lasten	5.173	-1.376	-1.033	6.282	7.314	V
Storting RESERVES	-6.142	-650	-8.501	-6.687	1.814	V
Onttrekking RESERVES	7.474	1.656	11.856	9.488	-2.368	N
RESULTAAT	6.505	-371	2.322	9.083	6.760	V

Verschillenanalyse

1. Resultaat

Het jaarrekeningresultaat 2023 bedraagt € 9,083 mln., wat € 6,760 mln. hoger is dan verwacht. Bij de 2^e bestuursrapportage 2023 werd nog uitgegaan van een saldo van baten en lasten van € 2,324 mln. Deze cijfers sluiten aan bij het Overzicht van baten en lasten.

Staat van baten en lasten						
Bedragen x € 1.000						
PROGRAMMA	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Resultaat	V=voordelig
	2022	2023	2023	2023	t.o.v. begr.	N=nadelig
		(Voor wijziging)	(Na wijziging)		<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Totaal Lasten	-42.002	-37.589	-46.072	-38.913	7.159	V
Totaal Baten	47.175	36.213	45.039	45.195	156	V
Saldo van baten en lasten	5.173	-1.376	-1.033	6.282	7.314	V
Storting RESERVES	-6.142	-650	-8.501	-6.687	1.814	V
Onttrekking RESERVES	7.474	1.656	11.856	9.488	-2.368	N
RESULTAAT	6.505	-371	2.322	9.083	6.760	V

Het resultaat wordt volledig als eenmalig beschouwd. Voor zover daar structurele effecten in zitten (zoals bijvoorbeeld een hogere algemene uitkering), dan is/wordt daar rekening mee gehouden in de ramingen van lopende/toekomstige begrotingsjaren.

2. Saldo van baten en lasten

In eerste instantie wordt aangegeven op welke programma's het verschil tussen begroot en werkelijk op totaalniveau betrekking heeft. Vervolgens wordt ingezoomd op het programma zelf voor de verdere duiding van de verschillen. Gelet op het groot aantal producten en de daaraan gekoppelde budgetten worden de verschillen op hoofdlijnen verklaard. Dat betekent dat een optelling van de verklaarde bedragen niet altijd aansluit bij het totale verschil. Dat komt dan door een samenstel van kleine afwijkingen, welke niet worden toegelicht.

Het saldo van baten en lasten (exclusief mutaties reserves) bedraagt € 7,315 mln. voordelig. De verschillen per programma zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023	Resultaat t.o.v. begr.	V=voordelig N=nadelig
PROGRAMMA		(na wijziging)			
0 Bestuur en ondersteuning	21.151	19.978	21.181	1.203	V
1 Veiligheid	-1.314	-1.395	-1.259	136	V
2 Verkeer en vervoer	-1.701	-2.558	-2.343	216	V
3 Economie	-36	1.969	4.567	2.599	V
4 Onderwijs	-785	-802	-624	178	V
5 Sport, cultuur en recreatie	-1.836	-2.260	-2.266	-6	N
6 Sociaal domein	-9.958	-12.457	-11.014	1.443	V
7 Volksgezondheid en milieu	-973	-1.513	-835	678	V
8 VHROSV	625	-1.994	-1.125	868	V
Bedrag van de heffing voor de Vpb	0	-1	0	1	V
Saldo van baten en lasten	5.173	-1.033	6.282	7.315	V
Storting / onttrekking reserves	1.331	3.355	2.801	-554	N
Resultaat	6.505	2.322	9.083	6.761	V

De belangrijkste oorzaken van de verschillen per programma:

Programma	Belangrijkste oorzaken verschil
0	Hogere algemene uitkering (€ 741.000) en voordeel overhead (€ 386.000)
1	Lagere laste openbare orde en veiligheid (€ 134.000)
2	€ 216.000 lagere lasten wegen en GVVP (wordt deels gecompenseerd via onttrekking reserves)
3	Winstuitkering KBP (€ 2.500.000)
4	€ 172.000 voordeel op projecten basisonderwijs en Voor- en vroegschoolse educatie
5	Beperkt verschil
6	€ 2,9 miljoen overschot gelden opvang Oekraïners, € 204.000 voordeel kapitaallasten gemeenschapshuizen, € 606.000 hogere lasten inkomensregelingen, € 438.000 hogere lasten maatwerkdienstverlening Wmo en Jeugd, € 788.000 nadeel op begeleide participatie (hogere lasten begrotingswijziging KempenPlus)
7	€ 200.000 voordeel Spukregeling, € 547.000 voordeel milieu (deels in overheveling), € 149.000 nadeel op afval
8	€ 653.000 voordeel op Ruimtelijke Ordening, bestemmingsplannen e.d. (grotendeels in overhevelingen), € 306.000 voordeel op grondexploitaties, € 141.000 nadeel vanwege lagere leges bouwvergunningen

De toevoegingen/onttrekkingen aan reserves geven een nadelig verschil van € 554.000. Dat wordt veroorzaakt doordat minder afschrijvingslasten zijn onttrokken aan de daarvoor bestemde bestemmingsreserves. Een aantal investeringen lopen achter op de planning, waardoor de daarmee gepaard gaande kapitaallasten lager zijn dan was geraamd en daardoor ook lagere lasten ten laste van de bestemmingsreserves komen. Het betreft onder meer het fietspad Sleutelstraat-Weijereind en nieuwbouw De Kei.

De verschillen zijn in de programma's meer gedetailleerd toegelicht.

6. RECHTMATIGHEID

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede balansmutaties blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met de door de raad vastgestelde kaders, zoals de begroting en de gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 16 april 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 455.990. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie Bbv van november 2023.

Bevinding

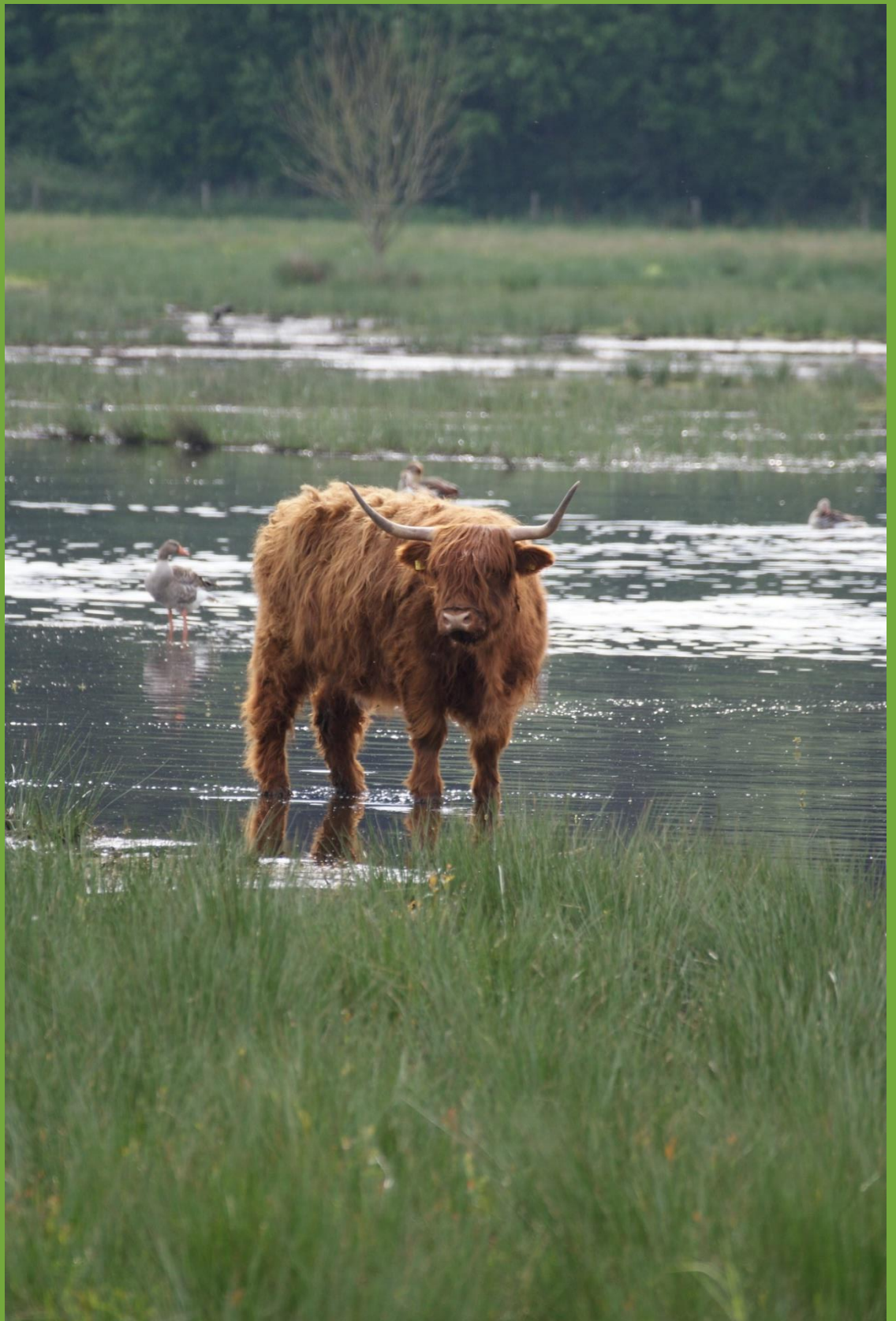
Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

7. WET NORMERING TOPINKOMENS (WNT)

De WNT is van toepassing op Gemeente Reusel-De Mierden. Het voor de Gemeente Reusel-De Mierden algemeen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000.

Gegevens 2023		
	<i>Bedragen x € 1</i>	
	J.P.P.S. Ruyters	J.M. van Dongen-Hermans
Functiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in Fte)	1	0,89
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	109.358	77.276
Beloningen betaalbaar op termijn	16.552	11.150
<i>Subtotaal</i>	<i>125.910</i>	<i>88.427</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	223.000	198.470
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	125.910	88.427
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2022		
	<i>Bedragen x € 1</i>	
	J.P.P.S. Ruyters	J.M. van Dongen-Hermans
Functiegegevens		Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/07 – 31/12	01/03 – 31/12
Omvang dienstbetrekking (als deeltijdfactor in Fte)	1	0,89
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	50.453	59.200
Beloningen betaalbaar op termijn	9.245	10.211
<i>Subtotaal</i>	<i>59.698</i>	<i>69.411</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	108.000	160.000
Bezoldiging	59.698	69.411

8. SCHATKISTBANKIEREN

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar 2023					
(1)	Drempelbedrag	1.000		1.000	
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	182	213	244	219
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	818	787	756	781
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar 2023					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	38.239			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	38.239			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
Tot 1 juli 2021					
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000					
Vanaf 1 juli 2021					
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.					
	Drempelbedrag	1.000		1.000	
Verslagjaar 2023					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	16.408	19.371	22.427	20.161
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	182	213	244	219
Conclusie					
Het drempelbedrag is in 2023 niet overschreden					

9. SISA-BIJLAGE

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			<i>Aard controle R Indicator: A16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/06</i>
			€ 2.181.240	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.315
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
<i>Aard controle R Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10</i>					
			€ 0	€ 1.260	€ 2.184.815	€ 4.002.634		
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)
			<i>Aard controle R Indicator: B2/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: B2/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06</i>
			0	15	0	0	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10</i>		
			N.V.T.	Nee				
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
<i>Aard controle R Indicator: B2/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/15</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/16</i>			
€ 0	€ 0			€ 0	€ 0			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/17</i>	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/18</i>	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/19</i>	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/20</i>	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/21</i>	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/22</i>
			€ 0	€ 5.700	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/23</i>	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/24</i>	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/25</i>	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/26</i>	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/27</i>	
			€ 0	€ 12.000	€ 0	€ 0		€ 0
BZK	C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41B/01</i>	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C41B/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41B/03</i>	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C41B/04</i>	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41B/05</i>	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41B/06</i>
			1 030010 Provincie Noord-Brabant	€ 7.796	€ 8.710	€ 0	1	1
			2					
			Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41B/07</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41B/09</i>			
1	030010 Provincie Noord-Brabant	94	Nee					
2								

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06</i>
			76	€ 15.616	€ 15.616	29	€ 5.959	€ 5.959
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09</i>						
105	€ 0	€ 0						
Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen			
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15</i>			
681	1.241	0	0	105	6			
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R Indicator: C62/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02</i>				
			€ 736	Ja				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 13.395	€ 0	1	12	40	
BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01	Aard controle R Indicator: C94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03	Aard controle R Indicator: C94/04	Aard controle R Indicator: C94/05	Aard controle R Indicator: C94/06
			1 LAI-03521741	€ 0	0	0	0	€ 0
			2					
			100					
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)		
			Aard controle R Indicator: C94/07	Aard controle R Indicator: C94/08	Aard controle R Indicator: C94/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10		
			1 € 0	€ 0	€ 0	Nee		
			2					
			100					
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	
			€ 72.130	€ 17.118	€ 3.352	€ 0	€ 60.455	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09		
			1					
			2					
			100					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			<i>Aard controle R</i> Indicator: D14/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: D14/02	<i>Aard controle R</i> Indicator: D14/03	<i>Aard controle R</i> Indicator: D14/04	<i>Aard controle R</i> Indicator: D14/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs			
		<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: D14/06	<i>Aard controle R</i> Indicator: D14/07	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: D14/08	<i>Aard controle R</i> Indicator: D14/09			
1								
2								
10								
IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E3/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: E3/02	<i>Aard controle R</i> Indicator: E3/03	<i>Aard controle R</i> Indicator: E3/04	<i>Aard controle R</i> Indicator: E3/05	<i>Aard controle R</i> Indicator: E3/06
			1 BSV/23/00215	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 BSV/23/00216	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			100	Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)
	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E3/07	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E3/08	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E3/09	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E3/10	<i>Aard controle R</i> Indicator: E3/11	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E3/12		
1	BSV/23/00215	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
2	BSV/23/00216	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
100								

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06</i>
			1 060772 Gemeente Eindhoven	IENW/BSK-2023/159730	€ 160.072	€ 160.072	€ 320.144	€ 320.144
			2 060772 Gemeente Eindhoven	IENW/BSK-2023/159730	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09</i>			
			1 060772 Gemeente Eindhoven	IENW/BSK-2023/159730	Nee			
			2 060772 Gemeente Eindhoven	IENW/BSK-2023/159730	Nee			
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>		
			1 060772 Gemeente Eindhoven	IENW/BSK-2023/159730	Groeneweg/Mariaalaan	Ja		
			2 060772 Gemeente Eindhoven	IENW/BSK-2023/159730	Centrum Reusel	Nee		
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			<i>Aard controle R Indicator: F28/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: F28/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: F28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: F28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06</i>
			€ 0	€ 54.448	€ 7.922	€ 62.370	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07</i>					
			Nee					

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/06</i>
			€ 1.132.321	€ 35.201	€ 68.875	€ 0	€ 4.158	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/12</i>
€ 16.349	€ 8.279	€ 0	€ 415.904	€ 2.339	€ 0			
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>					
		€ 0	Ja					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 5.513	€ 37.028	€ 0	€ 0	€ 1.699
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/09</i>	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/10</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>	
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024						
			Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06	
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr							
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 17.344	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	-€ 117	€ 0	€ 2.406	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 1.750	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8.338	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	€ 0	-€ 117	€ 1.750	€ 28.088	€ 0	
		Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente	Gemeente	Gemeente				
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10			
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja			
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja			
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja			
			6 Totaal	0	0	N.v.t.			
		Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)						
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)						
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024						
		Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17	Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19	
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6 Totaal	0	0	0	
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/01	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/02	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03	
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	€ 80.706	€ 0	Ja	
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G12/01	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G12/02	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03	
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	€ 0	€ 0	Ja	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/01	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/02	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/03	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/04	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Aard controle R Indicator: H4/01	Totale werkelijke berekende subsidie Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 158.255	€ 253.916				
		Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) Aard controle R Indicator: H4/04	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken Aard controle R Indicator: H4/05	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken Aard controle R Indicator: H4/06	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten Aard controle R Indicator: H4/07	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
		1 Sporthuis Reusel	€ 21.321	€ 21.321	€ 0	€ 21.321	€ 0	
		2 Sportzaal Den Houtert	€ 7.838	€ 7.838	€ 1.002	€ 6.836	€ 0	
		3 Sportbeoefening/-bevordering	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	€ 1.595	€ 0	
		4 Sportparken	€ 93.512	€ 93.512	€ 66.507	€ 27.005	€ 0	
		5 Atletiekbaan AVR69	€ 1.074	€ 1.074	€ 1.074	€ 0	€ 0	restkosten van aanleg in 2022
		6 Padelbanen LTC De Kemphanen	€ 27.999	€ 27.999	€ 27.999	€ 0	€ 0	
		7 Kunstgrasveld Reusel Sport	€ 100.577	€ 100.577	€ 100.577	€ 0	€ 0	
		100						
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Totaal bedrag volgens beschikking Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/03	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/04	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
		1 1042191	€ 18.859	€ 18.859	€ 0	€ 0	€ 0	€ 25.962
		2						
		3						
		4						
		Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
		1 1042191	Ja	Ja				
		2						
		3						
		4						

VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: H12/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: H12/02</i>	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03</i>	Eindverantwoording? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04</i>		
			€ 12.802	€ 34.164	Ja	Ja		
VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01</i>	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02</i>	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: H21/03</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: H21/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05</i>	
			Ja		€ 11.725	€ 11.725	Nee	
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02</i>	Besteding (jaar T) per onderdeel <i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 9.600	€ 10.925	€ 0	€ 10.925	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 66.095	€ 49.000	€ 13.219	€ 49.000	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 14.770	€ 18.206	€ 0	€ 18.206	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 11.077	€ 5.160	€ 2.215	€ 5.160	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 5.169	€ 5.200	€ 0	€ 5.200	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 12.924	€ 10.403	€ 2.520	€ 10.403	Ja
			7 Valpreventie	€ 38.032	€ 38.032	€ 0	€ 38.032	Ja
			8 Leefomgeving	€ 7.385	€ 12.582	€ 0	€ 12.582	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 1.846	€ 2.545	€ 0	€ 2.545	Ja
			10 Versterken sociale basis	€ 26.955	€ 40.543	€ 0	€ 40.543	Ja
			11 Mantelzorg	€ 7.385	€ 9.693	€ 0	€ 9.693	Ja
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 7.385	€ 14.965	€ 0	€ 14.965	Ja
			13 Welzijn op recept	€ 4.062	€ 0	€ 812	€ 0	N.v.t.
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 1.846	€ 1.846	€ 0	€ 1.846	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 6.573	€ 4.971	€ 1.314	€ 4.971	Ja
			Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

		Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07		Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08				
		1	Lokaal Sportakkoord		N.v.t.			
		2	Brede regeling combinatiefuncties		N.v.t.			
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden		N.v.t.			
		4	Kansrijke Start		N.v.t.			
		5	Mentale Gezondheid		N.v.t.			
		6	Aanpak overgewicht en obesitas		N.v.t.			
		7	Valpreventie		N.v.t.			
		8	Leefomgeving		N.v.t.			
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek		N.v.t.			
		10	Versterken sociale basis		N.v.t.			
		11	Mantelzorg		N.v.t.			
		12	Eén tegen eenzaamheid		N.v.t.			
		13	Welzijn op recept		N.v.t.			
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD		N.v.t.			
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak		N.v.t.			
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09					
			Nee					
VWS	H31	Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen		Beschikkingnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
				Aard controle n.v.t. Indicator: H31/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/02	Aard controle R Indicator: H31/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/05
		SPUKNEAS230149		€ 31.417	€ 31.417		Ja	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
LNV	L7B	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L7B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: L7B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/06</i>
			1 C2291331	030010 Provincie Noord-Brabant	€ 24.365	€ 189.908	Nee	
			2 C2318267	030010 Provincie Noord-Brabant	€ 0	€ 0	Nee	
			10					
LNV	L16B	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Naam uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens projectplan uitgevoerd (Ja/Nee)
		SiSa tussen medeoverheden	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L16B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/06</i>
			1 030010 Provincie Noord-Brabant	GGA Kempenland West - Reusel-De Mierden	€ 28.400	€ 0	€ 28.400	Ja
			2					
			100					
				Kopie uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)	Toelichting per uitvoeringsprogramma		
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/09</i>		
			1 GGA Kempenland West - Reusel-De Mierden	Ja				
			2					
			100					

10. BELEIDSINDICATOREN

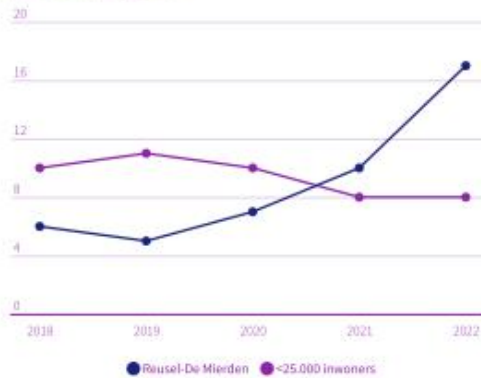

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

Veiligheid

Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren

Halt | 2018 - 2022

Economie

Functiemenging

44,7%
Reusel-De Mierden

49,3%
<25.000 inwoners

Meerdere bronnen | 2022

Vestigingen (van bed...
per 1.000 inv.15 t/m 64jr

196,5
Reusel-De Mierden

180,3
<25.000 inwoners

LISA | 2022

Onderwijs

Absoluut verzuim
per 1.000 leerlingen

0,0
Reusel-De Mierden

2,7
<25.000 inwoners

DUO/Ingrado | 2020

Relatief verzuim
per 1.000 leerlin...

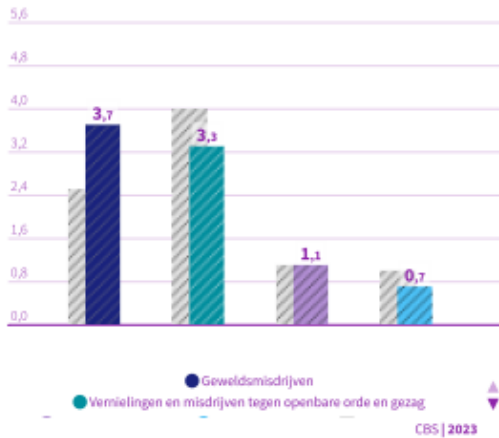
5
Reusel-De Mierden

18
<25.000 inwoners

DUO/Ingrado | 2022

Misdrijven

Reusel-De Mierden, per 1.000 inwoners

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

2,4%

Reusel-De Mierden

1,9%

<25.000 inwoners

DUO/Ingrado | 2023

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

45,2%

Reusel-De Mierden

47,9%

<25.000 inwoners

Meerdere bronnen | 2022

Sociaal domein

Banen

per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

552,9

Reusel-De Mierden

694,5

<25.000 inwoners

Meerdere bronnen | 2022

Volksgeneeskunde en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval

kg per inwoner

Reusel-De Mierden

5

<25.000 inwoners

108

CBS | 2022

Jongeren met een delict voor de rechter

1%

Reusel-De Mierden

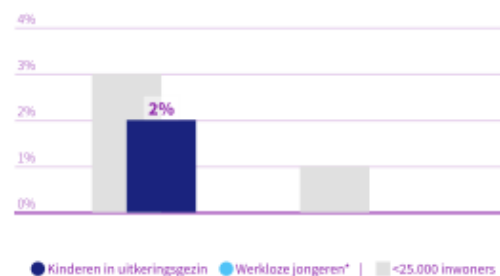
1%

<25.000 inwoners

CBS | 2022

Achterstand onder jeugd

Reusel-De Mierden

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

92,2%

Reusel-De Mierden

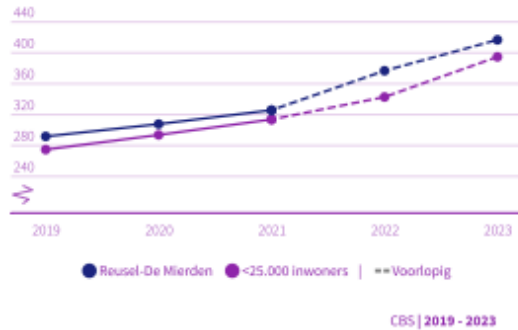
Geen data

<25.000 inwoners

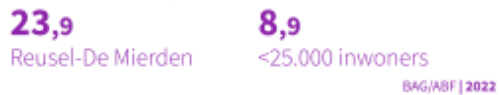
berekening | 2021

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

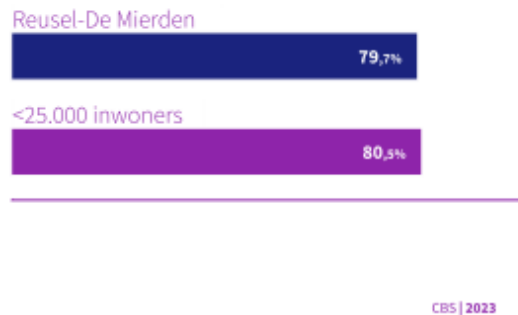
Gemiddelde WOZ-waarde x €1.000

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

Demografische druk

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

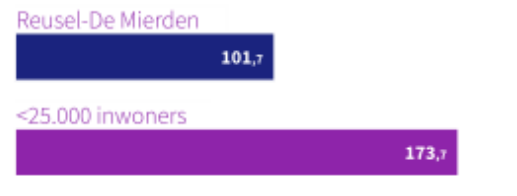
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Netto arbeidsparticipatie

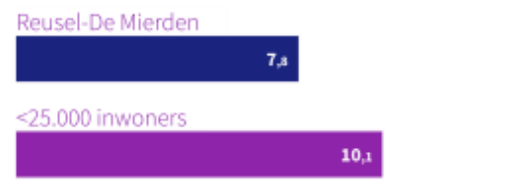
Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

Jongeren met jeugdhulp % van alle jongeren tot 18 jaar

Jongeren met jeugdbescherming

Jongeren met jeugdreclassering

Geen data
Reusel-De Mierden

Geen data
<25.000 inwoners

CBS

**Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo
per 10.000 inwoners**

600
Reusel-De Mierden

Geen data
<25.000 inwoners

CBS GMSD Wmo | 2022

